

Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Verksamhetsberättelse 2022

Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Döbelnsgatan 50
113 52 Stockholm

Org.nr: 802000-1072

Tel: +46 8 679 60 78
info@allmannabarnhuset.se

www.allmannabarnhuset.se

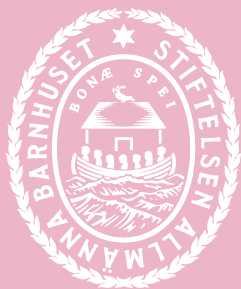
Omslagsbild: LeManna, Shutterstock

Övriga bilder: Shutterstock och Unsplash

*Barnen på bilderna i rapporten har ingen
koppling till innehållet i rapporten.*

Innehåll

Förord	5
Överblick 2022.....	8
Om Stiftelsen Allmänna Barnhuset	10
Organisation	12
Styrning och ledning.....	12
Styrelse	12
Medarbetare.....	12
Allmänna Barnhuset i Stockholm AB	14
Sätra Bruk AB	15
Sammanfattning	16
Stödjer forskning.....	17
Driver utvecklingsprojekt	17
Sprider kunskap	20
Mötesplatser.....	20
Publikationer.....	21
Barn i den sociala barnvården.....	22
Skolfam.....	24
Letterbox Club Sverige.....	28
Barns och ungas delaktighet i den sociala barnvården	31
Barn som anhöriga	32
BRA – Barns rätt som anhöriga.....	34
BRA-samtal för yngre barn	39
Barn i separationer och vårdnadstvister	41
Samverkansteam och DOORS	42
Våld mot barn	44
Kartläggning av förekomsten av barnmisshandel.....	45
Forskning om sexuella övergrepp och våld mot barn	47
KIBB – Kognitiv integrerad behandling vid barnmisshandel	49
Efter barnförhöret.....	53
Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och övergrepp	56
Forskning	59
Forskningsbidrag	60
Inkomna forskningsrapporter	62
Spridning av forskning.....	63
Mötesplatser och digitala kanaler	64
Barnrättsdagarna	65
Barnrättstorget.....	68
Dags att prata om.....	70
Barnrättscenter	71
Digitala kanaler	72
Externa konferenser och nätverk	75
Deltagande i utredning, hearing, samrådsmöten, referensgrupper och remissyttranden	77

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

Vi utvecklar och sprider
kunskap från forskning
och praktik

Vi ökar kompetensen hos
de professionella som
möter barn

Vi påverkar besluts-
fattare och politiker

Förord

Stiftelsen Allmänna Barnhuset växer i utvecklingsprojekt och kunskapsspridning

En ny styrelse för Stiftelsen Allmänna Barnhuset utsågs av regeringen för åren 2022 tom 2025. Tillsammans med vår generalsekreterare har vi under 2022 arbetat för en förbättring av barns villkor och rättigheter.

Året 2022 blev det år då vi återigen fick växla mellan digital verksamhet på distans och fysisk verksamhet på plats. Det innebar snabba kliv mellan digitalt anpassad verksamhet och fysiskt anpassad verksamhet. 2022 blev det år då det digitala arbetssättet på riktigt övergick från att vara ett temporärt komplement, till en bestående del i stiftelsens arbete, både internt och externt. Det går att se på de många webinarier, utbildningar, konferenser, möten och nätverk som skett digitalt och antalet träffar som genomförts fysiskt. Till exempel Barnrättsdagarna som år 2022 flyttade till Karlstad och genomfördes som en fysisk konferens med möjligheten att medverka digitalt.

Vi på Stiftelsen Allmänna Barnhuset tog även initiativ till att genomföra Barnrättstorget i Almedalen som föll väl ut tillsammans med åtta andra organisationer. Under året genomfördes ett möte inom ramen för vårt Barnrättscenter och vi förde en dialog med Sveriges Kommuner och Regioner som resulterat i gemensamma utbildningar för politiker under 2023 med start på Barnrättsdagarna.

Ett stort projekt som pågick under större delen av 2022 var framtagandet av en ny webbplats för Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Den nya webbplatsen har nytt utseende, struktur och nya funktioner. Syftet med framtagandet av den nya webbplatsen var främst att synliggöra och tillgängliggöra allt det material som producerats och göra vårt arbete mer överskådligt för besökare samt erbjuda utbildningar.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har som målbild att stärka barn och unga i utsatta livssituationer och tillförsäkra varje barn sina rättigheter och har fortsatt att arbeta långsiktigt med våra prioriterade områden. I de 15 tal remissvar vi lämnat lyfts erfarenheter från forskning och praktik och de förändringar som behövs kopplat till frågan. Under året har vi även fortsatt arbeta för införlivande av en ny socialtjänstlag med en egen barnlag.

Den forskning, de projekt, insatser och utbildningar som Stiftelsen Allmänna Barnhuset erbjuder är tidiga förebyggande insatser, som bidrar till att minska risken till utanförskap här och nu och senare i livet. Det innebär att ge barnet tillgång till rätt stöd i rätt tid, till exempel att ge stöd och behandling till barn och unga som utsatts för våld och sexuella övergrepp. Stiftelsen har under 2022 inlett ett samarbete med flera Barnahus i Sverige genom att erbjuda processlednings- och implementeringsstöd för att förverkliga modellen Fjärde rummet. I september 2022 lanserades en forskningsrapport Barnsäkert som innebär att tidigt identifiera barn som lever i en hemmiljö där det förekommer psykosociala problem, riskbruk av alkohol eller upplevelser av våld och samtala öppet med föräldrarna om hur de påverkas, erbjuda hjälp och stöd för att förbättra familjens och barnets förutsättningar.

En viktig del i vårt arbete är att bidra till att omsätta barnkonventionen som lag till barnkonventionen i praktiken. Stiftelsen Allmänna Barnhuset skickade in en alternativ rapport till Barnrättskommittén utifrån hur vi bedömer att Sverige så här långt har förverkligat barnets rättigheter inom fyra områden. I september 2022 var Stiftelsen Allmänna Barnhuset på plats i Genève när Barnrättskommittén ställde frågor till de myndigheter och civilrättorganisationer som inlämnat en rapport och vi fortsätter delta aktivt i arbetet med att förbättra för alla barn och unga genom att kräva att barnens bästa alltid finns med i alla beslut och insatser.

Anne Marie Brodén

Anne Marie Brodén
Ordförande
Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Cecilia Sjölander

Cecilia Sjölander
Generalsekreterare
Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Viktiga händelser 2022

1

Barnrättscenter

Vad krävs för att tillgodose varje barns rätt till en upp- växt fri från alla former av våld? Det var utgångspunkten i samtalet när Barnhuset bjöd in ett antal barnrättsorganisa- tioner från civilsamhället till Barnrättscenter på vårt kontor i Stockholm. Vår förhoppning är att Barnrättscenter blir en fortsatt mötesplats för dialog där verksamheter delar erfarenheter.

2

Skolfam konferens

Den 27-28 oktober gick Skolfam-konferensen av stapeln i Norrköping. Årets tema var Språket som språngbräda – språkets betydelse för barn i familjehem. Under konferen- sen fick vi bland annat ta del av seminarier som; Elevers språkskillnader och dess konsekvenser med Emma Leijnse, journalist och författare, Professionella samtal med barn med Magnus Tapper, leg. Psykolog och Språkets betydelse och språkets makt från livets början till dess slut med Eva Tideman, leg. psykolog och docent vid Lunds universitet.

3

BarnSäkert

Den 20 september presenterades resultat från forsknings- studien BarnSäker som är ett universellt arbetssätt inom barnhälsovården i samarbete med socialtjänsten. Arbets- sättet gör det möjligt att upptäcka psykosociala riskfakto- rer tidigt i barnets liv och förmedla rätt hjälp och stöd till föräldrarna. Flera års forskning från fem regioner har visat goda resultat, nu sprider sig BarnSäkert i Sverige!

4

Webbinarier och digitala utbildningar

Under pandemin valde Stiftelsen Allmänna Barnhuset att börja sända webinarier och digitala utbildningar inom våra olika temaområden för att kunna fortsätta att nå ut nationellt och vara tillgängliga för våra olika målgrupper. Det visade sig vara ett effektivt och uppskattat sätt att nå ut med vår kunskap. Under 2022 genomförde vi totalt elva livesändningar, varav åtta var Dags att prata om- webinarium, två digitala lanseringar av rapporter och en digital konferens.

5

Barnrättsdagarna

Den 24–25 maj genomfördes den årliga kongressen Barnrättsdagarna i Karlstad. Barnrättsdagarna är världens största barnrättskonferens och den ledande mötesplatsen för barnrättsfrågor. Tema var "Varje barns rätt till information och utbildning ur ett folkhälsoperspektiv". Barnrättsdagarna 2022 hade totalt 931 anmälda varav 230 deltog digitalt.

6

Barnrättskommittén

Stiftelsen Allmänna Barnhuset skickade in en alternativ rapport till Barnrättskommittén utifrån hur vi bedömer att Sverige så här långt har förverkligat barnets rättigheter inom fyra rättighetsområden. I september 2022 var stiftelsen på plats i Genève när Barnrättskommittén ställde frågor till de myndigheter och civilrättorganisationer som inlämnat en rapport. Barnhuset var inbjudna för att bidra med underlag.

7

Barnrättstorget

Den 3–6 juli var Stiftelsen Allmänna Barnhuset arrangör av Barnrättstorget – mötesplatsen för barnrättsfrågor i Almedalen. Tillsammans med åtta andra barnrättsorganisationer och myndigheter satte vi barnen i fokus genom samtal, mingel, seminarier och panelsamtal.

8

Efter våldet

Stiftelsen Allmänna Barnhuset, Barnafrid, Rädda Barnen, Marie Cederschiöld högskola samt Göteborgs Stadsmission har under två år drivit det EU-finansierade projektet Efter Våldet – barns rättigheter på skyddat boende. Projektet handlar om att stärka rätten till skydd, stöd och delaktighet för barn som upplevt våld i hemmet, under och efter deras tid i skyddat boende. Den 15 december 2022 sändes slutkonferensen Efter våldet.

9

Webbinarium och lansering av rapporten – Det gäller en av fyra

Den 15 juni 2022 släpptes rapporten Det gäller en av fyra, om ungdomars sexualitet, utsatthet för sexuella övergrepp, sexuell exploatering och sexuell exponering via digitala medier. Rapporten är den populärvetenskapliga versionen av forskningsrapporten Unga, sex och internet efter #metoo (2021). Vår undersökning visar tydligt att vart fjärde barn har varit utsatt för ett sexuellt övergrepp någon gång under uppväxten. Mer än var tredje flicka har varit utsatt. Undersökningen visar också att få av de som utsatts kommer i kontakt med professionella och att långt ifrån alla är nöjda med de professionella kontakter de haft. Samtidigt är det fler som önskar att de berättat tidigare än som ångrar att de berättat.

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

Överblick 2022

Forskning

Under 2022 har Stiftelsen Allmänna Barnhuset beviljat 1,5 miljoner i forskningsanslag till sex projekt. Sex forskningsrapporter inkom från projekt som tidigare beviljats medel. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har bedrivit forskning för ca 1,2 miljoner kronor inom ramen för utvecklingsarbete i de fyra prioriterade områdena.

Publiceringar

Stiftelsen Allmänna Barnhuset producerar böcker, rapporter och filmer för att kunna sprida forskningsresultat, utbilda praktiker och stödja utsatta. Tre nya rapporter och en bok lanserades under året. Under 2022 har ca 17 500 publikationer spridits via webbplatsen. Totalt antal visningar av inlägg i Barnhusets sociala kanaler var under 2022 ca 338 000.

Mötesplatser & digitala kanaler

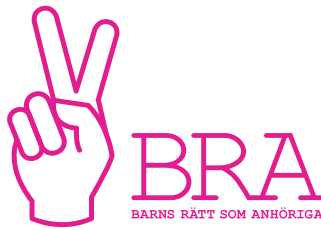
Barnrättsdagarna är världens största barnrättskonferens och den ledande mötesplatsen för barnrättsfrågor. 2022 års konferens arrangerades som en hybridkonferens och genomfördes i Karlstad CCC, för drygt 930 anmälda deltagare varav 250 deltog digitalt. Temat för året var "Varje barns rätt till bästa information och utbildning ur ett folkhälsoperspektiv" med fokus på barnkonventionen som lag i praktiken.

Digitala kanaler

Det mesta av verksamheten förmedlas via huvudsajten www.allmannabarnhuset.se som under 2022 hade över 57 000 besökare. Stiftelsen Allmänna Barnhuset driver även webbplatser för Sätra Bruk, Dags att prata om och Barnrättsdagarna.

Sociala medier är en viktig kanal för kunskapsspridning och ger verksamhetens målgrupper möjlighet att interagera. Stiftelsen Allmänna Barnhuset driver, utöver sin egen sida på Facebook, även enskilda sidor för Skolfam, Barnrättsdagarna och Barnrättstorget samt har konton på Twitter, LinkedIn, Instagram, Youtube och Vimeo. Våra inlägg hade en räckvidd på totalt 338 000 visningar. Under 2022 skickades även 40 nyhetsbrev ut till 18 000 prenumeranter.

Stiftelsens utvecklingsprojekt

BRA-samtal är en modell för att uppfylla kraven på anhöriga barns rätt till information, råd och stöd. Samtalet ska styras av barnets frågor och öppna för barnets delaktighet. Hittills har över 600 personer utbildats i modellen. Stiftelsen Allmänna Barnhuset driver även projekt för att pröva modellen för nya målgrupper inom skyddade boenden samt utveckla den för yngre barn (3-6 år).

EFTER BARNFÖRHÖRET

I arbetsmodellen Efter barnförhöret erbjuder socialtjänsten hembesök samma dag som barnet hörts av polisen, för att säkerställa barnets rätt till stöd och information. Under 2022 genomfördes 16 utbildningar i Efterbarnförhöret där 10 kommuner deltog. Drygt 320 personer har utbildats i metoden under året.

Samverkansteam

Syftet med projektet är att ge ett tvärprofessionellt samordnat stöd till föräldrar och barn i samband med konflikt eller separation och öka barnets delaktighet. Under 2022 har organisationen MÄN arbetat med stöd av medel från Arvsfonden för att utveckla ett stöd till fäder i separation med fokus på ett jämställt föräldraskap. Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltar i projektets referensgrupp.

Dagsattprataom.se innehåller information och stödmaterial om sexuella övergrepp, våld mot barn och att leva med föräldrar som inte bor ihop. Webbplatsen riktar sig till barn, vuxna respektive yrkesverksamma och hade 40 000 besökare under 2022. På webbplatsen finns även översatt material kring sexuella övergrepp, för att kunna nå ut med viktig kunskap till målgrupper som är nya i det svenska språket.

2019 tog Stiftelsen Allmänna Barnhuset över huvudmannaskapet för utvecklingen av projektet Letterbox Club Sverige, där bokpaket skickas till barn som bor i familjehem och barn som lever i familjer med långvarigt försörjningsstöd. Under 2022 deltog drygt 1000 barn från 51 kommuner.

Skolfam är idag den bäst dokumenterade modellen för att främja en gynnsam skolutveckling för familjehemsplacerade barn. Sedan starten har totalt 1 675 barn kartlagts minst en gång i något Skolfam-team. Varje år genomförs en kvalitetsuppföljning med syfte att följa resultatutvecklingen för de Skolfambarn som gått ut årskurs nio samt att kvalitetssäkra arbetsmodellens utförande runt om i landet.

KIBB står för Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel. Genom insatsen får barn och föräldrar behandling parallellt. 2022 avslutades den tionde, elfte och tolfte utbildningsomgångarna av KIBB med totalt 71 deltagare. I 12 kommuner utökades antalet KIBB-behandlare och i åtta kommuner startades helt nya KIBB-team.

För att öka tillgången till stöd och behandling för barn som blivit utsatta har Stiftelsen Allmänna Barnhuset tagit fram en modell kallad Det fjärde rummet. Modellen presenterades vid en slutkonferens under hösten 2019. I väntan på externa medel har stiftelsen påbörjat ett arbete med egna medel, då det finns en stor efterfrågan hos kommuner och barnahus på implementeringsstöd för att kunna arbeta enligt modellen.

Om Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Stiftelsen Allmänna Barnhuset grundades 1633 och är idag en statlig stiftelse. I reglementet beskrivs stiftelsens ändamål att verka för god vård och uppfostran av barn som är i behov av särskild omsorg och en i övrigt förbättrad social barnavård. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har till uppgift att bedriva, stödja eller på annat sätt främja upplysning och forskning samt pröva nya åtgärder inom området.

Barnkonventionen som utgångspunkt

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, är en betydelsefull utgångspunkt i Stiftelsen Allmänna Barnhusets verksamhet i att stärka barn och ungdomar i utsatta livssituationer.

Styrelsen har tagit beslut att Stiftelsen Allmänna Barnhuset ska vara en aktiv nationell aktör för att initiera praktik, relevant och tillämpbar forskning samt utvecklingsprojekt för att göra verklig skillnad för barn i utsatta situationer. Med en tydlig prioritering och målstyrning av verksamheten bidrar Stiftelsen Allmänna Barnhuset till att barnkonventionen omsätts i praktiken. Styrelsen har pekat ut fyra prioriterade områden:

- Barnets rätt i sociala barnavården med fokus på utveckling, hälsa, skolgång, information och delaktighet.
- Barnets rätt till information, delaktighet och utveckling för det barn som har en förälder med psykisk- eller somatisk sjukdom, missbruk eller funktionsnedsättning.
- Barnets rätt till information och delaktighet samt stöd och utveckling i samband med separation eller vårdnadstvist.
- Barnets rätt till information, delaktighet, samt stöd och behandling kring våld och sexuella övergrepp.

I vårt arbete tar vi alltid hänsyn till barnets rättigheter med dess grundstenar att skydda,

stödja och utveckla varje barn utifrån dess förutsättningar, och vårt arbete innehåller därmed alla dessa komponenter. Genom artikel 6 om barnets rätt till utveckling har vi särskilt inriktning på förebyggande och främjande insatser inom våra ovanstående områden. Flera av stiftelsens modeller och insatser bidrar till brottsförebyggande åtgärder genom att minska risken för utanförskap när barn växer upp eller lever i utsatta livssituationer.

Barn har rätt att växa upp med bästa möjliga hälsa under trygga och goda förhållanden och att skyddas mot alla former av utnyttjande och övergrepp. Barn som upplever våld eller själva utsätts för våld och sexuella övergrepp riskerar att utveckla psykisk ohälsa som påverkar deras utveckling. Barn som har en förälder med svår psykisk sjukdom eller somatisk sjukdom, missbruk och funktionsnedsättning är en annan identifierad riskgrupp.

Barn som blir omhändertagna av samhället på grund av omsorgssvikt eller av eget beteende har många gånger växt upp med erfarenheter av våld och eller sexuella övergrepp. När samhället griper in och omhändertar och placerar ett barn ska det ske utifrån barnets bästa och barnet ska ges bästa möjliga förutsättningar.

Varje barn är expert på sitt liv och en viktig del i varje människas utveckling är att få uttrycka sina upplevelser och erfarenheter och att bli tagen på allvar. Vuxnas ansvar är att möjliggöra barnets inflytande och delaktighet genom att våga se, våga fråga, våga lyssna och agera i alla

frågor som berör barn. Därför är artikel 12 om barnets rätt till inflytande och delaktighet en viktig del i alla våra målområden.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset samverkar med ett stort antal aktörer och verksamheter inom kommuner, regioner, statliga myndigheter, universitet, högskolor och idéburen sektor. Bland annat genom att stödja forskning, bedriva metodutveckling, öka kompetensen hos professionella som möter barn samt att påverka beslutsfattare.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset kommunicerar sina prioriterade frågor med stöd av fakta från forskning och praktik. Exempel på detta är Stiftelsen Allmänna Barnhusets webbplatser och sociala kanaler där vi informerar om aktuell forskning, utbildning och utvecklingsprojekt samt sprider kunskap via rapporter och filmer.

Mötesplatser som Barnrättsdagarna, arrangemang av konferenser och seminarier samt nätverksträffar och direkta dialoger med relevanta aktörer är en annan form av

spridning av våra prioriterade frågor.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset är förvaltare av Stiftelsen Stockholmsfonden. Enligt stadgarna ska avkastningen från Stockholmsfonden komma barn i Stockholms Stad till godo, som bidrag för sådan barnavårdande verksamhet som avses i Stockholmsfondens stadgar.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset är förvaltare av avkastningen på kapitalet i Wennerqvistska fonden. Enligt fonden ska medel gå till ”invalidiserade, hjälpbehövande barn och ungdomar under 21 år, vilka ej erhålla fortlöpande understöd av kommun eller är omhändertagna av barnavårdsnämnd”.

Inom ramen för Stiftelsen Allmänna Barnhuset ägs och förvaltas två fastigheter i Stockholm som en långsiktig investering för att ge betydande avkastning liksom nedanstående bolag.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har två helägda dotterbolag, Sättra Bruk AB och Allmänna Barnhuset i Stockholm AB.

Organisation

Stiftelsen Allmänna Barnhuset leds av en styrelse med en ordförande och sex ledamöter, varav tre är forskare och tre är politiker. Ordföranden och ledamöterna utses av regeringen och har en mandatperiod på fyra år. Regeringen har förordnat följande styrelse för Stiftelsen Allmänna Barnhuset från januari 2022 till december 2025.

Styrning och ledning

Stiftelsen Allmänna Barnhuset är moderstiftelse i en koncern med två helägda dotterbolag, Sättra Bruk AB och Allmänna Barnhuset i Stockholm AB.

En förutsättning för att Stiftelsen Allmänna Barnhuset ska kunna dela ut medel till forskning och bedriva utvecklingsprojekt är en god och stabil ekonomi. Under 2022 har styrelsen prioriterat underhåll av fastigheter på sina två ägda hyresfastigheter, Fasaden och Geten, samt att styrelsen aktivt har arbetat med stiftelsens värdepappersportfölj.

För att Stiftelsen Allmänna Barnhuset ska vara en nationell aktör som bidrar med att omsätta barnkonventionen i praktiken har styrelsen fattat flera strategiska beslut. Exempelvis har styrelsen beslutat att stimulera forskning och metodutveckling inom Stiftelsen Allmänna Barnhusets egna utvecklingsprojekt. Styrelsen har beslutat att långsiktigt prioritera utveckling och spridning

av följande projekt: Skolfam, Letterbox Club Sverige, Samverkansteam, BRA-samtal, Det fjärde rummet, KIBB, Efter barnförhöret, webbplatsen Dagsattprataom.se samt kunskap om våld mot barn.

Stiftelsen Allmänna Barnhusets styrelse har under året haft sex styrelsemöten. Ordförande och generalsekreterare har kontinuerligt haft beredningsmöten.

Styrelsen har beviljat medel till sex olika forskningsprojekt samt utlyst nominering till och fattat beslut om vilka som ska få Stora Priset.

Ledningen har aktivt arbetat med att söka externa medel och stiftelsen har beviljats medel från bland annat Allmänna Arvsfonden, Kulturrådet, Regeringen samt EU-medel. Generalsekreteraren har ingått i två statliga utredningar samt att ledningen för stiftelsen har ingått i Barnrättsdelegationen.

Ordförande:

Anne Marie Brodén

Ledamöter:

Boel Andersson Gäre, Eva-Lotta Nilsson, Fredrik Lundh Sammeli, Ulrika Heie, Per-Inge Lidén, Stefan Wiklund.

Generalsekreterare:

Cecilia Sjölander

Medarbetare 2022:

Anders Karlbom, Agneta Ingvarsson, Amanda Nyberg, Bengt Söderström, Bonnie Friedh, Cecilia Andersson, Carolina Jernbro, Ellinor Åslin Hägg, Emma Andersson, Emma Tengwall, Hans Elfström, Henna Ohranen, Janina Fryckholm, Johanna Thulin, Marianne Gabrielsson, Marie Grahn, Martina Marklund, Monica Achá Sonesson, Rikard Tordön, Semeh Maaroufi, Susanne Björk, Sofia Lager Millton, Solveig Dalgrund, Tuuli Wessel, Vilma Hedlund, Åsa Landberg och Åsa Lundström Mattsson.

1

Stödjer forskning

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar årligen ut medel till forskning som är fokuserad på barn- och ungdomsfrågor med social och psykosocial inriktning. Vi stöttar forskning som bedöms vara till nytta för samhället och/eller den sociala praktiken.

2

Driver utvecklingsprojekt

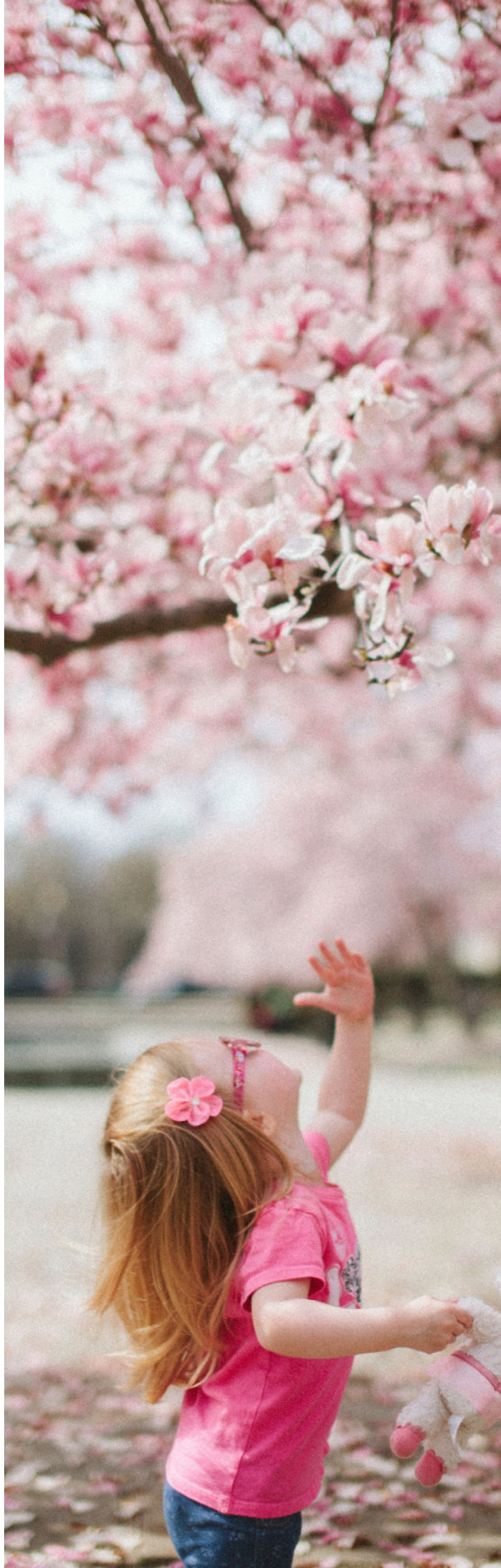
Stiftelsen Allmänna Barnhuset driver olika utvecklingsprojekt. Det kan t.ex. handla om att samla och sprida kunskap inom olika ämnesområden, stödja utvecklingsarbete av behandlingsmetoder, gruppverksamhet och socialt arbete som rör barn och ungdomar.

3

Sprider kunskap

Stiftelsen Allmänna Barnhuset ger ut böcker och rapporter i frågor som rör socialt utsatta barn och unga. Böckerna/rapporterna är huvudsakligen kunskapssammanställningar inom ett särskilt område, eller redovisningar av forskningsprojekt. Vi ordnar också konferenser, seminarier och utbildningar för att sprida kunskap från aktuell forskning.

Allmänna Barnhuset i Stockholm AB - utbildning, konferenser och bokförsäljning

Allmänna Barnhuset i Stockholm AB bedriver utbildning, konferenser och bokförsäljning. Bolaget har sin verksamhetsgrund i det reglemente som styr moderstiftelsen, Stiftelsen Allmänna Barnhuset, att verka för god vård och uppfostran av barn i utsatta situationer. Barnkonventionen är en betydelsefull utgångspunkt i bolagets verksamhet. Bolaget styrs genom ägardirektiv som beslutats av stiftelsens styrelse. Allmänna Barnhuset i Stockholm AB har haft fem styrelsemöten. Ordförande och VD har kontinuerligt haft beredningsmöten.

Allmänna Barnhuset i Stockholm AB:s verksamhet delas upp i följande kategorier:

- Utbilda för att ge teoretiska kunskaper
- Utbilda för att nå ut med praktiska färdigheter
- Utbilda fram till licens
- Lyfta frågor kring barnrättsperspektivet
- Sprida resultat från Stiftelsen Allmänna Barnhusets forskning och metodutveckling

Konferenser

Under 2022 har bolaget fortsatt att utveckla sin verksamhet. Allmänna Barnhuset i Stockholm AB har genomfört Barnrättsdagarna i Karlstad som en hybrid-konferens under 2022, där deltagarna kunde välja mellan att delta fysiskt eller digitalt.

Ordförande:

Anne Marie Brodén

VD:

Cecilia Sjölander

Skolfams nationella konferens genomfördes i Norrköping.

Utbildningar

Bolaget har avslutat tre och startat upp två nya utbildningar inom ramen för KIBB-utbildning (Kognitiv integrerad behandling vid fysisk misshandel).

Totalt har elva utbildningar i BRA-samtal genomförts under 2022.

Utbildningen Efter Barnförhöret, har genomförts vid 12 tillfällen under 2022.

Under året har fyra föreläsningar genomförts till olika kommuner och barnrättsorganisationer.

Böcker

Under året har nya upplagor tryckts av BRA guiden, BRA Antologin, Efter Barnförhöret, Rättighetsbärare eller problembärare, Det gäller en av fyra samt I skuggan av våldet.

Moderstiftelsen Allmänna Barnhuset har nationellt ansvar för organisationen Letterbox Club Sverige, försäljning och distribution av 6 810 bokpaket till 1 135 deltagare har genomförts av Bolaget.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har nationellt ansvar för insatsen Letterbox Club Sverige, där försäljning och distribution av 6 420 läsfrämjande paket har genomförts av bolaget.

Styrelse:

Anne Marie Svensson
Boel Andersson Gäre
Per-Inge Lidén

Sätra Bruk AB

Sätra Bruk AB är en långsiktig investering sedan 1935 som syftar till att ge en betydande avkastning till Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Sätra Bruk AB bedriver skogsbruk, jordbruk, kraftproduktion vid tre mindre kraftverk, förvaltning av värdepapper samt fastighetsförvaltning. Sätra Bruk ligger i Västra Götaland. Bolaget styrs genom ägardirektiv som beslutats av stiftelsens styrelse. Sätra Bruk AB ska i samverkan med Stiftelsen Allmänna Barnhuset utveckla arbetet med att vara en mötesplats för professionella som arbetar med barnrättsfrågor med fokus på barn i utsatta situationer. Sätra Bruk AB ska vara en plats för Stiftelsen Allmänna Barnhuset och dess utbildningsbolag att genomföra utbildningar och utvecklingsprojekt. Under 2022 har nätverksträffar, seminarier och utbildningar kunnat genomföras på Sätra Bruk efter att restriktioner av pandemin släpptes.

Sätra Bruk AB:s styrelse har haft sex styrelsemöten under 2022. Ordförande och VD har kontinuerligt haft beredningsmöten. Under 2022 har styrelsen för Sätra Bruk AB fattat flera strategiska beslut:

Att fortsätta sitt samarbete med Södra Skogsägarna som förvaltar skogsbruket för Sätra Bruk AB, under år 2022 har bolaget avverkat 21 445 m³ub.

Utifrån den framtagna analysen av kraftverk, turbiner och dammvallar har styrelsen beslutat att behålla kraftverken och investera i dessa, vilket beräknas vara klart år 2025. Under 2022 har bolaget producerat el och sålt till Bixia.

Som en följd av pandemin och Covid – 19 stängdes gäst och konferensverksamheten. Under 2022 har Herrgården med anhörande byggnader hyrts ut i samarbete med en annan operatör. En investering har påbörjats med nytt styrsystem för värme och ventilation samt brandlarm till Herrgårdsverksamheten. Likaså har styrelsen beslutat att investerar i ett nytt styrsystem för vattenverket samt nytt nätverk för It, driftsättning planeras under 2023.

Ettapp 1 av 3 är genomförd för att renovera Sätra Brygga, under 2022 har en ny ansökan skickats till Länsstyrelsen för ettapp 2, renovering av Sätra Brygga.

Bild på Sätra Bruks Herrgård.

Ordförande:

Anne Marie Brodén

VD:

Cecilia Sjölander

Ledamöter:

Annika Bergman
Anne Marie Svensson
Jarl Karlsson
Jonas Rosman
Per-Inge Lidén
Ulrika Heie

Sammanfattning

För att bidra till att barnkonventionen omsätts i praktiken har styrelsen pekat ut fyra prioriterade områden för år 2022: Barn i sociala barnavården, Barn som anhöriga, Barn till föräldrar som separerar och Våld mot barn. Forskning och utvecklingsprojekt har varit grunden för spridning av kunskap på mötesplatser och i våra digitala kanaler samt deltagande i samråd, referensgrupper och svar på remisser.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har under 2022 avsatt resurser för att kunna delta i myndighetssamverkan med följande aktörer: Barnafrid, Barnombudsmannen, Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Myndigheten för delaktighet, Polisen och Socialstyrelsen. Under året har Stiftelsen Allmänna Barnhuset svarat på 15 olika remisser, deltagit Barnrättsdelegationen och i två statliga utredningar En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att bekämpa och förebygga våld mot barn samt utredningen om barn och unga i samhällets vård.

Avkastning från fastigheter och värdepportfölj samt utdelning från dotterbolag är en förutsättning för stiftelsens verksamhet, så även externa medel från andra aktörer. Finansieringen säkerställer att Stiftelsen Allmänna Barnhuset har möjlighet att vara nationell samordnare i flertalet projekt. Så även att utveckla och sprida kunskap om praktikrelevanta metoder samt stödja forskning som visar vägen framåt. Stiftelsen Allmänna Barnhuset ansöker varje år om medel för de projekt som vi anser är särskilt angelägna att prioritera, för att fylla kunskapsluckor och motverka ineffektiva arbetsmetoder. Under 2022 har Stiftelsen Allmänna Barnhuset arbetat med flera projekt där externa medel varit avgörande för genomförandet:

- Regeringen beviljade 2021 medel för att ta fram, trycka och sprida en populärvetenskaplig publikation utifrån resultaten av Unga, sex

och internet efter #metoo. Denna lanserades under sommaren 2022.

- Regeringen beviljade 2021 medel för planering av en nationell elevstudie kring våld mot barn. Arbetet med studien har pågått under 2022.
- Regeringen beviljade 2021 medel för att planera och genomföra en föräldraenkätundersökning och intervjuer om föräldraskap, våld mot barn och stöd. Arbetet med studien har pågått under 2022.
- EU-finansiering för medverkan i projektet Promise 3 avseende KIBB, med syfte att skapa en anpassad KIBB-utbildning för Europa. Projektet avslutades under 2022.
- Projektet BRA, Barns Rätt som Anhöriga, utvecklar BRA-samtal för yngre barn med stöd från Arvsfonden, Arbetet har pågått under 2022.
- EU-finansiering för medverkan i projektet Efter våldet – Rättigheter för barn i skyddat boende, avseende BRA-samtal för barn i skyddade boenden. Projektet avslutades under 2022.
- Projektet Letterbox Club Sverige beviljades 2021 medel från Kulturrådet för att kunna utveckla fler paket anpassade för mångspråk och tillgänglighet. Arbetet med att utveckla paketen har pågått under 2022.
- Projektet Letterbox Club Sverige beviljades 2022 medel från Kulturrådet för att utveckla paket till yngre barn samt samverkan mellan bibliotek och socialtjänst.

Stödjer forskning

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har under 2022 beviljat drygt 1,5 miljoner kronor i forskningsanslag till sex projekt, fem av dessa är nya forskningsprojekt och ett är ett fortsättningsanslag. Alla anslag berör något av våra prioriterade områden, barn som anhöriga, barn i samhällsvård, barn som utsätts för våld eller sexuella övergrepp och barn i separationer eller vårdnadstvist.

Under 2022 inkom fyra forskningsrapporter till Stiftelsen Allmänna Barnhuset som berörde ämnesområdena våld och sexuella övergrepp mot barn och barn i samhällsvård.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har inom ramen för de fyra prioriterade områdena initierat forskning för ca 1,2 miljoner. Forskningen rör bland annat BRA-samtal till barn som befinner sig i osäkra boendeförhållanden, en utvärdering av modellen Efter barnförhöret samt en utvärdering av tidigt stöd och råd till föräldrar genom föräldrarådgivare.

Under 2022 lanserades rapporten BarnSäkert – slutrapport från forskningsstudien och blickar framåt med en hybrid konferens. BarnSäkert är ett universellt arbetssätt inom barnhälsovården i samarbete med socialtjänsten som gör det möjligt att upptäcka psykosociala riskfaktorer tidigt i barnets liv och förmedla rätt hjälp och stöd till föräldrarna. Konferensen hölls av forskargruppen REACH vid Institutionen för kvinnors och barns hälsa, Uppsala universitet, i samarbete med Stiftelsen Allmänna Barnhuset och World Childhood Foundation.

Driver utvecklingsprojekt

Stiftelsen Allmänna Barnhuset medverkar till att förverkliga barnets rättigheter i Sverige genom flera utvecklingsprojekt inom de prioriterade områdena.

BARNETS RÄTT I SOCIALA BARNAVÅRDEN MED FOKUS PÅ UTVECKLING, HÄLSA, SKOLGÅNG, INFORMATION OCH DELAKTIGHET

Stiftelsen Allmänna Barnhuset är nationell samordnare av Skolfam, som idag är den bäst dokumenterade modellen för att främja en gynnsam skolutveckling för familjehem-placerade barn. Av de Skolfambarn som slutat grundskolan 2022 hade 75,6 % behörighet till gymnasiet, en mindre ökning jämfört med 2021. Trots goda resultat ser vi att Skolfam endast når 10,5 procent av målgruppen, vilket kan förklaras av brist på resurser där insatser för barn i samhällsvård blir nedprioriterat.

Letterbox Club Sverige är en intervention med syfte att stimulera och väcka barnets lust att läsa, räkna och lära sig, genom att skicka paket med böcker, spel och skrivmaterial hem till barnet. Under 2019 tog Stiftelsen Allmänna Barnhuset över ansvaret att driva och utveckla projektet. Målgruppen är barn 6–11 år som bor i familjehem, barn som lever i familjer med långvarigt försörjningsstöd eller har öppna insatser, som riskerar att få sämre resultat i skolan. År 2022 deltog 1070 barn från 51 kommuner i Letterbox Club Sverige. Enligt de utvärderingar som gjorts i samband med projektet har majoriteten av föräldrar och barn varit positiva till deltagandet i Letterbox Club, och föräldrar har uppskattat att det bidragit till goda stunder tillsammans med barnet. Det har gjorts en del studier i andra länder om interventionen, men det krävs fler studier om Letterbox Club Sverige för att kunna fastställa hur det påverkar barnets förmågor och kunskaper. Under 2022 beviljade stiftelsen medel för forskning i Sverige.

2020 beviljade Kulturrådet medel till ett delprojekt om Mångspråk och tillgänglighet. I december 2021 beviljade Kulturrådet medel för fortsatt projekt där fokus är på att fördjupa arbetet som gjorts under det första projektåret. Det handlar om att utveckla mångspråkspaket till åldern 10 - 11 år samt att skapa mötesplatser för lokal samverkan mellan bibliotek och socialtjänst. För att sprida informationen om specialpaketen

mångspråk genomfördes under hösten ett webinarium med fokus på flerspråkiga barns läs- och skrivutveckling. I december 2022 beviljade Kulturrådet medel för utveckling av paket till yngre åldrar.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltar som samarbetspart och är med i styrgruppen för föreningen Knas Hemmas treåriga arvsfond-projekt Rätt-ish hemma. Syftet är att skapa en nationell utbildning riktad till barn och unga som är samhällsplacerade idag. Projektet avslutades i början av 2022.

BARNETS RÄTT TILL INFORMATION, DELAKTIGHET OCH UTVECKLING SOM HAR EN FÖRÄLDER MED PSYKISK- ELLER SOMATISK SJUKDOM, MISSBRUK ELLER FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Inom projektet BRA - Barns rätt som anhöriga genomfördes tretton utbildningar i BRA-samtal, vilket är fler än något tidigare år. En stor anledning är att utbildningen anpassats till att kunna genomföras digitalt, för att på så sätt kunna möta en stor efterfrågan oavsett var i landet man bor.

Under 2022 avslutades det EU- finansierade projektet Efter våldet – Rättigheter för barn i skyddat boende. Under två år har Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltagit tillsammans med Barnafrid, Rädda Barnen, Marie Cederschiöld högskola och Göteborgs kyrkliga stadsmission i ett projekt som handlar om att stärka rätten till skydd, stöd och delaktighet för barn som upplevt våld i hemmet, under och efter deras tid i skyddat boende.

Under 2022 har även det utbildningsmaterial som ingår i BRA-samtal uppdaterats. Genomgående i utbildningsmaterialet har stiftelsen valt att byta ut några av begreppen, dels för att göra språket enklare och mer tydligt, dels för att innefatta alla de målgrupper som nu ingår i BRA.

Hösten 2019 startades arvsfondsprojektet BRA-samtal för yngre barn, 3–6 år. En grundläggande del i projektet är barnens delaktighet. Under 2022 blev ansökan om

tilläggsår beviljad av Allmänna Arvsfonden, vilket innebär att projektet kommer att avslutas sista oktober 2023. Efter två år av omställningar på grund av pandemin kunde de planerade aktiviteterna på förskolan Ferdinand genomföras 2022, vilket bl.a. innebär att utforska kommunikation tillsammans med barn i åldern 3 till 6 år.

BARNETS RÄTT TILL INFORMATION OCH DELAKTIGHET SAMT STÖD OCH UTVECKLING I SAMBAND MED SEPARATION ELLER VÅRDNADSTVIST

Samarbetet med organisationen MÄN har under 2022 resulterat i att organisationen beviljats medel av Allmänna arvsfonden och ett treårigt projekt har startat under hösten. Syftet är att utveckla stöd till fäder i separation där fokus ligger på ett jämställt föräldraskap och barns behov och delaktighet. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har bidragit med expertis under uppstart och kommer att fortsatt bidra genom att delta i en referensgrupp under projektets tre år.

Kontakt hålls fortlöpande med Relationships Australia som administrerar det systematiska frågeformuläret DOORS. Detta för att ta del av nya resultat från användandet av frågeformuläret men även för att förbereda ett mottagande av barn DOORS. Vid kontakt under hösten framkom att barn DOORS har börjat prövas i större skala i Australien med goda preliminära resultat.

BARNETS RÄTT TILL INFORMATION, DELAKTIGHET, SAMT STÖD OCH BEHANDLING KRING VÅLD OCH SEXUELLA ÖVERGREPP

För att kunna veta hur vanligt det är med våld mot barn i Sverige, är det viktigt att göra regelbundna kartläggningar. Den senaste nationella kartläggningen som genomfördes år 2016 av Stiftelsen Allmänna Barnhuset i samarbete med Karlstads universitet byggde på en elevenkät har haft en stor spridning sedan lanseringen 2017. Under 2022 samlades svar in från närmare sextusen elever i årskurs 9. Svaren har analyserats och

resultaten kommer att presenteras under 2023. Kartläggningen genomförs med stöd av beviljade medel från regeringen. Studien utgår från samma elevenkät som tidigare år, men med en del uppdaterade frågor kring våld i olika kontexter. Utöver elevenkäten har Stiftelsen Allmänna Barnhuset även genomfört en föräldrastudie som bygger på enkäter och intervjuer kring våld mot barn.

I augusti 2021 lanserades rapporten Unga sex och internet efter #metoo, den fjärde nationella studien om ungdomars sexualitet, utsatthet för sexuella övergrepp, sexuell exploatering och sexuell exponering via sociala medier, som genomförts med stöd av medel från regeringen. Studien genomfördes genom en anonym enkät där elever på slumpmässigt utvalda gymnasieskolor fått svara på frågor kring utsatthet för sexuella övergrepp. Med stöd av regeringen publicerade Stiftelsen Allmänna Barnhuset år 2022 en populärvetenskaplig version av rapporten.¹ Syftet med den populärvetenskapliga rapporten är att bidra till att förebygga och upptäcka utsatthet samt att förbättra bemötandet efter upptäckt genom att nå ut till en bredare målgrupp som innefattar yrkesverksamma som möter barn och allmänheten.

Rapporten spreds med hjälp av utskick till berörda aktörer och kompletterades med animerade filmer som presenterade resultatet. Dessutom har stiftelsen under 2022 tagit fram ett webbaserat utbildningsmaterial bestående av korta föreläsningsfilmer och tillhörande diskussionsfrågor.

KIBB, Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel, är en behandlingsmodell för familjer där fysisk barnmisshandel förekommit och föräldrar och barn bedömts kunna fortsätta ha kontakt. Det är en unik modell där barnet och föräldrarna får behandling samtidigt. Fysiskt misshandlade barn är ofta återkommande fall hos socialtjänsten, där majoriteten av barnen ändå bedöms att kunna fortsätta bo med föräldern. Stiftelsen Allmänna Barnhuset är ansvarig för utbildning i behandlingsmetoden, där intresset är fortsatt stort i landet. Två

nya utbildningsomgångar startade under året. I slutet av 2022 hade totalt 311 personer från 63 kommuner hittills genomfört utbildningen, varav 220 certifierats. Idag finns sex certifierade utbildare och under 2022 certifierades ännu en utbildare för att kunna möta efterfrågan. KIBB ingår även i ett EU-projekt vid namnet PROMISE 3 som drivs av Europeiska Barnahusnätverken. I projektet utbildar Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltagare från olika europeiska länder i behandlingsmodellen. 39 personer från Cypern, Finland, Irland, Polen och Slovenien utbildades i CPC-CBT. 21 personer påbörjade sin CPC-CBT-utbildning i Slovenien.

Under 2022 fortsatte Stiftelsen Allmänna Barnhuset arbetet med att sprida arbetsmodellen Efter barnförhöret – en modell där socialtjänsten ger ett strukturerat krisstöd genom hembesök hos familjen, samma dag som barnet förhörts. Stiftelsen Allmänna Barnhuset ansvarar för utbildning i modellen och för närvarande finns sex utbildare som arbetar i par. 2022 genomfördes sjutton utbildningar med sammanlagt 267 deltagare. Det innebär att totalt 834 deltagare från 137 kommuner har utbildats i modellen sedan starten 2017.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset presenterade 2019 ett förslag till regeringen på modellen Det fjärde rummet, som säkerställer att barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp får tillgång till stöd och behandling. I början av 2022 fattade Stiftelsen ett beslut om att använda egna medel för att tillsätta en nationell samordnare och påbörja ett implementeringsprojekt kopplat till Fjärde rummet. I augusti 2022 startade arbetet med att rekrytera projektområden. Efter ett omfattande rekryteringsarbete hade sju projektområden tackat ja till att medverka i projektet. Under hösten 2022 togs en projektplan fram som sträcker sig fram till 2025. Resultat från det ursprungliga projektet och information om modellen Det fjärde rummet och det nystartade implementeringsprojektet har spridits vid möten med Barnahus, styrgrupper och ledningsgrupper och chefer från kommuner och landsting runt om i Sverige samt i olika nätverk.

¹ Landberg, Å. Svedin, C.G. & Jonsson, L. (2022). Det gäller en av fyra. Fakta om barn, sexuella övergrepp och sexuell exploatering i Sverige 2020–2021. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Sprider kunskap

Under året har Stiftelsen Allmänna Barnhuset anordnat, närvarat och deltagit på olika mötesplatser, som en del i uppdraget som kunskapsspridare. Mycket sker i digitala sammanhang, genom webinarier, föreläsningar och utbildningar, men 2022 medförde möjligheter att återigen sprida kunskap genom fysiska möten. Stiftelsen publicerar och tillgängliggör även kunskap i form av rapporter, böcker och informationsfilmer.

En anpassning som Stiftelsen Allmänna Barnhuset valde att göra under pandemin, var att börja sända webinarier inom våra olika temaområden för att kunna fortsätta att nå ut nationellt och vara tillgängliga för våra olika målgrupper. Det visade sig vara ett effektivt och uppskattat sätt att nå ut med vår kunskap. Under 2022 genomförde vi totalt elva livesändningar, varav åtta var Dags att prata om-webbinarium, två digitala lanseringar av rapporter och en digital konferens. Webinarier som sändes 2022 hade tillsammans ca 4 000 visningar. Webinarier finns även tillgängliga efter sändningen på Stiftelsen Allmänna Barnhusets webbplats och YouTube-kanal.

MÖTESPLATSER

Barnrättsdagarna är den största mötesplatsen för barnrättsfrågor och anordnas av Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Barnrättsdagarna 2022 genomfördes i Karlstad den 24-25 maj. Tema var "Varje barns rätt till information och utbildning ur ett folkhälsoperspektiv". Barnrättsdagarna 2022 genomfördes som hybrid konferens med deltagande publik på plats i Karlstad CCC och livesändningar av plenar programmet till de deltagare som deltog digitalt. Totalt 60 seminarier genomfördes på plats i Karlstad CCC. Barnrättsdagarna 2022 hade totalt 931 anmälda varav 230 deltog digitalt och 692 var på plats i Karlstad CCC, vilket inkluderade 152 föreläsare. Barnrättsdagarna 2022 slog rekord i antalet utställare som blev totalt 32 till antalet.

Skolfams årliga konferens genomfördes som en fysisk konferens i Norrköping och årets tema var "Språket som språngbräda - språkets betydelse för barn i familjehem". På konferensen deltog framför allt familjehemssekreterare, barnsekreterare, specialpedagoger och psykologer som i sitt yrke möter barn som är placerade. Konferensen hade cirka 160 deltagare som fick lyssna till föreläsningar och seminarier om aktuell forskning och konkreta metoder.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset är medlem och representant för Sverige i det nordiska samarbetet för den Nordiska Barnavårdskongressen, The Nordic Congress on Child Welfare, sedan 1965. Kongressen genomförs vanligtvis vart tredje år och värdskapet roterar bland medlemsländerna. Norge står på tur som värdland och planen är att genomföra nästa Barnavårdskongress under september 2023. Under 2022 har stiftelsen ingått i arbetsgruppen.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltar i styrelsen för Centralförbundet för Socialt Arbete (CSA).

Centralförbundet för Socialt Arbete, CSA, bildades redan 1903 för att samla de föreningar som ville hitta lösningar på den sociala frågan. Idag arbetar CSA med att på olika sätt bidra till utvecklingen av ett framgångsrikt socialt arbete. Ett av CSA:s mål är att sprida kunskap om den sociala frågan. Det gör CSA bland annat genom att publicera böcker som belyser olika aspekter av socialt arbete. CSA ger också ut socialvetenskapliga publikationer, ordnar konferenser, uppmuntrar socialpolitisk forskning och håller kontakten med utländska forskare och organisationer.

Genom våra digitala kanaler skapas möjligheten att nå ut med kunskap till verksamhetens målgrupper och följare på flera plattformar, vilket under pandemin har varit än mer angeläget. Stiftelsen Allmänna Barnhuset sprider kontinuerligt information om pågående verksamhet via sociala medier och webbplatsen, genom publikationer, bilder och texter om verksamheten samt

relevanta nyheter. Interaktiviteten och antal följare i sociala våra sociala kanaler ökade även under 2022. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har i dagsläget kanaler på Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, YouTube och Vimeo.

PUBLIKATIONER

Det mesta av verksamheten förmedlas via huvudsajten www.allmannabarnhuset.se. Under året har webbplatsens besökare laddat ner ca 12 750 av Stiftelsen Allmänna Barnhusets publikationer. Vi sprider också kunskapen vidare ut till en större krets via våra sociala kanaler, där följarna ständigt ökar för varje år och blir alltmer interaktivt engagerade.

Följande tio skrifter spreds mest under 2022 (räknat på antal nedladdade, sålda och utdelade):

1. Unga, sex och internet efter #metoo
2. Våld mot barn 2016
3. Våga se, våga agera
4. Efter barnförhört – en modell för att ge stöd och information till barn och föräldrar vid misstanke om barnmisshandel
5. Det gäller en av fyra
6. Barn med föräldrar på olika håll
7. I föräldrars ställe
8. Att intervjua barn – vägledning för socialsekreterare
9. Våld löser inget!
10. Det är mitt liv

URVAL AV AKTUELLA PUBLIKATIONER UNDER 2022

Unga, sex & internet efter #metoo

Våld mot barn 2016

Våga se, våga agera

Efter barnförhört

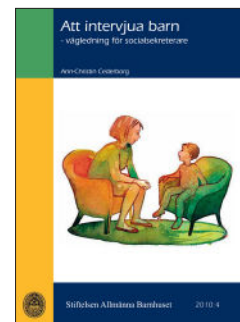
Det gäller en av fyra

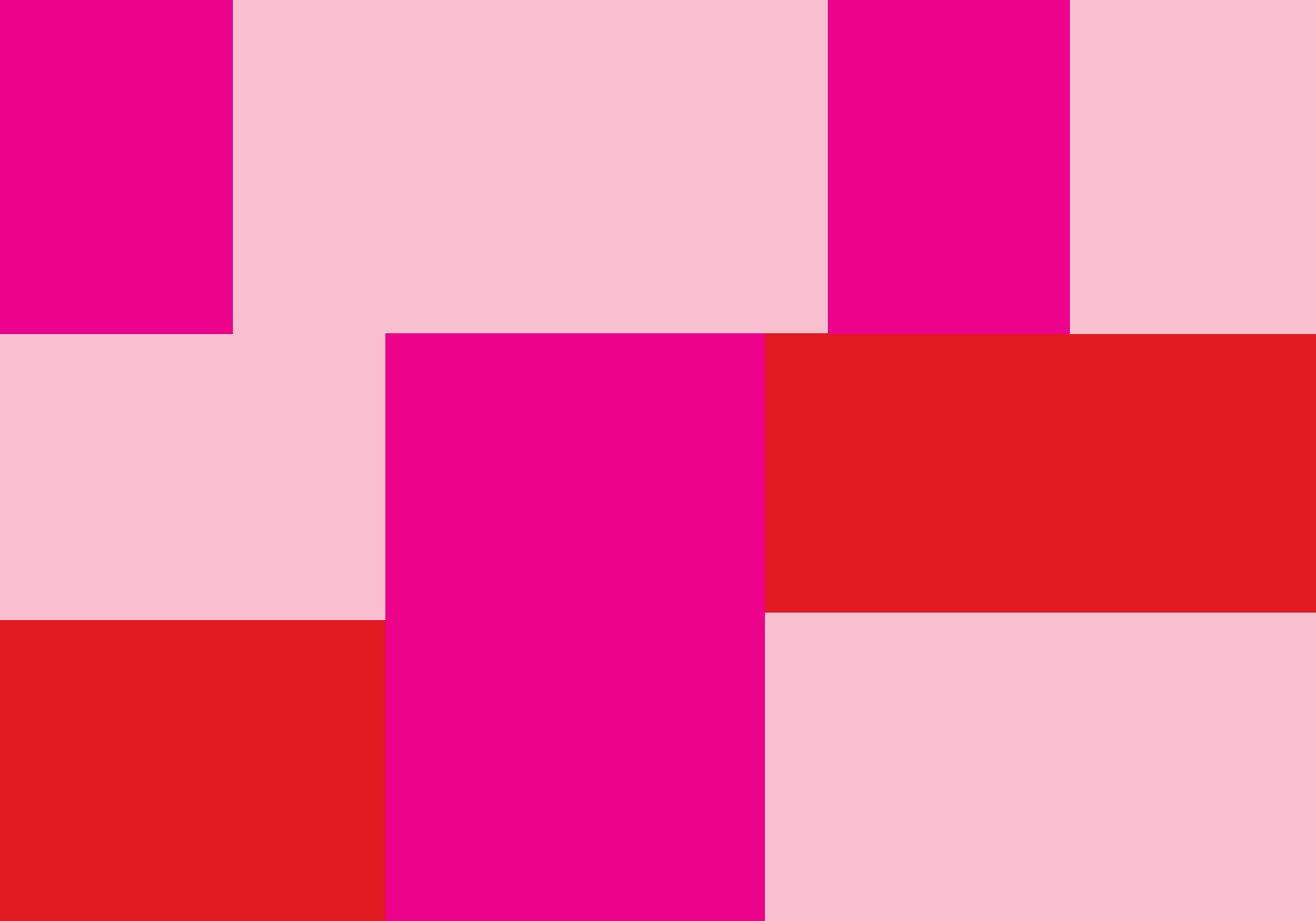
Barn med föräldrar på olika håll

I föräldrars ställe

Att intervjua barn – vägledning för socialsekreterare

Barn i den sociala barnavården

Forskning visar att barn i samhällsvård löper större risk att utveckla ohälsa, en ogynn- sam utveckling och sämre skolresultat än andra barn. I Sverige börjar det växa fram olika sorters forskning inom området, samtidigt som beprövade metoder och modeller som syftar till att motverka riskfaktorer för barn i samhällsvård fortfarande är svagt implementerade i socialtjänstens, hälso- och sjukvårdens och skolans praktik.

Legala, finansiella och organisatoriska utmaningar för samverkan mellan dessa sektorer är alltså betydande. Barn i samhällsvård är en grupp som generellt sett är i större behov av förebyggande stöd för att ges samma möjligheter i livet som andra barn. Därför driver och samordnar Stiftelsen Allmänna Barnhuset två förebyggande

insatser med fokus på inläring och skolrelaterad utveckling för barn i den sociala barnavården, Skolfam och Letterbox Club Sverige. Vi bedriver också påverkansarbete genom att vara en efterfrågad remissinstans för utredningar inför beredning av lagförslag och reformer som berör den sociala barnavården.

Barnkonventionens artikel 6 fastslår varje barns rätt till liv och utveckling. Möjlighet att klara sin skolgång ger goda förutsättningar för en god hälsa och utveckling. Alla barn har rätt att komma till tals och bli hörda, enligt artikel 12 i barnkonventionen. Skolfam ger barn i familjehem ökade möjligheter att få sina röster hörda i en fråga som berör dem – deras skolgång. Enligt artikel 20 är staten skyldig att erbjuda skydd och stöd åt barn i samhällsvård. Artikel 28 i barnkonventionen innefattar att alla barn har lika rätt till grundskola. Staten bär ett särskilt ansvar för placerade barns hälsa, utveckling och skolgång, därmed krävs särskilda åtgärder för att ge barn i samhällsvård samma förutsättningar för en god hälsa, utveckling och skolgång som andra barn.

Barnrättskommittén framförde i List of Issues Prior to Reporting 2020 bland annat att de önskade att Sverige ser över hur Sverige kan förbättra arbetet med att ge stöd, inklusive ekonomiska och sociala resurser, till familjehem och föräldrar till barn som återvänder till sina familjer efter att ha placerats i alternativ vård.² I Sverige avslutas många familjehemsplaceringar genom att barnet återförs till sina biologiska föräldrar eller att vårdnaden överförs till familjehemmet. I det första fallet ges ibland otillräckligt stöd till barnet och de biologiska föräldrarna vilket kan leda till nya omhändertaganden och en bristande kontinuitet i barnets uppväxtvillkor och långsiktiga trygghet. I det andra fallet avslutas alla insatser till barnet och familjehemmet eftersom det saknas lagstöd för att ge insatser efter en vårdnadsöverflytt. Konsekvensen blir att antingen avstår familjehemmet från att bli vårdnadshavare, eller så tvingas man avstå det stöd som givits under tiden som familjehem, oavsett barnets behov.

Ett exempel på detta är att insatsen Skolfam, som ges för att stärka familjehemsbarns skolresultat, avslutades på grund av hemflytt till förälder i 19 fall och på grund av vårdnadsöverflytt till familjehem i 32 fall år 2022. Som andel av alla barn med denna

insats var det drygt 9 % år 2022 som avslutade insatsen i förtid, de flesta med fortsatta reella stödbehov.

Barnrättskommittén önskar även att se åtgärder som vidtagits för att ta itu med de kommunala skillnaderna och förbättra utbildningsresultaten för barn i missgynnade eller marginaliserade situationer, inklusive barn i missgynnade socioekonomiska situationer, barn i alternativ vård, asylsökande barn, barn som anses vara "i transit", samiska barn och barn med funktionsnedsättning. Skolresultaten för barn i den sociala barnavården, såväl i öppna familjeinsatser som omhändertagna i heldygnsvård är betydligt sämre än för alla barn.³ Vi vet dock inte något om utvecklingen sedan 2015, då den senaste analysen av samkörda registerdata från placeringsregister och betygsregister gjordes (Socialstyrelsen, 2016).

Årliga nationella uppföljningar saknas. I takt med den alltmer bristande detaljnivån i offentlig statistik, minskar medvetenheten om att specifikt stödja skolutvecklingen för barn i den kommunala sociala barnavården i Sverige.

² Committee on the Rights of the Child, List of issues prior to submission of the combined sixth and seventh periodic reports of Sweden (2020), 22c

³ Committee on the Rights of the Child, List of issues prior to submission of the combined sixth and seventh periodic reports of Sweden (2020), 27a

Skolfam

Alla barn har rätt till en god utbildning som beskrivs i artikel 28 i Barnkonventionen. Barn som bor i familjehem lämnar grundskolan med lägre skolresultat än andra barn. Att klara skolan är en viktig skyddsfaktor för att motverka framtida problem. Forskning visar att om barn går ut årskurs nio med behörighet att söka till gymnasiet halveras riskerna att hamna i utanförskap som vuxen. Skolfam är ett verktyg för kommuner att leva upp till skollagens krav på sitt kompensatoriska uppdrag och socialtjänstlagens krav på trygghet, jämlikhet och aktivt deltagande i samhällslivet. Stiftelsen Allmänna Barnhuset prioriterar arbete med barn i samhällsvård högt och har därför valt att ge stöd till denna arbetsmodell.

Skolfams arbetsmodell är manualstyrd och förebyggande. Det är idag den bäst dokumenterade svenska modellen för att främja en gynnsam skolutveckling för familjehemplacerade barn.⁴ Genom att kartlägga barnens styrkor och svårigheter och sedan samverka med skola och familjehemmet går det att ge barnen det stöd de kan behöva för att klara av grundskolan och därmed kunna studera vidare. Kartläggningen innehåller pedagogiska test av läs- och skrivfärdigheter och matematik samt psykologiska tester. Barnens utveckling följs med regelbundna möten under grundskoletiden, där barnet, familjehemmet och lärare tillsammans med

skolfamteamets psykolog, specialpedagog och socialsekreterare ser till att barnen ges rätt stöd. I modellen görs barnen delaktiga bland annat genom att erbjudas vara med på de möten skolfamteamet har med skola och familjehem.

Offentlig statistik av hur hög andel av gruppen barn i familjehem som uppnår behörighet till gymnasiet har inte publicerats sedan 2016 så det är svårt att presentera en aktuell jämförelse av skolfambarnens resultat i förhållande till andra barn i familjehem. Jämfört med de ca 86 procent av alla barn som når behörighet når 75 procent av skolfambarnen behörighet till gymnasiet. Det är betydligt fler än det vi känner till från Socialstyrelsens och Skolverkets undersökning 2015–2016. Då uppnådde 52 procent av pojkarna respektive 60 procent av flickorna i familjehem behörighet till gymnasiet.⁵

Genom sitt engagemang i Skolfam fyller Stiftelsen Allmänna Barnhuset det behov av samordning som ingen myndighet eller annan organisation ansvarar för. Genom detta stärks möjligheterna för Skolfam som arbetsmodell att etableras utan att kvaliteten urvattnas.

BAKGRUND

Skolfam startade i Helsingborg år 2005. Sedan 2008 har Stiftelsen Allmänna Barnhuset haft en aktivt stödjande roll i etableringen av Skolfam i Sverige. Stiftelsen

⁴ Stiftelsen Allmänna Barnhuset. (2021). Skolfams årsrapport 2021.

⁵ Socialstyrelsen. (2016). Individ- och familjeomsorg. Lägesrapport 2016. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2016-2-22.pdf>

Allmänna Barnhuset har sedan 2013 tagit ansvar för att utveckla, kvalitetssäkra, följa upp och sprida arbetsmodellen i Sverige. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har understött arbetet genom att organisera och leda en nationell styrgrupp, anställa en nationell samordnare, kontinuerligt utveckla manual och ramverk, utbildning av ny personal, samt att årligen följa upp resultat och kvalitet i nationella enkäter och årsrapporter. I dessa årsrapporter redovisas barnens uppnådda skolresultat, teamets organisation och eventuella förändringar och utmaningar. Skolfams styrgrupp består av ledamöter från de fyra regionerna Syd, Väst, Ost och Norr.

RESULTAT

Skolfam finns idag med 42 team i 20 svenska kommuner. I sex av de nio största kommunerna i Sverige finns Skolfam men inte i någon av de 185 minsta kommunerna. Det är positivt att Skolfam finns i de större kommunerna och att samtliga större kommuner har fler än ett team, men det är också olyckligt att Skolfam lyser med sin frånvaro i många kommuner. Detta blir problematiskt i förhållande till Barnrättskommitténs kritik av Sverige avseende likabehandling av barn.⁶ De barn som är placerade i familjehem i kommuner av mindre storlek bör ha samma rätt till Skolfam som barn boende i större kommuner.

2022 var följande kommuner anslutna: Ale, Falkenberg, Gotland, Göteborg, Gävle, Helsingborg, Härnösand, Katrineholm, Kungsbacka, Malmö, Mjölby, Nacka, Norrköping, Skellefteå, Sollentuna, Stenungssund, Stockholm, Sundsvall, Trollhättan och Östersund.

Syftet med den årliga kvalitetsuppföljningen är att kunna följa resultatutvecklingen för de skolfambarn som gått ut årskurs nio samt att kvalitetssäkra arbetsmodellens utförande runt om i landet. Årsrapporten publicerades i slutet av oktober 2022 och drygt hundra exemplar delades ut under den nationella konferensen.

Sammanfattning av årsrapportens innehåll

Sedan starten 2005 har totalt 1 675 barn kartlagts minst en gång i något skolfamteam, varav 1 456 i de nu aktiva teamen. Av dessa har 798 barn även fått en andra uppföljande kartläggning. En svårighet som rör antalet barn i Skolfam är att flera team inte klarar av att möta efterfrågan från barn som uppfyller kriterier för att få påbörja Skolfam. I augusti 2022 var det 633 barn i väntan på att kartläggas för första gången. Mot den bakgrunden ser vi en fortsatt underkapacitet i flera av de kommuner som erbjuder Skolfam. Endast tre kommuner rapporterar balans utan kö, vilket betyder att fler team behövs för att möta antalet placerade barn i familjehem. Under året har glädjande nog Göteborg utökat verksamheten från åtta till tolv team vilket på sikt kommer att minska deras kö. En kommun, Mjölby kommun, har tillkommit under året.

Av de 414 skolfambarn som slutat grundskolan under 2022, hade 313 behörighet till åtminstone gymnasieskolans yrkesförberedande program direkt vid examen åk 9. Mätt som andel (behöriga/slutar åk 9) motsvarar resultatet 75,6 %, en mindre ökning jämfört med 2021. Ytterligare 28 skolfambarn blev behöriga till gymnasieskolan efter ett års komplettering.

Fler team använder mer omfattande urvalskriterier vid underkapacitet än vad styr-dokumenterna anger. Om äldre barn prioriteras blir tiden i insats kortare och möjligheten att ändra en negativ utveckling sämre. Skolfams styrka som förebyggande insats kommer på skam om insatsen startar när barnet redan hunnit skapa en identitet som misslyckad i skolan. Behovsbedömningar, alltså en förhandsbedömning av vilka barn man har extra oro för avseende skolan och som av den anledningen prioriteras framför andra, har potential att drastiskt sänka såväl Skolfams resultat som risken för förtida avbrott. Det är även tveksamt om det är för gruppen med mycket stora skolproblem som Skolfam kan göra störst skillnad.

⁶ CRC/C/SWE/QPR/6-7, avsnitt 27

Barn som avslutar Skolfam i förtid är en fortsatt svår utmaning och under 2022 avslutades 74 barn innan slutet av årskurs 9. Det vanligaste skälet till förtida avslut är vårdnadsöverflytt till familjehemmet vilket 2022 berörde 32 barn. Det är nästan dubbelt så många som 2021. Det är på många sätt positivt för barnen att fler familjehem övertar vårdnaden men baksidan är att Skolfam avslutas på grund av att barnen mister sitt stöd från socialtjänsten varvid möjligheten att ha ett skolfamteam försvinner med nuvarande lagstiftning.

En av anledningarna till det ökade antalet vårdnadsöverflyttar är att lagen förtydligades under 2021 avseende vårdnadsöverflyttning. Numera ska vårdnadsöverflyttning övervägas årligen, och redan efter två års placering.

19 barn avslutades i förtid på grund av hemflytt till förälder, vilket är en minskning jämfört med 2021. Ytterligare 14 barn avslutades i förtid av olika skäl, vanligast var övergång till annan vårdform som till exempel HVB.

Som en del av kvalitetsuppföljningen självskattar Skolfamteamen bland annat samverkan, barns delaktighet och metodtrogenhet. Högst skattas metodföljsamhet och barnets delaktighet. De vanligaste avstegen när det gäller metodföljsamhet handlar oftast om urval som behöver göras beroende på underdimensionering.

Aktiviteter och spridning

2022 var det åter möjligt att efter pandemin samlas fysiskt för utvecklingsdagar på Sättra Bruk vilket var uppskattat. Årets fokus låg på Skolfams kartläggning, trauma och arbete med de med de yngre barnen. De regionmöten som de fyra regionerna genomför två gånger per år skedde i de flesta fall digitalt men några regioner hade även fysiska möten.

Skolfams årliga konferens genomfördes i Norrköping och årets tema var ”Språket som språngbräda - språkets betydelse för barn i

familjehem”. På konferensen deltog framför allt familjehemssekreterare, barnsekreterare, specialpedagoger och psykologer som i sitt yrke möter barn som är placerade. Konferensen hade cirka 160 deltagare som fick lyssna till aktuell forskning och konkreta metoder.

Under året har två arbetsgrupper tillsatts med uppgift att se över det psykologiska och det pedagogiska material som används vid Skolfams kartläggningar. Senast detta skedde var 2019. Arbetet ska redovisas under våren 2023.

Materialet för certifieringsutbildning för Skolfamutbildare uppdaterades och användes i en första utbildningsomgång. En utbildningsinsats gjordes även i Mjölby kommun som startade Skolfam under 2022.

Dialog har förts med en handfull kommuner har visat intresse för att starta Skolfam.

ARBETET FRAMÖVER

Stiftelsen Allmänna Barnhuset finansierar den nationella samordningen av Skolfam som möjliggör en regelbunden översyn av manualen och övrig kvalitetssäkring. En styrgrupp som består av representanter från de fyra geografiska regionerna i Sverige leder utvecklingen av Skolfam. Under våren kommer utvecklingsdagar för såväl skolfamteam som lokala ledningspersoner för Skolfam att arrangeras och finansieras av Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

I januari 2023 kom barnrättskommittén med nya rekommendationer till Sverige. Där står bland annat att Sverige rekommenderas att ta itu med skillnaderna som finns mellan kommuner så att en likvärdig tillgång till bl.a. utbildning av god kvalitet kan säkerställas.⁷ Sverige uppmanas också att tillhandahålla kontinuerlig utbildning, stöd och rådgivning för fosterfamiljer.⁸ Precis som i föregående rekommendationer uppmanas Sverige att säkerställa en likvärdig tillgång till utbildning av god kvalitet för barn i missgynnade grupper, däribland barn i alternativ vård och barn från socioekonomiskt utsatta familjer.⁹

⁷ CRC/C/SWE/CO/6-7, avsnitt 17

⁸ CRC/C/SWE/CO/6-7, avsnitt 29

⁹ CRC/C/SWE/CO/6-7, avsnitt 38

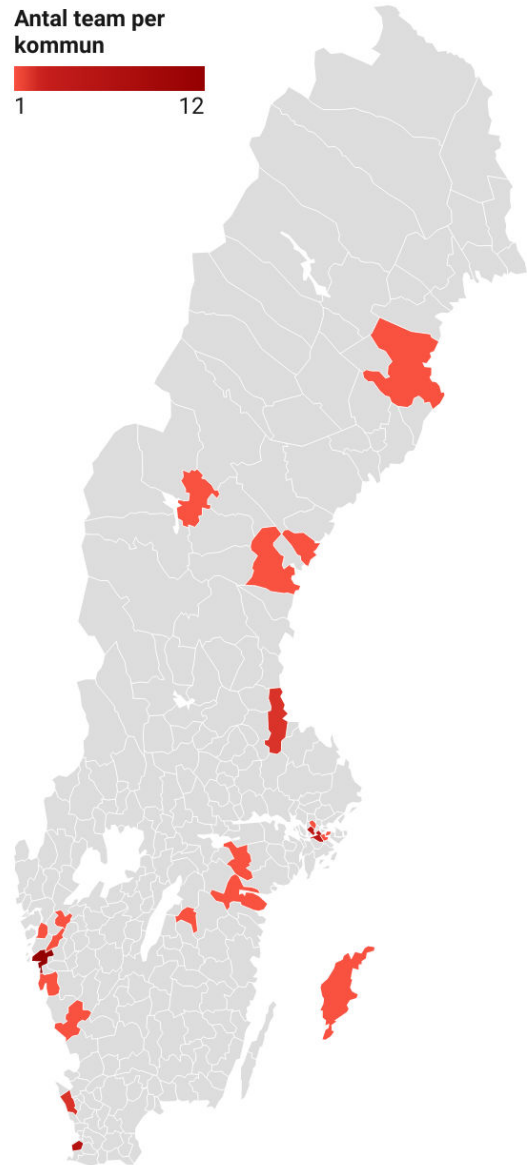
I enlighet med de nya rekommendationerna, och för att säkerställa varje barns rätt till en god utbildning, ser Stiftelsen Allmänna Barnhuset fortsatta behov av en utökad implementering av Skolfam. Endast 779 (ca 10 %) av alla placerade barn (7 606 barn i grundskoleålder var under 2021 någon gång placerade i familjehem) var med i Skolfam under 2021.

Skolfam skulle kunna organiseras och implementeras så att det blir möjligt även för mindre kommuner att starta Skolfam. Med stöd av ekonomiska medel skulle Stiftelsen Allmänna Barnhuset kunna projektleda en utvecklingsmodell kring samverkan mellan kommuner och region, avseende personal och ekonomi. Då skulle fler barn i familjehem kunna få del av det stöd som Skolfam ger för att de ska klara grundskolan och ges samma möjligheter som andra barn att söka till gymnasiet. Stiftelsen fortsätter aktivt arbetet med att efterfråga en region som vill utveckla Skolfam som en regionalt organiserad verksamhet. Andra tänkbara former är kommunal-förbund mellan två eller flera kommuner som gemensamt kan driva ett eller flera skolfamteam.

Under hösten 2023 kommer den årliga skolfamkonferensen arrangeras som ett samarbete med familjehemskonferensen i Göteborg. Konferensen vänder sig till alla som arbetar med barn i samhällsvård och/eller med deras skolgång. Temat för årets konferens är "Morgondagens familjehemsvård". Stiftelsen Allmänna Barnhuset är även delaktig i de regionmöten som två gånger per år arrangeras på fyra platser i Sverige. Där möts skolfamteam från respektive geografisk region och utbyter erfarenheter och behandlar frågor från den nationella styrgruppen.

Kommuner anslutna till Skolfam 2022

Antal team per kommun

Letterbox Club Sverige

Studier visar att det finns tydliga samband mellan dåliga skolresultat och framtida psykosociala problem. Barn som bor i familjehem eller lever i familjer med långvarigt försörjningsstöd riskerar ofta att få sämre skolresultat än andra barn. Därför är det viktigt att ge dessa barn extra stöd, för att de ska få samma rätt och möjlighet till utveckling som alla andra.

Letterbox Club Sverige är en insats vars främsta målgrupper är barn i familjehem eller barn i familjer som har försörjningsstöd, men vissa kommuner använder den även till barn med svaga kunskaper i svenska språket och barn med andra insatser från socialtjänsten. Syftet är att stimulera och väcka barnens nyfikenhet och lust att läsa, räkna och lära sig, genom att skicka paket med böcker, spel och skrivmaterial till barnen.

Enligt barnkonventionen har varje barn rätt till utbildning och utveckling¹⁰, vilket är grunderna i Letterbox Club. Dessutom ska konventionsstaterna sprida barnböcker så att barnet har tillgång till information och material som främjar välmående och hälsa.¹¹ I barnets rätt till utbildning ska barnet stå i centrum och undervisningsmetoderna ska anpassas för barns skiftande behov. Det övergripande syftet med utbildning är att maximera barnets förmåga och möjlighet att delta fullt ut och på ett ansvarsfullt sätt

i ett fritt samhälle. Utbildningen ska vara barnanpassad, inspirerande och motiverande för det enskilda barnet.¹² Barnrättskommittén påtalar att åtgärder behöver vidtas för att motverka skillnaderna och förbättra utbildningsresultaten för bland annat barn i missgynnade socioekonomiska situationer, barn i alternativ vård, asylsökande barn, barn som anses vara ”i transit”, samiska barn och barn med funktionsnedsättning.¹³

Insatsen Letterbox Club Sverige kan vara ett grundläggande stöd i att skapa lust till lärande, då stimulans via paketen sker i hemmet som en förstärkning av den utbildning barnet får i skolan. Om nyfikenhet eller lust uppstår ökar barnets förutsättningar att nå goda skolresultat. Under de år som Letterbox Club har utvecklats i Sverige har utvärderingar och studier visat på att det är en insats som både barn och föräldrar tycker om att delta i. Det beskrivs också att barnen känner sig utvalda och uppmärksammade när de får paket och att det hos många barn väcks en nyfikenhet att använda materialet i paketen. En hel del föräldrar beskriver att deltagandet i Letterbox Club Sverige bidrar till interaktion och gemensamma aktiviteter mellan dem och barnet. För att kunna erbjuda Letterbox Club Sverige med god kvalitet till många barn behövs en organisation som kan distribuera paketen och utveckla Letterbox Club Sverige.

¹⁰ Barnkonventionen, art. 28 e

¹¹ Barnkonventionen, art. 17 c

¹² Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 1, 2001, ss. 5-6

¹³ CRC/C/SWE/QPR/6-7, punkt 27 a

BAKGRUND

Sedan 2014 har det arbetats med Letterbox Club i Sverige. Först genom pilotprojekt och metodutveckling och de senaste åren genom en spridning över hela landet. Det finns paket i tre olika nivåer, orange för barn 6-7 år, blått för barn 8-9 år och rött för barn 10-11 år. Från 2021 finns även paket för barn med arabiska eller somaliska som modersmål, även dessa i tre nivåer. Ett specialpaket för barn med läs- och skrivsvårigheter och en Toolbox till föräldrarna.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har sedan 2014 följt utvecklingen av Letterbox Club Sverige, genom att från början bidra med uppmuntran till barn som deltog i pilotprojekten samt finansiering av rapporten "Letterbox club Sverige". Så småningom deltog Stiftelsen Allmänna Barnhuset i arbetsgruppen för Letterbox Club Sverige och sedan slutet av 2017 i styrgruppen. Bidraget var då främst i form av arbetstid och hjälp med nationell spridning. Hösten 2019 tog Stiftelsen Allmänna Barnhuset över organisationen av Letterbox Club Sverige från FoU Social välfärd i Jönköpings län, och har sedan dess huvudansvaret för genomförande och utveckling.

Letterbox Club startade i England för drygt 15 år sedan och är idag en insats som ca 11 000 barn i England årligen deltar i. Under uppbyggnaden av The Letterbox Club i England gjordes flera studier och utvärderingar. De genomfördes genom enkäter och testning av barnens kunskapsnivåer. Sammanlagt deltog nästan tusen placerade barn. Sammanfattningsvis var de deltagande barnen över lag nöjda med paketet och dess innehåll. Dessutom kände de sig speciella och utvalda när de deltog i projektet. Upplevelserna var att projektet hade förbättrat relationer och gett barn och familjehemsföräldrar gemensamma aktiviteter. Barnens kunskaper i matematik och läsning testades och visade lovande förbättringar i matematik och tydliga förbättringar i läsning. 2016 publicerades resultaten av en studie från Nordirland där deltagarnas kunskaper hade jämförts

med en kontrollgrupp, vilket är en starkare studiedesign än de tidigare. Studien visade att The Letterbox Club varken förbättrade de deltagande barnens läsförmåga eller deras attityder till läsning och skola. En slutsats som studien efterlämnade var att relationen mellan barn och familjehemsföräldrar samt deras engagemang i interventionen behöver bli starkare för att ge önskade effekter. I studien finns ett par förhållanden som kan ha påverkat resultaten, eller i varje fall kanske innebär att de inte är helt representativa för övriga deltagare. Dessa förhållanden är att barnen på Nordirland inte själva fått välja om de velat delta i The Letterbox Club eller inte utan de har anmälts i vilket fall. De flesta barnen var också placerade i släktinghem.

RESULTAT

I omgång 2022 deltog 1070 barn från 51 kommuner, återigen ett rekord. Under 2022 gjordes ingen utvärdering med enkäter, i stället har en mindre studie genomförts av forskare på Stockholms universitet. Studien visar att Letterbox-paketet ger upphov till gemensamma stunder, närhet och nya erfarenheter både språkligt och på andra sätt. Sammantaget kan det stötta såväl läsutveckling som identitetsutveckling. Tidigare utvärderingar som gjorts av Stiftelsen Allmänna Barnhuset har visat att drygt 86 % av både barn och föräldrar har varit positiva till Letterbox Club.

Försäljning och distribution av paket sker genom utbildningsbolaget Allmänna Barnhuset i Stockholm AB, medan utvecklingsarbetet sköts av Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Liksom tidigare år har fokus varit att öka kännedomen om LBC genom sociala kanaler, nyhetsbrev och konferenser. Stiftelsen Allmänna Barnhusets nya webbplats har förtydligat arbetet med Letterbox Club Sverige. Riktade utskick till kommuner har fortsatt under 2022. Våren 2022 genomfördes ett webinarium med syfte att fördjupa information om Letterbox Club och projektet Skolfam.

Under senare hälften av året har ett arbete inletts för att ytterligare förenkla och stärka

organisationen kring distribution av paketen för att underlätta 2022 års omgång.

2020 beviljade Kulturrådet medel till ett delprojekt om Mångspråk och tillgänglighet. Inom projektet har specialpaket tagits fram med anpassat material för barn med bristande kunskaper i svenska språket för åldern 6-7 år samt barn med läs- och skrivsvårigheter i åldern 8-9 år. I december 2021 beviljade Kulturrådet medel för fortsatt projekt där fokus är på att fördjupa arbetet som gjorts under det första projektåret. Det handlar om att utveckla mångspråkspaket till åldern 10 - 11 år samt att skapa mötesplatser för lokal samverkan mellan bibliotek och socialtjänst. För att sprida informationen om specialpaketen mångspråk genomfördes under hösten ett webinarium med fokus på flerspråkiga barns läs- och skrivutveckling. 113 personer deltog på det digitala webinariet.

På Barnrättsdagarna 2022 presenterades Letterbox Club tillsammans med projektet "Familjen läser" från Helsingborg. Temat för seminariet var "Vikten av läsandet" och Stiftelsen Allmänna Barnhusets del hette "Nyfikenhet till lärande – i ett paket på posten".

En studieresa till England, som skjutits upp pga pandemin, kunde genomföras 2022. Besök gjordes i Leicester, där starten av Letterbox gjordes 2004. Studiebesök gjordes också på Book Trust i London som distribuerar och tar fram Letterbox-paketen i England. Besöken gav oss tankar och idéer för vår fortsatta utveckling av Letterbox Club Sverige.

I oktober 2022 öppnade anmälan till Letterbox Club Sverige för omgång 2023. Under 2022 prövades nya vägar för att lösa logistiken genom att Stiftelsen Allmänna Barnhuset har skrivit avtal med Arbetsmarknadsenheten i Vaggeryd kring förråd, packning och logistik. Detta samarbete kommer att fortsätta under 2023.

ARBETET FRAMÖVER

Letterbox Club sprids alltmer över landet och det arbetet fortsätter, så att fler barn kan få del av Letterbox Club Sverige. Fortsatta spridningsaktiviteter planeras, bland annat med ett webinarium i januari 2023. Arbetet med att samla goda exempel för samverkan mellan bibliotek och socialtjänst kommer att ske under året. Förhoppningen är att ett nätverk kan starta för erfarenhetsutbyte med syfte att stödja varandra för att ge barnen bättre förutsättningar för lärande.

Nya medel har tilldelats från KUR för att ytterligare utöka paket till barn i åldrarna 4 – 5 år. Under 2023 kommer projektgrupper starta för att ta fram material för dessa paket. Tanken är också att starta samverkan med öppna förskolor för att nå de barn som inte går i vanlig förskola. Det finns olika idéer på hur Letterbox Club Sverige kan och behöver utvecklas framöver. Paketet behöver tas fram för både äldre och yngre barn än de som nu tillhör målgruppen. En önskan finns att så småningom ha paket för barn i åldrarna 0–13 år. Dessutom hoppas vi kunna ta fram ett utbildningspaket som stöd till föräldrar vars barn deltar.

Under 2023 kommer en större studie att påbörjas av Stockholms universitet. Syftet är att utforma en digital utbildningsinsats med fokus på delade läsupplevelser för att undersöka om denna insats tillsammans med Letterbox Club kan stödja familjehemsföräldrar att läsa och samtala om böcker med placerade barn. Vi kommer att ta del av genomförande och resultat för att med hjälp av dessa kunna utveckla arbetet ytterligare.

Barns och ungas delaktighet i den sociala barnvården

Barnrättskommittén rekommenderar Sverige att vidta åtgärder för att i praktiken eliminera diskriminering av bland annat barn i marginaliserade och missgynnade situationer, inklusive barn i missgynnade socioekonomiska situationer och barn i samhällsvård. Kommittén rekommenderar också Sverige att vidta åtgärder för att säkerställa att principen om barnets bästa utgör grunden i handläggningen i alla beslut och nämner särskilt de sociala myndigheterna, samt att Sverige ska erbjuda systematisk och fortlöpande utbildning till alla personer som arbetar med och för barn.¹⁴

RÄTT-ISH HEMMA: BARNKONVENTIONEN FÖR DIG SOM BOR I FAMILJEHEM OCH HVB

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har varit en samarbetspart i föreningen Knas Hemmas treåriga arvsfondprojekt, Rätt-ish hemma, som avslutades i början av 2022. Syftet med projektet var att skapa en nationell utbildning riktad till barn och unga som är samhällsplacerade idag. Det handlar om att barn och unga ska få god kännedom om sina rättigheter, ha goda möjligheter att påverka villkoren kring sin placering och känna sig delaktiga och få sina röster hörda. De ska även få kunskap om vart de kan vända sig om något inte fungerar som det är tänkt i placeringen. Projektets målgrupp, barn och ungdomar 12–20 år som just nu är i en placering, har varit delaktiga i att utforma utbildningen.

Under workshops och träffar skapade ungdomarna tillsammans material som belyser vardagen i familjehem/jourhem och som blev grunden till utbildningsmaterialet. Även en hemsida kopplad till Rätt-ish hemma har lanserats. Där har material som tagits fram av ungdomarna lagts ut. Nu efter projektets slut ska den färdiga utbildningen, ”Dina rättigheter som placerad” spridas nationellt för att kunna nå så många placerade ungdomar som möjligt.

Utbildningspaketet säljes till kommuner och socialtjänst, samt nationellt via familjehems-utbildningarna.

Förutom att leda vuxenreferensgruppen inom Knas Hemma ingick Stiftelsen Allmänna Barnhuset i projektets styrgrupp.

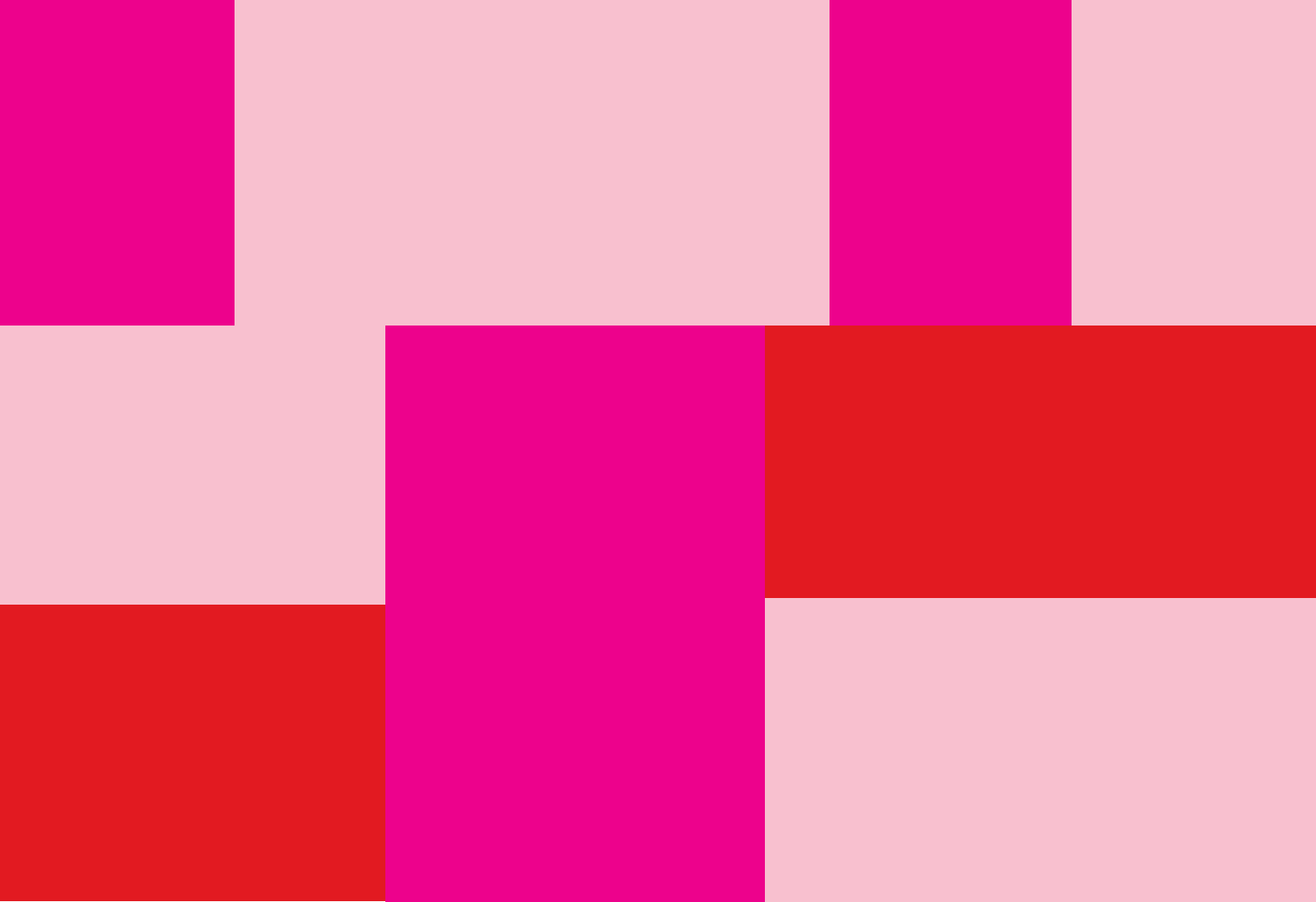

ARBETET FRAMÖVER

2023 kommer Stiftelsen Allmänna Barnhuset erbjuda de kommuner som bedriver Skolfam att ta del av Rätt-ish hemmautbildningen.

1. De tre kommuner som bäst motiverar hur de kommer att använda sig av utbildningen kommer att få utbildningen finansierad av Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Bakgrunden är att många placerade barn inte fått information om vad barnkonventionen är eller förstått vad den spelar för roll i deras egna liv och saknar därmed kännedom om sina rättigheter. De ges dessutom sällan eller aldrig tillfälle att möta andra placerade barn som de kan dela sina erfarenheter med. Det övergripande målet är att fler samhällsplacerade barn och ungdomar i Sverige får en god kännedom om sina rättigheter, ges goda möjligheter att påverka villkoren kring sin placering, känner sig delaktiga och får sina röster hörda.

¹⁴ CRC/C/SWE/CO/6-7, punkt 11, 12, 14

Barn som anhöriga

2010 lades det till en bestämmelse i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) för att säkerställa att barn och unga får stöd och hjälp när de är anhöriga. Den säger att personal särskilt ska beakta barns behov av information, råd och stöd. Trots att utvecklingen går framåt så går den för långsamt.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har sedan 2011 utvecklat och spridit en förebyggande modell för att uppmärksamma barn när de är anhöriga. Det handlar om barn i familjer med missbruk/beroende, psykisk sjukdom, psykisk/kognitiv funktionsnedsättning. Det gäller även familjer där en förälder eller vårdnadshavare lider av en allvarlig sjukdom eller plötsligt avlider.

Det är svårt att säkert uppskatta hur många

barn som är anhöriga under sin uppväxt och mörkertalet är stort. Många barn, det kan handla om närmare 30 %, växer upp med föräldrar som har någon form av kronisk fysisk sjukdom. En studie visade att 8 % hade minst en förälder som vårdats på grund av psykisk sjukdom och/eller missbruk av alkohol eller narkotika. Siffran stiger till 17% om de personer inkluderas som vårdats i öppen vård pga missbruk eller psykisk ohälsa samt har dömts för rattfylleri eller

narkotikabrott. Om föräldrar med mildare former av psykisk ohälsa och riskbruk av alkohol och/eller narkotika inkluderas så är det sannolikt att närmare hälften av barnen i Sverige är berörda under någon period av barndomen.

Det är alltför många barn och unga som idag inte får den information och det skydd och stöd som de har rätt till. Forskning visar att detta ökar risken att utveckla både egen fysisk och psykisk ohälsa. När det gäller familjer med missbruk och psykisk ohälsa är det även risk att barn utsätts för våld. En studie visar att bland elever som levt i en familj med missbruk var det betydligt högre risk, 32%, att utsättas för allvarliga former av fysiskt våld, jämfört med 7% i familjer utan missbruk. Samma mönster gäller även olika former av barnmisshandel i familjer med en vuxen som är eller har varit psykiskt sjuk. (Våld mot barn 2016 – En nationell kartläggning.)

Många barn och unga som har en förälder som är allvarligt sjuk eller har andra svårigheter känner en stor oro och ensamhet. Det påverkar deras skolgång, hälsa och utveckling, men också deras möjlighet till en meningsfull fritid, lek och vila. Av unga med missbrukande

föräldrar är det mer än dubbelt så många som går ut grundskolan med ofullständiga betyg.¹⁵

”Regeringen bedömer att det är angeläget att det utvecklingsarbete som har bedrivits under de senaste åren, riktat mot barn som anhöriga, fortgår.”¹⁶ Stiftelsen Allmänna Barnhuset har utvecklat modellen BRA-samtal för att barn ska få den information och det stöd som de har rätt till när de är anhöriga. Den långsiktiga målsättningen är att stärka barnets utveckling och förebygga fysisk och psykisk ohälsa.

FN:s barnrättskommitté kommenterar att barn i Sverige i marginaliserade och missgynnade situationer riskerar att diskrimineras och hur viktigt det är att barnets bästa ska integreras och tillämpas i alla beslut som rör barnen, särskilt när de lever i utsatta situationer. De rekommenderar att Sverige bör öka medvetenheten och innebörden av barnets bästa samt vägleda och utbilda alla yrkesgrupper som kommer i kontakt med barn om att barnets bästa alltid ska vara det primära. Vidare poängterar de vikten av att yrkesgrupper som möter barn och unga får utbildning i barnets rätt att bli hörd och att få sin åsikt beaktad i frågor som rör dem, i enlighet med artikel 12 i Barnkonventionen, samt vägar för att möjliggöra detta.¹⁷

Bra och praktisk modell som utgår från barnens behov. Vi kommer att ha stor användning av den.

Bra: Varierat program, rollspel, lagom stor grupp, viktigt att det var två dagar för att skapa helhetskänslan.

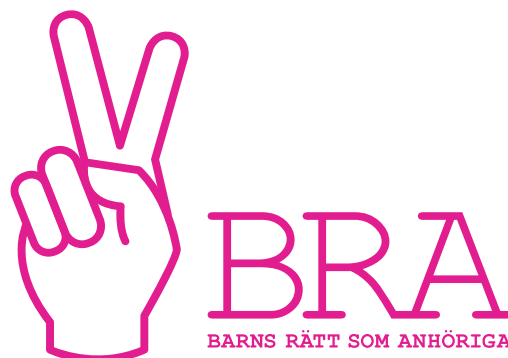
Mycket bra upplägg, teori varvat med praktiska övningar och rollspel. Mycket pedagogiska, kunniga och trevliga utbildare!

¹⁵ Hansson, M. Socialstyrelsen (2014) Hjern A, Manhica HA (2013): Barn som anhöriga till patienter i vården - hur många är de? Hjern A, Berg L, Rostila M & Vinnerljung B (2014): Barn som anhöriga: hur går det i skolan? Stockholms universitet/Karolinska Institutet.

¹⁶ s. 3, Regeringsbeslut 2021-04-01 S2021/03118 (delvis)

¹⁷ CRC/C/SWE/QPR/6-7

BRA – Barns rätt som anhöriga

Stiftelsen Allmänna Barnhuset startade 2011 utvecklingsarbetet BRA med målsättningen att:

- Skapa förutsättningar för barn som är anhöriga att få information, råd och stöd
- Öka kunskap om barnkonventionen hos barn
- Öka barnens makt i sina egna liv
- Öka förståelse, kunskap och engagemang hos politiker, chefer och vuxna om barn när de är anhöriga och deras rättigheter

Inom ramen för projektet har BRA-samtal utvecklats. Det är en samtalsstruktur som ska ge stöd till personal i hur de kan gå till väga när de uppmärksammar barn när de är anhöriga och deras rätt till information, råd och stöd. Syftet är att barnet ska få möjlighet att uttrycka sina behov och därmed kunna få relevant information och vid behov stöd.

Utvärdering av modellen visar att den dialog som äger rum under samtalen kan göra det lättare för barnet att förstå sin situation och göra den mer hanterbar. Det bidrar även till att öka barnets handlingsutrymme.

”Samtidigt får de hjälp att formulera det de behöver i förhållande till barns rättigheter, vilket stärker deras position ytterligare.”¹⁸

Analys av inspelade samtal visar att ”det är möjligt att använda BRA samtal så att samtalen i relativt hög grad styrs av barnen, och att BRA samtal kan fungera väl för att kartlägga barnets situation och ge individuellt anpassad information till anhöriga barn.”¹⁹

Stiftelsen erbjuder idag en tvådagars utbildning i BRA-samtal minst nio gånger om året. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har sedan 2013 utbildat drygt 600 personer i BRA-samtal.

För att öka spridningen och stärka implementeringen av samtalsmodellen erbjuder stiftelsen även en ledarutbildning, för att ge personal möjlighet att utbilda inom den egna verksamheten. Hittills har 40 personer genomgått ledarutbildningen för att bli utbildare i BRA-samtal i olika verksamheter runt om i landet.

RESULTAT

Ännu ett rekordår för utbildning i BRA-samtal, 2022 höll vi 13 utbildningar i BRA-samtal! Tre av dessa har hållits inom ramen för projektet AVEC som ni kan läsa mer om nedan.

Vi inledde år 2022 med att hålla två digitala utbildningar, en på uppdrag av Stockholms Stad och en på uppdrag av Region Jämtland/Härjedalen. Under höstterminen besökte vi

¹⁸ Eriksson, Maria. Rapport till Barnhuset (2014) Barns rätt som anhöriga, BRA: utvärderingen av ett utvecklingsarbete.

¹⁹ Eriksson, M. (2018) Användningen av BRA – Barns Rätt som Anhöriga.

Gnesta och höll en utbildning på uppdrag av socialtjänsten där och vi var också i Göteborg och höll en utbildning på uppdrag av Göteborgs Stad. Året avslutades med en utbildning på uppdrag av Region Sörmland för personal i hälso- och sjukvården där. I egen regi höll vi 1 utbildning i våra lokaler i Stockholm och 4 digitala under året.

Nedan finns ett par citat från deltagare på en utbildning i BRA-samtal i Stockholm under hösten:

”Bra utbildare som upplevdes pålästa och kompetenta. Mycket bra variation på upplägget av utbildningen”.

”Det är inte en modell, det är medmänsklighet”.

”BRA behövs för att förhindra framtida psykisk ohälsa och det stöds av forskning också. Tack för utbildningen”.

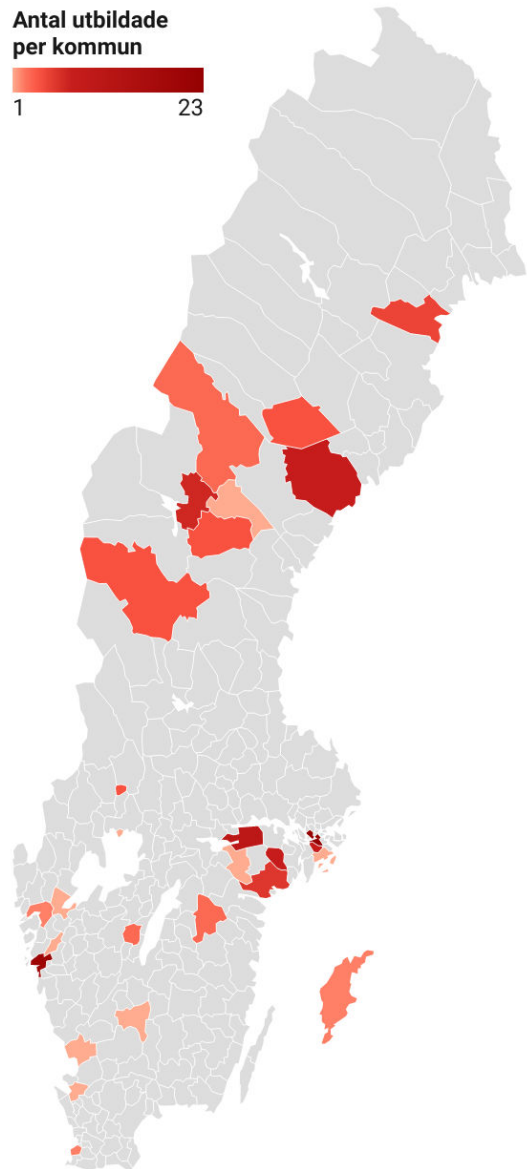
Det är fortsatt hög efterfrågan på våra digitala utbildningar både i egen regi och när utomstående aktörer köper in utbildningar. Vi fortsätter att utveckla och anpassa utbildningen löpande utifrån den feedback vi får från våra deltagare och de flesta är mycket nöjda. Många som bor långt bort uttrycker att det förenklar mycket att slippa resan till Stockholm för att gå utbildningen och förhoppningsvis kan detta göra att vi når ut till ännu fler de kommande åren!

Vid de digitala utbildningarna får deltagarna kurslitteratur skickat till sig per post, de får också en del material digitalt för att skriva ut inför utbildningen. Själva utbildningen genomförs sedan på Zoom under två heldagar 09.00-16.00.

Kommuner med BRA-samtal - utbildade fram till 2022

Antal utbildade per kommun

1 23

Boosterbrev

Vi har ett riktat boosterbrev som erbjuds alla utbildade i BRA-samtal som gick ut två gånger under 2022. Det första hade en intervju med Josefin Aldegren som är verksamhetsutvecklare för barnverksamheten på Röda Korsets behandlingscenter för krigsskadade och torterade i Malmö, om hur de arbetar med BRA-samtal i sin verksamhet. Årets andra boosterbrev hade som tema de förändringar som gjort i utbildningsmaterialet för BRA-samtal.

Boosterbrevet hade 500 prenumeranter den 31 december 2022. Syftet är att inspirera och peppa de som gått utbildningen att fortsätta arbeta för att sprida modellen och vikten av att uppmärksamma barn när de är anhöriga. Brevet innehåller intervjuer med personal som använder BRA-samtal i sitt arbete, boktips samt info om vad som händer på området barn som anhöriga.

Enkät

Under våren 2022 gjordes en enkätundersökning bland personer som gått utbildning i BRA-samtal. Det visar sig att två av tre startar och fortsätter att använda modellen i praktiken efter utbildningen. Det är ett glädjande resultat! En majoritet, 75 %, av de som inte använder modellen har aldrig kommit i gång med BRA-samtal efter utbildningen, de flesta på grund av att de inte har den typen av samtal i sin yrkesroll.

54 % uppger att de har gott stöd från ledningen i att genomföra BRA-samtal. Tyvärr uppger 35 % att stödet är "sådär" och nästan 10 % tycker att ledningsstödet är svagt. När det gäller stöd från Stiftelsen Allmänna Barnhuset är uppföljnings-träffar det mest efterfrågade. Annars är Boosterbrevet ett uppskattat stöd efter utbildningen. När det gällde utveckling av modellen så var bildstöd något som flera efterfrågade. Det är precis det vi arbetar med i vårt projekt att utveckla modellen för yngre barn!

Utveckling av utbildningsmaterialet

Under året har det utbildningsmaterial som ingår i BRA-samtal uppdaterats. Cirkarna, de samtalsverktyg som ingår i BRA-samtal, har löpande under åren justerats och omarbetats, men 2022 tog vi ett samlat grepp om uppdatering av såväl cirklar, broschyr och guide. Genomgående i utbildningsmaterialet har vi valt att byta ut några av begreppen, dels för att göra språket enklare och mer tydligt, dels för att innefatta alla de målgrupper som nu ingår i BRA. Exempelvis har samlingsbegreppet "sjukdomen" bytts ut till "svårigheten", som sammanfattande beteckning för de olika anledningar som kan finnas till varför ett barn erbjuds BRA-samtal, och istället för "råd och stöd" används nu begreppet "hjälp". Vi har också tagit ställning i förhållande till det tillägg i HSL kap 5 § 7 som infördes 2021. I likhet med lagtillägget inbegriper vi nu barn med en förälder som utsatt barnet eller närstående till barnet för våld i målgruppen barn som anhöriga, dock med förbehållet att barnet ska vara skyddad från våldet och att föräldern får någon form av behandling.

Förändringar som specifikt rör guiden handlar bland annat om att den omstrukturerats och genomgående bearbetats textmässigt, och att formuleringarna kan passa fler målgrupper för BRA-samtal. Samtalsverktygen har båda fått ett tydligare utseende, där texten placerats utanför cirkeln i stället för innanför ramen. Cirkeln "Rätt att veta" har också fått en tårbit där temat inte står utskrivet, så att det alltid anpassas till verksamhetens benämning för den specifika svårigheten föräldern har. Broschyren har fått en ny framsidesbild, och uppdaterats med de nya begreppen.

Förutom information i Boosterbrevet så erbjöd vi under hösten två digitala lunchmöten för att berätta om uppdateringarna i utbildningsmaterialet.

Ett annat stort steg är att vi översatt informationsbroschyren för barn till tre språk: Engelska, arabiska och somaliska. På engelska översätter vi BRA-samtal till Good Dialogues!

Nätverksträff för BRA utbildare på Sättra Bruks Herrgård 7-8 sep 2022

En nätverksträff för BRA utbildare genomfördes på Sättra Bruks Herrgård under två halvdagar i september med 18 personer från olika verksamheter runt om i landet, Barnhusets egna (4) utbildare, samordnare och utbildningsadministratör. Förutom erfarenhetsutbyte och information om det pågående Arvsfondsprojektet för att utveckla modellen för yngre barn var uppdateringarna av utbildningsmaterialet, en viktig del. Åsa Lundström Mattsson och Janina Fryckholm som gjort textbearbetning av guiden och cirkarna berättade om förändringar och ställningstagande som rör begrepp och formuleringar. Avslutningsvis diskuterades hur implementeringen av BRA-samtal kan stärkas i regionerna.

Pilot för att pröva BRA-samtal för barn i ekonomisk utsatthet & osäkra boendeförhållanden

Ett försök att pröva BRA-samtal med anledning av att barnets boendesituation startades 2019. Försöket är en pilot i två delar som utvärderas i ett forskningsprojekt av Maria Eriksson, professor i socialt arbete vid Maria Cederschiöld högskola (tidigare ESBH). Den ena delen gäller barnfamiljer i Skarpnäcks stadsdelsförvaltning som är hänvisade till tillfälliga boendeanternativ då de saknar egen eller förhyrd bostad. I den andra delen deltar Kriscentrum för kvinnor i Stockholm. Det gäller barn som kommer med sin mamma till ett skyddat boende. Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling medverkar även genom konsultation och stöd.

Pandemin medförde att piloten fick pausas då det periodvis inte var tillåtet att genomföra BRA-samtal inom socialtjänsten. Då det under 2021 visade det sig att underlaget av familjer som skulle kunna vara aktuella i piloten blivit för litet beslutades att målgruppen skulle utökas till barn i familjer vars haft långvarigt ekonomiskt bistånd mer än 10 månader det senaste året. För att öka det empiriska underlaget till studien erbjöds Huddinge

kommuns enhet för försörjningsstöd, att delta i piloten. En medarbetare på försörjningsstöd som utbildats i BRA-samtal väckte frågan och Huddinge kommun som redan hade ett pågående barnrättsarbete tackade ja till att delta. Under våren utbildades ytterligare sex medarbetare inklusive en gruppleddare i BRA-samtal. Datainsamlingen pågick i socialtjänstens verksamheter under året och därefter avslutades piloten. Marie Cederschiöld högskola kommer lämna en rapport från pilotstudien 2023.

BRA-samtal i projekt Efter våldet – Rättigheter för barn i skyddat boende

Under året avslutades det EU- finansierade projektet "Efter våldet – Rättigheter för barn i skyddat boende". Under två år har Stiftelsen Allmänna Barnhuset deltagit tillsammans med Barnafriad, Rädda Barnen, Marie Cederschiöld högskola och Göteborgs kyrkliga stadsmission i ett projekt som handlar om att stärka rätten till skydd, stöd och delaktighet för barn som upplevt våld i hemmet, under och efter deras tid i skyddat boende. Projektets fulla titel är "After the Violence: Ensuring Child Rights Based Protection and Support to children who are victims of domestic violence, during and after their stay at women shelters in Sweden". Det övergripande syftet med projektet baseras på Barnkonventionen, EU-direktiv 2012/29/EU och Istanbulkonventionen.

I projektet har en arbetsmodell, *Pusslet*, tagits fram och pilottestats på sex skyddade boenden. BRA-samtal ingår som pusselbiten Information och delaktighet. Övriga delar i pusslet är Traumamedveten omsorg, Barncentrerad samverkan, Våldsmädeten handläggning samt Lek och aktivitet. Utbildningen i BRA-samtal och samtalsverktyget cirkeln rätt till information har anpassats för målgruppen.

Under året har en ledarutbildning i BRA-samtal genomförts inom ramen för projektet. Inledningsvis deltog 7 personer men, då ett boende lämnade projektet, blev det 4 personer som slutförde utbildningen med att de två paren genomförde varsin egen utbildning.

För att kompensera för avhoppet erbjöd Stiftelsen Allmänna Barnhuset en öppen digital BRA-samtals utbildning som snabbt blev fullbokad med deltagare från 17 olika skyddade boende runt om landet.

Sammanlagt har 64 personer som arbetar på skyddade boenden utbildats i BRA-samtal och fyra personer slutförde ledarutbildningen under projektet. Den utvärdering som gjordes gav utbildningen ett gott betyg (4 el 5 på en femgradig skala). Efter den andra utbildningsdagen kände en klar majoritet av att de hade fått en bra bild av hur modellen är tänkt att fungera och att de kommer kunna använda BRA-samtal i sitt fortsatta arbete.

Citat: "Bra och praktisk modell som utgår från barnens behov. Vi kommer att ha stor användning av den."

Projektet avslutades med en digital konferens 15 december som livesändes från Linköping med 690 anmälda deltagare. Stiftelsen Allmänna Barnhuset modererade och spelade in ett panelsamtal med Olga Persson, ordförande Unizon, Jenny Westerstrand, ordförande Roks, Jan Jönsson, oppositionsborgarråd Stockholm stad, Sara Skoog Waller, lektor, fil.dr i psykologi, Högskolan i Gävle samt Åsa Landberg, leg. psykolog och leg. psykoterapeut, Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Föreläsningar, möten och webinarier

En digital föreläsning genomfördes för personal i region Kalmar, Psykiatrisk mottagning Vimmerby/Hultsfred 9 februari.

Under barnkonventionsveckan i Mölndals kommun anordnades en konferens på temat barns rätt till trygghet. Bonnie Friedh och Åsa Lundström Mattsson genomförde en digital föreläsning om BRA-samtal 14 november.

Samordnaren medverkade under året i två dialogmöten som Socialstyrelsen anordnade den 10 mars och 21 oktober. Syfte är att myndigheter får information om varandras pågående och planerade arbeten, som har bäring på fältet barn som anhöriga och kan

identifiera behov av utvecklingsarbeten och gemensamma arbeten. Deltagande myndigheter informerar om pågående eller planerade arbeten som rör målgruppen barn som anhöriga, samt behov av utveckling av samhällets stöd.

Agnes Lundström, utredare på Socialstyrelsen, har vid två tillfällen besökt oss för att få mer information om vårt utvecklingsarbete BRA och för att diskutera eventuella samarbetsytor.

En föreläsning om BRA-samtal med titeln Barnstyrda samtal genomfördes på Skolfams konferens i Norrköping 27-28 oktober.

Under 2022 deltog sakkunniga från temaområdet barn som anhöriga på två av Stiftelsen Allmänna Barnhusets webinarier i serien Dags att prata om: "Barns samtycke till deltagande" och "Barn som är anhöriga – vilka är de? Hur kan man upptäcka, bemöta och stötta?". Totalt hade dessa webinarium 570 tittare och under sändningarna fick vi en hel del frågor från nyfikna tittare.

På årets Barnrättsdagar i Karlstad höll Åsa Lundström Mattsson och Bonnie Friedh ett välbesökt seminarium med titeln: BRA-samtal med barn när de är anhöriga för att stärka deras rätt till information och utbildning. Fokus var hur vuxna kan upptäcka riskfaktorer och stärka friskfaktorer genom dialog med barnet.

På Barnrättstorget under almedalsveckan genomförde vi ett panelsamtal "När barn är anhöriga – vad är samhällets ansvar? Hur kan vi se barnens behov?". Samtalet modererades av Janina Fryckholm från Stiftelsen Allmänna Barnhuset och panelen bestod av Bonnie Friedh från Stiftelsen Allmänna Barnhuset, Linn Englund från organisationen Maskrosbarn, Jan Jönsson socialborgarråd (L) Stockholms stad, Karin Elinder intressepolitisk expert på Cancerfonden och Ing-Marie Wieselgren nationell samordnare för psykiatrirådgivning på Sveriges Kommuner och Regioner. Seminariet livesändes i våra sociala medier samt finns att se på vår Youtube-kanal i efterhand, totalt har seminariet haft 1 250 tittare.

ARBETET FRAMÖVER

För andra året i rad slår vi nu rekord i antal utbildningar. Det är väldigt roligt att intresset är så stort för att gå utbildning i BRA-samtal och vi planerar att öka utbudet av utbildningar för att tillgodose den ökade efterfrågan. Det pågående arbetet med att kvalitetssäkra och utvärdera BRA-modellen kommer att

fortsätta. En viktig del är att fortsätta följa upp hur BRA-samtal fungerar för barn i skyddade boende.

Även arbetet med att förbereda en ny flik på Dags att prata om för temaområdet Barn som anhöriga, kommer att fortsätta under nästa år. Det gäller även planeringen för en nationell konferens 2024.

BRA-samtal för yngre barn

BRA-samtal för yngre barn är ett projekt som drivs med stöd av Allmänna arvsfonden. Projektets målsättning är att med utgångspunkt i BRA-modellen skapa nya kommunikationsverktyg anpassade för barn 3–6 år när de är anhöriga. Barn är involverade i olika delar av utvecklingsarbetet under hela projektet, med inriktning på hur barnen vill kommunicera med vuxna. Våra aktiviteter med barn genomförs i samarbete med Förskolan Ferdinand, Ersta Vändpunkten och Randiga Huset. Barnets rätt att komma till tals enligt artikel 12 i barnkonventionen är central.

Bild på BRA-väska.

RESULTAT

Mycket har hänt i projektet under det gångna året, men två saker har varit särskilt centrala. Det ena var att vår ansökan om tilläggsår blev beviljad av Allmänna Arvsfonden, vilket innebär att projektet kommer att avslutas sista oktober 2023. Det andra var att vi äntligen, efter två år av att ställa om på grund av pandemin, kunde genomföra våra planerade aktiviteter på förskolan Ferdinand och utforska kommunikation tillsammans med barn 3-6 år.

Barn och föräldrar fick information om projektet genom en enkel informationsfilm, ett utskrivet häfte med bildstöd och text, samt löpande under projektets gång. Vi rekryterade en grupp med barn som var tre år och en grupp med barn som var fem-sex år, med sex barn i respektive grupp. Grupperna träffade vi en gång i veckan och utforskade tillsammans. Vi hade en tydlig inramning, där tema och material för varje träff presenterades i en resväska. Samtidigt fanns valmöjligheter och flexibilitet för att kunna följa barnen. Planeringen skedde löpande vecka för vecka för att hela tiden anpassa arbetet till grupperna och de enskilda barn som medverkade. Under våra veckor på förskolan med barnen testade vi en mängd olika material och uttryckssätt, bland annat; lek och berättande genom gosedjur, träfigurer, känslobilder, att rita och måla samt läsa böcker.

Våra aktiviteter på förskolan dokumenterades genom ljud- och filmupptagningar, foto-grafering och reflektionsprotokoll från medverkande vuxna. Materialet bearbetades av arbetsgruppen i flera steg under hösten 2022. Utöver det intervjuades föräldrar till barn som deltagit, samt de pedagoger som medverkat. Vi genomförde sedan workshops där vi arbetade utifrån det sammanställda materialet tillsammans med en pedagog från förskolan och experter kopplade till projektet.

Vi har även under året fortsatt att arbeta tillsammans med barn med egna erfarenheter av anhörighetskap, i samarbete med Randiga Huset och Ersta Vändpunkten. Under träffarna har vi bland annat undersökt vad som är viktigt att prata om när en förälder har dött, verktyg som kan vara till hjälp för samtal, och testat och diskuterat utformning i en fyll i-bok med teman kopplat till att leva i en familj där någon har ett kemiskt beroende. Med Randiga Huset startade vi under våren tre digitala träffar, som vi efter utvärdering landade i att inte fortsätta med. Under hösten fick vi i stället möjlighet att träffa en grupp barn i Randiga Husets lokaler i Stockholm, vid fem tillfällen. Parallellt med den gruppen har vi valt att också anordna träffar för barnens föräldrar, med fokus på vad deras familjer fått för stöd och vilket stöd de önskat för sina barn. För den grupp vi rekryterat i samarbete med Ersta Vändpunkten har vi genomfört fem träffar.

Vi har kontinuerligt under året konsulterat sakkunniga som bidragit med olika infallsvinklar kring aktuella frågeställningar inom bland annat förskoledidaktik, psykologi och barns rättigheter. Därtill har omvärldsbevakning och kunskapsinhämtning gjorts under året, med fokus på bland annat metoder och arbetssätt när barn i förskoleåldern involveras i projekt, och studier som berör barn som anhöriga.

ARBETET FRAMÖVER

Under det sista året av projektet är huvudfokus att färdigställa och producera kommunikationsverktygen för barn 3-6 år när de är anhöriga. Utvecklingsarbetet kommer fortsatt att göras i dialog med barn genom samtliga av våra tre samarbeten; med Förskolan Ferdinand, Ersta vändpunkten och Randiga Huset. Vi kommer också att involvera en formgivare/illustratör i vårt arbete med att utforma de nya kommunikationsverktygen.

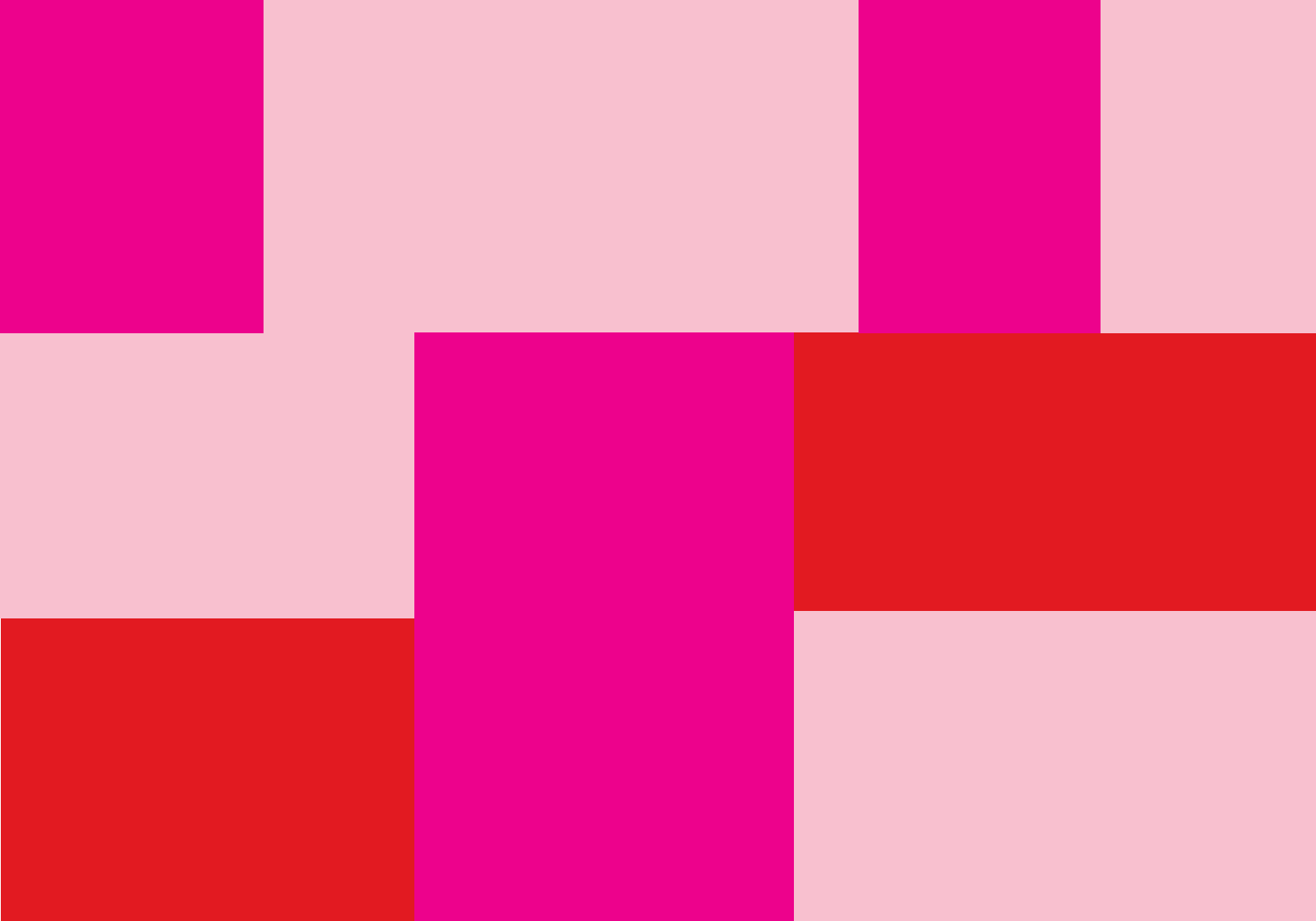
En annan del under 2023 är att göra en animerad introduktionsfilm till BRA-samtal som riktar sig till barn. Den är tänkt att kunna användas för att informera barnet och föräldern om vad BRA-samtal är. Ytterligare en kort animerad film kommer att produceras som riktar sig till de barn som medverkat i projektet. Den är tänkt att fungera som en återkoppling på arbetet och resultatet.

Avslutningsvis kommer vi skriva en projektrapport där vi mer ingående beskriver hur vi arbetat tillsammans med barn under projektets resa.

Efter projektet slut kommer kommunikationsverktygen att testas i en pilot.

Att rita och måla har varit ett av uttrycks-sätten för barnen att kommunicera med vuxna.

Barn i separationer och vårdnadstvister

Långvariga och svåra konflikter mellan föräldrar kan påverka barns utveckling negativt.²⁰ Barn riskerar att fara mycket illa, den livsviktiga leken och skolarbetet blir lidande och kamratrelationerna påverkas. Forskning, utvecklingsarbeten och erfarenheter från praktiker visar att separerade föräldrar och föräldrar i separation med djupare konflikter eller med belastningar såsom våld, missbruk eller psykisk ohälsa inte blir tillräckligt hjälpta av det stöd som samhället idag erbjuder och kan vara i behov av ytterligare stöd. Det tar sig uttryck i att föräldrar återvänder gång på gång till socialtjänstens familjerätt, de söker sig till domstolen för att få sina konflikter hanterade i en tvist och orosanmälningar görs till socialtjänsten med barnavårdutredningar som följd.

²⁰ Bergman & Rejmer 2017, Rejmer 2003, SOU 2017:6 Se barnet!

Ett arbete med att förbättra barnets situation i separationer och vårdnadstvister är att verka för att barnets bästa beaktas i alla beslut som rör barn, artikel 3. Att barn ska skyddas från all form av våld, artikel 19 är central. Stiftelsen Allmänna Barnhuset omvärldsbevakar och agerar på nationell nivå, för att synliggöra behov av förbättringar samt pekar på möjliga vägar framåt. Det innebär ett arbete i linje med artikel 4, att varje stat ska ta ansvar för att uppfylla barnets rättigheter. Artikel 8 som beaktar barnets rätt till sin identitet och släktförhållanden och artikel 11 om olovligt bortförande är i hög grad relevant i detta område.

Barnrättskommittén noterar ändringarna i föräldrabalkens bestämmelser om vårdnad,

boende och umgänge men är bekymrad över att principen om barnets bästa i praktiken inte följs i tillräcklig utsträckning. Kommittén betonar också vikten av barnets rätt att komma till tals.²¹

Barnrättskommittén rekommenderar Sverige att erbjuda systematisk och fortlöpande utbildning till alla personer som arbetar med och för barn.²²

Barnrättskommittén uppmärksammar Sverige på att- trots de positiva åtgärderna i lagstiftningen om barnets rätt att bli hörd – är denna rätt otillräckligt genomförd i praktiken, särskilt när det gäller vårdnad, boende och umgänge och socialtjänstutredningar.²³

Samverkansteam och DOORS

Under 2014–2017 drev Stiftelsen Allmänna Barnhuset försöksverksamheten ”Samverkansteam för barn och föräldrar i samband med separation”. Målet var att utveckla bättre anpassade arbetsmodeller som involverade både föräldrar och barn i processen i syfte att uppnå en trygg relation mellan barn och föräldrar. Att föräldrar och barn är i behov av samordnade insatser lyftes i SOU 2011:51 *Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull*. Mot den bakgrunden kunde utvecklingsarbetet drivas med medel från socialdepartementet.

Fokus var att så långt som möjligt komma in

Samverkansteam

tidigt, innan konflikten eskalerat. Målgruppen var barn och föräldrar som behövde stöd och insatser i samband med konflikt och/eller separation. I projektet arbetade man fram en tvärprofessionell samverkan i s.k. samverkansteam, prövade det systematiska frågeformuläret DOORS som gav underlag och information om vilket stöd som barn och föräldrar behövde och önskade, erbjöd stöd och insatser till barn och föräldrar och stärkte barnets delaktighet. Försöksverksamheten innebar att nya arbetssätt prövades i fem pilotkommuner med syfte att ge ett tvärprofessionellt samordnat stöd till föräldrar och barn i samband med konflikt eller separation.

²¹ CRC/C/SWE/CO/4/ punkt 27-28 och 30

²² CRC/C/SWE/CO/4/, punkt 21-22

²³ CRC/C/SWE/CO/4/Punkt 20

RESULTAT

För att fortsatt verka för att barn med separerade föräldrar utvecklas gynnsamt har två utvecklingsspår fördjupats under 2022. Samarbetet med organisationen MÄN har resulterat i att organisationen beviljats medel av Allmänna arvsfonden och ett treårigt projekt har startats upp under hösten. Syftet är att utveckla stöd till fäder i separation där fokus ligger på ett jämställt föräldraskap och barns behov och delaktighet. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har bidragit med expertis under uppstart och kommer att fortsatt bidra genom att delta i en referensgrupp under projektets tre år. Frågeformuläret DOORS kommer att användas vid den inledande kontakten med papporna för att kunna erbjuda föräldraskapsstöd utifrån behov. Med stöd av frågeformuläret kan de fäder som kan behöva ytterligare insatser eller vägledning från andra aktörer identifieras och hänvisas vidare.

Anna Kaldal, professor i processrätt och ämnesföreläsare vid Stockholms universitets juridiska institution, bjöd under 2021 in sakkunnig vid Stiftelsen Allmänna Barnhuset för att bidra i ansökan om ett tvärvetenskapligt forskningsprogram med avsikt att starta ett brett forskningsprojekt med finansiering från Forte i fältet barn i konfliktfyllda separationer och vårdnadstvister. Medel för program beviljades inte från Forte under 2022, däremot har vissa delar av forskningsprojektet kunnat startats med stöd från mindre utlysningar. Arbetet fortgår med att söka forskningsmedel för ett program inom fältet. Deltar gör professor Carolina Överlien vid Stockholms universitetets institution för socialt arbete, professor Maria Eriksson genom docent Linda Jonsson vid Marie Cederschiölds högskola samt forskare Malin Pauli och Katarina Howner vid Karolinska institutet klinisk neurovetenskap. Studier som planeras inom programmet rör intervjuer med barn och föräldrar, analyser av utredningar, barns delaktighet och registerstudie avseende psykopatologi hos föräldrar. Stiftelsen Allmänna Barnhuset bidrar fortlöpande med resultat från Samverkansteam, DOORS och kontakter från drygt tio års utvecklingsarbete inom fältet.

Kontakt hålls fortlöpande med Relationships Australia som administrerar DOORS. Detta för att ta del av nya resultat från användandet av frågeformuläret men även för att förbereda ett mottagande av barn DOORS. Vid kontakt under hösten framkom att ett barn DOORS har börjat provas i Australien med goda preliminära resultat.

Slutrapporten för Samverkansteam (2018) spreds genom 80 nedladdade exemplar under 2022. Skriften Barn med föräldrar på olika håll såldes i 80 exemplar och laddades ner 392 gånger.

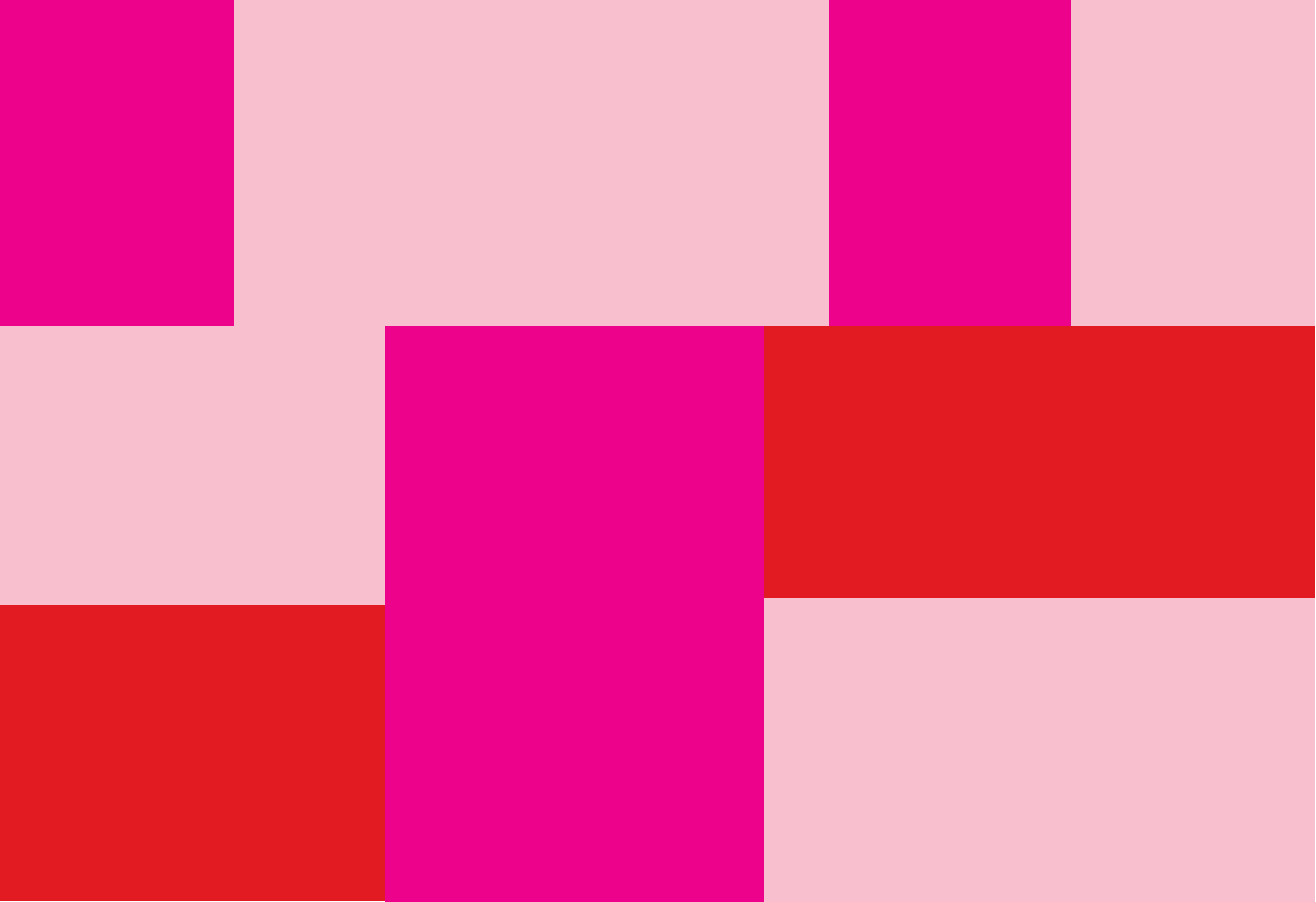
ARBETET FRAMÖVER

Barnrättskommitten noterar i sina senaste kommentarer till Sverige att det saknas en strategi för barnets rättigheter i föräldrabalken. Därför rekommenderas Sverige att se över lagstiftningen för att säkerställa tillräckliga garantier för att barnets bästa ska beaktas i fall av vårdnadstvister, där ingår rätten att bli hörd och uttrycka sina åsikter. Sverige uppmanas också att överväga om det är möjligt att tillhandahålla separat representation av barn. Sverige bör också se till att barns åsikter beaktas på ett korrekt sätt i beslut om boende och umgänge, bland annat genom att se till att sakkunskap finns när det gäller att intervjua barn och bedöma barns berättelser och att rättsväsendet ska ha kapacitet att göra bedömningar av barnets bästa.²⁴ Vidare anser kommittén att Sverige bör se till att principen om barnets bästa tillämpas konsekvent i administrativa, rättsliga och lagstiftningsförfaranden när det gäller vårdnad och umgänge.²⁵

I enlighet med de senaste rekommendationerna finns ett fortsatt fokus på att undersöka möjligheterna för Stiftelsen Allmänna Barnhuset att axla rollen som nationell samordnare och därmed få förutsättningar att stötta kommuner i ett utvecklingsarbete där de erbjuder barn och deras föräldrar samordnat stöd utifrån behov i samverkansteam. Här ingår att fördjupa användandet av DOORS samt att pröva barn DOORS i Sverige.

²⁴ CRC/C/S/CO/6-7. Punkt 20a, 28a+b

²⁵ CRC/C/S/CO/6-7. Punkt 18a

Våld mot barn

Numera tar 95 % av all vuxna och 97 % av alla barn i Sverige kraftigt avstånd från alla former av våld mot barn. Ändå utsätts många barn för våld. Även om Sverige över tid lyckats förebygga mycket av barnmisshandeln är det en lång väg kvar innan alla barn i landet är skyddade från våld.

Våld mot barn är ett gigantiskt folkhälso-
problem som innebär stora konsekvenser
för såväl enskilda barn och deras anhöriga
som för samhället i stort. Barn som utsatts
för våld löper ökad risk för en lång rad av
beteendemässiga, fysiska och psykiska
hälsoproblem, både omedelbart efter
händelsen och under uppväxten och
vuxenlivet. Barn som utsatts för våld löper
också en ökad risk att i sin tur utsätta andra.

Barnrättskommittén rekommenderar
Sverige att ytterligare stärka kunskaps- och
utbildningsprogram, bl.a. kampanjer, som
involverar barn, för att fler fall av övergrepp
och våld mot barn ska anmälas och att
fortlöpande utbilda personal i skolor och
på institutioner om hur man kan upptäcka
tecken på att barn far illa, samt vidta åtgärder
för att utforma en heltäckande strategi för
att förhindra och bekämpa övergrepp och

vanvård av barn. Kommittén rekommenderar även Sverige att vidta åtgärder för att säkerställa att barn som utsatts för våld och övergrepp har tillräcklig tillgång till lämpliga fysiska och psykologiska insatser.²⁶

Stiftelsen Allmänna Barnhuset gör kartläggningar och sprider kunskap om våld och övergrepp till beslutsfattare och personer som arbetar med barn. Information som riktar sig till barn finns tillgängligt på webbplatsen Dagsattprataom.se samt i filmer och broschyrer. Stiftelsen Allmänna Barnhuset erbjuder stöd till regioner och kommuner att öka våldsutsatta barns tillgång till stöd och behandling samt utbildningar i metoder som Efter barnförhöret och KIBB (Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel), samt arbetar för implementering av en sammanhållen modell för stöd till våldsutsatta barn – Det fjärde rummet.

FN:s samtliga medlemsländer har med Agenda 2030 antagit 17 globala mål för hållbar utveckling. Delmål 16.2 innebär att eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn. 2016 initierade FN ett globalt partnerskap för att eliminera våld mot barn,

där Sverige har utsetts till vägvisarland och åtagit sig att påvisa framgångsrika lösningar för att eliminera våld mot barn i olika miljöer.

Världshälsoorganisationen (WHO) har tagit fram sju strategier som syftar till att eliminera allt våld mot barn: Implementation and enforcement of laws; Norms and values; Safe environments; Parent and caregiver support; Income and economic strengthening; Response and support services; och Education and life skills.²⁷

Mot bakgrund av detta ser Stiftelsen Allmänna Barnhuset ett stort behov att fortsätta utveckla och förankra metoder inom området, bedriva forskning samt sprida kunskapen vidare, för att möjliggöra varje barns rätt till goda livsvillkor.

Våra erfarenheter och kunskaper är efterfrågade inom området våld mot barn. Under 2022 har vi bidragit i flera myndigheters uppdrag, till exempel Barnafrids uppdrag Trauma på kartan och Brottsoffermyndighetens uppdrag vad gäller barn i skyddat boende. Vi har också medverkat i expertgruppen i utredningen En uppväxt fri från våld.

Kartläggning av förekomsten av barnmisshandel

Det är viktigt att försöka ta reda på hur vanligt våld mot barn är. Det ger förutsättningar för att förebygga, skydda och stötta. Officiell statistik om antalet polisanmälningar eller anmälningar till socialtjänsten ger viss information – men ingen bild av hur många barn som verkligen är utsatta. Våld mot barn kommer relativt sällan till myndigheternas kännedom. När toleransen för våld minskar ökar anmälningarna till socialtjänst och polis, vilket vi sett de sista decennierna i Sverige. Sedan 2006 har Stiftelsen Allmänna Barnhuset i samarbete med Karlstad universitet genomfört nationella kartläggningar av våld mot barn var femte år, varav den senaste kartläggningen gjordes 2016 med stöd av regeringsmedel.

ELEVENKÄT

I den senaste kartläggningen från 2016 fick barn och unga svara anonymt på frågor om våld från vuxna under hela uppväxten. Det ger våldsutsatta barn, även de som inte kommit i kontakt med myndigheter, en möjlighet att komma till tals. Svaren ger därför en mer rättvisande bild av läget än vad antalet anmälningar gör.

Kartläggningen av barnmisshandel ger svar på frågor som: Hur vanligt är det att vuxna utsätter barn för fysisk och psykisk misshandel? Hur vanligt är det att barn försummas? Hur vanligt är det med sexuella övergrepp? Hur mår de elever som utsätts

²⁶ CRC/C/SWE/CO/5. Punkt 28

²⁷ CWorld Health Organization (2016). *INSPIRE: seven strategies for ending violence against children*, WHO Press.

och vilken hjälp har de fått? Genom att ställa samma frågor som vid tidigare kartläggningar går det också att följa förekomsten av våld mot barn över tid. Enkäten till barn kombinerades med en enkät till föräldrar och med föräldraintervjuer. De fick bland annat frågor om barnuppfostran, om våld och om behov av föräldrastöd. Enkäterna resulterade i flera rapporter. I dem definieras barnmisshandel som våld från vuxna och de olika formerna är fysisk misshandel, psykisk misshandel, sexuella övergrepp, att bevittna våld mellan föräldrar och försummelse. Olika former av barnmisshandel överlappar i stor utsträckning varandra.

Resultat

De tidigare rapporterna från kartläggningen 2016 har fortsatt spridits under 2022. Rapporten "Våld mot barn 2016" har beställts i 22 tryckta exemplar. Populärversionen av densamma, "Våld löser inget", har beställts i 291 exemplar. Rapporten "Det är mitt liv – om hedersrelaterat våld och förtryck" har beställts i 242 exemplar. Den senaste rapporten från kartläggningen, "Multiutsatta barn – om barn som utsatts för flera typer av misshandel" har beställts i 30 tryckta exemplar.

Våld mot barn 2016 har laddats ner 661 gånger

Våld löser inget har laddats ner 267 gånger

Multiutsatta barn har laddats ner 250 gånger

Det är mitt liv har laddats ner 247 gånger

Under 2021 påbörjades arbetet med en ny elevstudie med stöd av medel från regeringen. Den enkät som användes i den senaste studien uppdaterades med nya frågor om bland annat bemötande efter att ha berättat om våld, fler frågor om hedersrelaterat våld, frågor om våld i unga parrelationer, frågor om umgänge med våldsutövande föräldrar samt frågor om påverkan om Covid-19. Arbetet med uppdateringen genomfördes med hjälp av referensgrupper bestående av forskare och representanter från relevanta myndigheter.

Enkäten har utformats för att kunna besvaras via webben. Under 2022 samlades svar in från närmare sextusen elever i årskurs 9. Svaren sammanställdes och bearbetades.

Arbetet framöver

En rapport som beskriver resultaten från elevenkäten släpps under 2023.

FÖRÄLDRASTUDIE

I den kartläggning om våld mot barn som genomförs regelbundet ingår en enkät riktad till föräldrar och föräldraintervjuer. Föräldrastudierna ger viktig information om föräldrars uppfostringsstrategier, bruk av våld i uppfostran och attityder till våld. Då studier om föräldrars våld mot barn har genomförts regelbundet kan trender över tid följas.

Syftet med enkätstudien som genomfördes under 2021 var att följa upp tidigare föräldrastudier om våld i uppfostran genom att undersöka förekomst av olika former av våld mot barn inklusive partnervåld, attityder till våld i uppfostringssyfte, risk- och skyddsfaktorer för våld samt undersöka hur

Covid-19 pandemin påverkat föräldraskapet. Ett ytterligare syfte är att undersöka behovet och erfarenheterna av föräldraskapsstöd. Syftet med intervjustudien är att undersöka erfarenheter av stöd till våldsutsatta barn och deras familjer utifrån ett föräldraperspektiv.

Webbenkätstudien riktad till 4 000 slumpmässigt utvalda föräldrar med barn mellan 1 och 12 år genomfördes under hösten 2021. Fyra påminnelser gjordes och det inkom 985 svar, vilket motsvarar en svarsfrekvens på närmare 25 procent. Under hösten 2021 genomfördes nio intervjuer med tio föräldrar som främst rekryterats genom socialtjänsten i olika kommuner och några av landets Barnahus.

Resultat

Under januari och februari 2022 slutfördes intervjuerna. Fyra intervjuer genomfördes vilket innebar att totalt 14 föräldrar ingick i intervjustudien om erfarenheter av stöd till våldsutsatta barn och deras familjer utifrån ett föräldraperspektiv. Därefter påbörjades analysarbetet av de intervjuerna som pågick under våren 2022. Kvalitativ innehållsanalys

användes som metod. Rapportskrivning pågick under vår och höst 2022.

Under januari 2022 genomfördes en bortfallsundersökning på grund av det stora bortfallet i enkätstudien. Datafil från enkätstudien levererades av Statisticon AB i mitten av mars. Därefter påbörjades analyser av data och rapportskrivning.

Rapporterna från enkätstudien; "Föräldraskap, våld och stöd" och intervjustudien; "När ett barn varit utsatt för våld – Föräldrars berättelser om våldets konsekvenser och vägen till stödinsats" slutfördes, layoutades och trycktes under hösten 2022.

Arbetet framåt

Den 18 januari 2023 lanserades rapporterna genom ett webinarium och överlämning till socialtjänstministern.

Därefter kommer resultaten att spridas på olika sätt. Bland annat kommer en film utifrån resultaten från föräldrastudierna att planeras och genomföras under februari och mars 2023.

Forskning om sexuella övergrepp och våld mot barn

Varje barn har rätt att växa upp utan våld, och målet är att allt våld mot barn ska upphöra. Det är viktigt att försöka ta reda på hur vanligt våld mot barn är, det ger förutsättningar för att förebygga, skydda och stötta.

Med stöd av beviljade medel från regeringen samlade Stiftelsen Allmänna Barnhuset under 2020–2021 in material till den fjärde nationella studien om ungdomars sexualitet, utsatthet för sexuella övergrepp, sexuell exploatering och sexuell exponering via digitala medier. Studien var en uppföljning av tre tidigare kartläggningar av omfattningen av sexuella övergrepp mot barn och sexuell exploatering av barn. Kartläggningen

genomfördes i samarbete med forskare från Maria Cederschiöld högskola (tidigare Ersta Sköndal Bräcke högskola).

I studien besvarade elever i slumpmässigt utvalda gymnasieskolor en anonym enkät om erfarenheter av utsatthet under hela barndomen. De fick också frågor om hälsa, om vem de berättat för och om vilket stöd de fått. Enkäten innehöll även nya frågor om bemötande efter att ha avslöjat sexuella övergrepp, användande av och attityder till pornografi, attityder till #metoo och ungdomars erfarenhet av hedersrelaterat våld och förtryck. Genom att enkäten var anonym kunde även barn och unga som inte kommit

i kontakt med myndigheter få möjlighet att komma till tals. Svaren ger därför en mer rättvisande bild av läget än vad antalet anmälningar till polis och socialtjänst gör. Genom att ställa samma frågor med jämna mellanrum kan förekomsten av sexuella övergrepp och sexuell exploatering av barn följas över tid. Resultaten sammanställdes i rapporten *Unga, sex och internet efter #metoo*.²⁸

I studien uppgav var fjärde elev att de någon gång under sin uppväxt utsatts för någon form av sexuellt övergrepp. Sist undersökningen genomfördes 2014 var det var femte elev. Flickor var betydligt mer utsatta än pojkar, drygt var tredje flicka uppger att hon varit utsatt för övergrepp under sin uppväxt. Det är liksom i tidigare undersökningar tydligt att det främst är jämnåriga som tar emot förtroenden från de som utsatts för sexuella övergrepp. Att de jämnåriga sällan för det de fått höra vidare är tydligt, men detsamma tycks gälla även för till exempel föräldrar eller vuxna professionella, eftersom endast en liten andel av övergreppen var anmälda till polis eller socialtjänst. Eftersom så få utsatta barn kommer till myndigheternas kännedom är det unikt att få ta del av erfarenheterna även från de ungdomar som ännu inte berättat för vuxna eller för professionella. Resultaten i rapporten kan användas som underlag i alla verksamheter som möter barn och unga, både för att förebygga utsatthet och för att ge de barn och unga som redan utsatts stöd, rehabilitering och skydd.

Resultat

Rapporten *Unga, sex och internet efter #metoo* har under 2022 beställts i 16 tryckta exemplar och laddats ner 677 gånger.

Med stöd av regeringen publicerade Stiftelsen Allmänna Barnhuset 2022 en populärvetenskaplig version av rapporten "Det gäller en av fyra". Syftet med den populärvetenskapliga rapporten är att bidra till att förebygga och upptäcka utsatthet

samt att förbättra bemötandet efter upptäckt genom att nå ut till en bredare målgrupp som innefattar yrkesverksamma som möter barn och allmänheten.²⁹ "Det gäller en av fyra" har beställts i 3 tryckta exemplar och laddats 402 gånger.

Rapporten spreds med hjälp av utskick till berörda aktörer och kompletterades med animerade filmer som presenterade resultatet. Ett webbaserat utbildningsmaterial togs fram som består av korta föreläsningssfilmer med tillhörande diskussionsfrågor. Filmerna har olika teman:

1. Introduktion
2. Slutsatser och vägen framåt
3. Sexuella övergrepp mot barn
4. Att berätta om sexuella övergrepp
5. Barn som tagit emot ersättning för sex
6. Sex på nätet
7. Unga som ser på porr
8. Unga som skadar sig
9. Utsatthet och psykisk ohälsa
10. Ungas röster om #metoo

Materialet skickades särskilt ut till målgruppen som var yrkesverksamma inom till exempel skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Materialet finns även tillgängligt för alla som önskar på Stiftelsen Allmänna Barnhusets webbplats.

Under 2022 påbörjades ett samarbete med Myndigheten för delaktighet med syfte att ta fram en rapport om våld mot barn med funktionsnedsättning utifrån studien *Unga, sex och internet efter #metoo*.

Arbetet framöver

Under 2023 kommer rapporten *Mer utsatta än andra – om våld mot barn med funktionsnedsättning* publiceras och spridas.

²⁸ Svedin, C.G., Landberg, Å. & Jonsson, L. (2021). *Unga, sex och internet efter #metoo*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

²⁹ Landberg, Å. Svedin, C.G. & Jonsson, L. (2022). *Det gäller en av fyra. Fakta om barn, sexuella övergrepp och sexuell exploatering i Sverige 2020–2021*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

KIBB – Kognitiv integrerad behandling vid barnmisshandel

Barnrättskommittén konstaterar att barn som utsatts för våld eller övergrepp ofta har svårt att få tillgång till rehabiliteringstjänster och psykiatrisk vård. De rekommenderar att Sverige vidtar åtgärder för att säkerställa att barn som utsatts för våld och övergrepp har tillräcklig tillgång till lämpliga fysiska och psykologiska insatser.³⁰

Nationella kartläggningar som genomförts av Stiftelsen Allmänna Barnhuset i flera omgångar tyder på att fysisk barnmisshandel i Sverige har minskat över tid, men minskningen har avtagit sedan 2011 och den allvarliga fysiska misshandeln har inte minskat.³¹ KIBB har visats vara en effektiv behandling vid fysisk barnmisshandel i de fall barnet bedöms kunna fortsätta leva med eller träffa den våldsutövande föräldern.³²

BAKGRUND

Antalet polisanmälda fall av brott mot barn har ökat sedan 1982 från ca 1 000 till 24 310 misshandelsbrott mot barn 2021. En långsiktig ökning som sannolikt beror på ökad medvetenhet om konsekvenserna av våld och ökad benägenhet att anmäla och som planat av de senaste åren. Barnmisshandel kommer vanligtvis till myndigheternas kännedom i samband med att barn berättat, visat symtom eller haft skador till följd av misshandel eller att någon bevittnat misshandeln.

En majoritet av de barn som konstaterats vara utsatta för våld och övergrepp fortsätter bo kvar i familjen. I Sverige erbjuds sällan specialiserad behandling för barn som blivit fysiskt misshandlade och traumatiserade inom familjen. Vanligtvis erbjuds barn och familj samma insatser som familjer med andra svårigheter. Det saknades länge evidensbaserade metoder för att stoppa våldet i familjerna, trots att det varit väl dokumenterat att fysisk misshandel har långtgående negativa effekter för barn och att våld ofta förs över till nästa generation.

Mot bakgrund av detta har Stiftelsen Allmänna Barnhuset sedan 2006 i samarbete med forskare implementerat och utvärderat en behandlingsmodell för familjer där det förekom barnmisshandel. Modellen Combined Parent-Child Cognitive Behavioral Therapy (CPC-CBT) har utarbetats av Melissa Runyon vid Cares Institute, New Jersey, USA, och prövats i USA med lovande resultat. I Sverige kallas behandlingsmodellen för KIBB – Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel.

En pilotstudie 2010–2011 visade lovande resultat även i Sverige. 2012 erhöll Stiftelsen Allmänna Barnhuset medel hos Folkhälsomyndigheten för att i samarbete med forskarna genomföra en större forskningsstudie, utbilda svenska utbildare och utbilda fler behandlare i KIBB.

³⁰ CRC/C/SWE/CO/5. Punkt 27 och 28.

³¹ Jernbro, C & Jansson, S (2017) Våld mot barn 2016 – en nationell kartläggning, Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

³² Thulin, J. (2019). Putting words to child physical abuse: Possible consequences, the process of disclosure, and effects of treatment. From children's perspectives. Doctoral Thesis. Växjö, Linnaeus University Press.

En slutrapport visade 2015 att barnens traumasymtom hade minskat signifikant, liksom föräldrarnas utövande av våld. Föräldrarnas mående hade också förbättrats genom en signifikant minskad grad av depression.³³ Efter projektets slut 2015 har Stiftelsen Allmänna Barnhuset fortsatt att utbilda behandlare i KIBB.

Linnéuniversitetet har i samarbete med Linköpings universitet fortsatt forskningen om KIBB. 2017 publicerades en implementeringsstudie.³⁴ 2019 presenterades den första svenska avhandlingen om KIBB av Johanna Thulin. I den konstaterades att KIBB ledde till att våldet minskade, att relationen mellan barn och förälder förbättrades och att barnens traumasymtom minskade eller försvann helt. Effekterna bestod även ett halvår efter behandlingen. KIBB uppskattades av deltagande barn och kan sägas ha utgjort en vändpunkt från ett liv i rädsla för våld till att kunna leva utan rädsla.³⁵ KIBB har visat sig fungera bra och ge goda effekter även för barn till föräldrar födda utanför Norden.

RESULTAT 2022

Stiftelsen Allmänna Barnhuset certifierade en ny KIBB-utbildare 2022. För närvarande utbildar och handleder 6 certifierade utbildare i KIBB. Intresset för utbildningen har varit stort från olika delar av landet och även andra länder i Europa.

Under 2022 avslutades de 10:e, 11:e och 12:e utbildningsomgångarna av KIBB med sammanlagt 71 deltagare. I november startade en 13:e utbildningsomgång med 25 deltagare. I 12 kommuner utökas antalet KIBB-behandlare och i åtta kommuner startades helt nya KIBB-team.

EU-projektet PROMISE 3, som drivs av Europeiska Barnahusnätverket sedan 2020, avslutades under 2022.³⁶ I projektet utbildade Stiftelsen Allmänna Barnhuset personal från andra europeiska länder i CPC-CBT i två utbildningsomgångar med sammanlagt 39 deltagare. På uppdrag av Justitieministeriet i Slovenien har Stiftelsen Allmänna Barnhuset också påbörjat CPC-CBT-utbildning av 20 personer i Ljubljana.

Under Coronapandemin drabbades utbildningsomgångarna 10, 11 och 12 av restriktioner för resor och arrangemang med fysisk närvaro. Flera av utbildningarnas seminarier fick senareläggas. Frågan om att digitalisera utbildningen väcktes, ofta med hänvisning till lyckade försök med distansundervisning i terapimodeller för andra kategorier barn.

Det är ett stort ansvar att bedriva behandling som öppet fokuserar på våld där det utsatta barnet deltar tillsammans med den våldsutövande föräldern. Det finns inte någon utvärdering av distansundervisning vid utbildning av behandlare för den målgruppen.

Den evidens som finns för att KIBB ger goda resultat utan att riskera barnets skydd bygger på resultat för de behandlare som utbildats vid flera seminarier i grupp. Varje fas i behandlingen går då igenom innan den praktiseras på hemmaplan. De många komplexa utmaningar som kan uppkomma i olika typer av familjer kan tydliggöras genom att deltagarna under flera dagar får öva, diskutera och utbyta erfarenheter i dialog med utbildarna. Deltagarnas utvärderingar av tidigare utbildningsomgångar har lyft fram att internatundervisningen varit central för utbildningens kvalitet. Vi har därför bedömt att undervisningen i KIBB huvudsakligen behöver ske så att utbildare och deltagare möts i internat.

Samverkan med utbildarna och forskarna har varit intensivt. I september hölls ett nätverksmöte för KIBB-behandlare med 48 deltagare på plats och 27 deltagare online från hela Sverige.

SPRIDNING

Under 2022 spreds följande material från projektet:

- KIBB-projektets slutrapport laddades ner 22 gånger.
- En väg ut ur våldet delades ut i 94 exemplar och laddades ner 237 gånger.
- Prata om våldet laddades ner 214 gånger (finns endast som digital version).

³³ Stiftelsen Allmänna Barnhuset. (2015) Slutrapport KIBB projektet: Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel 2013 – 2015. Stiftelsen Allmänna barnhuset.

³⁴ Kjellgren, C., Nilsson, D., Thulin, J. (2017). Implementering av en strukturerad behandlingsmodell vid barnmisshandel – ett tioårsperspektiv. Socialmedicinsk Tidskrift. 94. 457-466, 476

I slutet av 2022 hade totalt 311 personer från 63 kommuner genomfört utbildningen, varav 220 certifierats. 39 personer från Cypern, Finland, Irland, Polen och Slovenien utbildades i CPC-CBT. 21 personer påbörjade sin CPC-CBT-utbildning i Slovenien.

Vid årsskiftet skickades en enkät ut till alla som avslutat svensk utbildning i KIBB. 239 personer var nåbara via de e-postadresser de angett under utbildningen. De 144 som svarade hade erbjudit KIBB på 30 orter i Sverige till drygt hundra familjer under 2021. En handfull orter dominerade utbudet av KIBB.

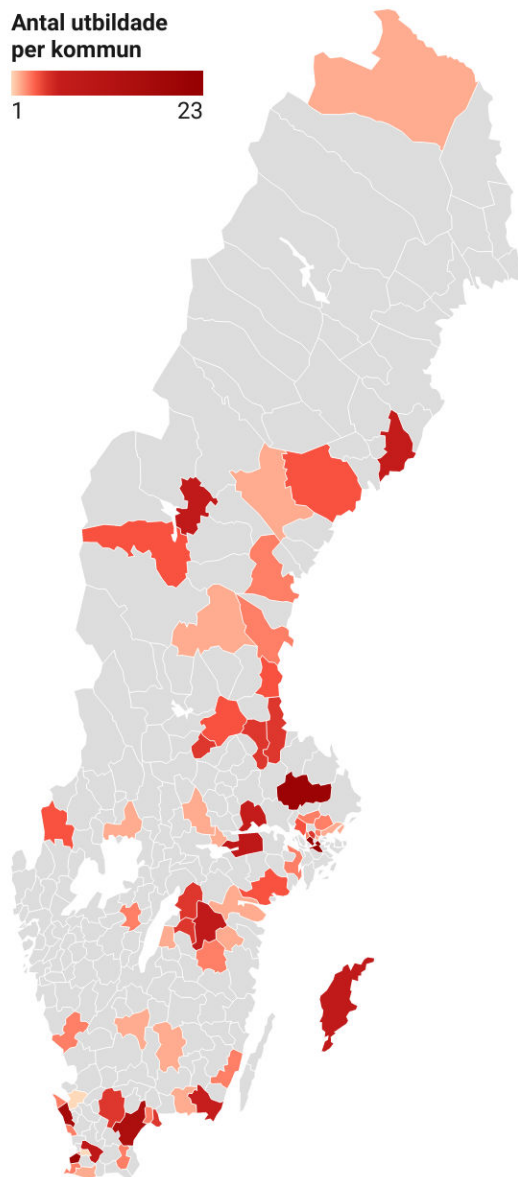
De fick också besvara en anonym enkät om deras erfarenheter av KIBB som metod. Totalt svarade 125 på enkäten. De flesta som arbetar med KIBB tyckte att de gör det i fungerande team, med adekvat handledning och enligt manualen. De flesta tyckte att chefer och kollegor är positiva. Många fick feedback från dem de samarbetar med. Nästan alla instämde i att KIBB är en värde-full behandlingsform, och att den verkar hjälpa föräldrar att sluta använda våld. De angav också många andra goda effekter av behandlingen, till exempel förbättrade familjerelationer, stärkta för-mågor och samarbete hos föräldrar eller att barnens perspektiv kom i fokus och stärktes. Några nämner även att material och teman kring våld går att använda i fler familjer.

För att upprätthålla kvalitén i arbetet nämns handledning, nätverksträffar och ledningens stöd som viktiga faktorer. Några nämnde behov av mer material såsom digitala föreläsningar och filmer. Nya frågor i årets enkät rörde nätverksmöten, fortbildning och modellen Efter barnförhöret. Lite färre än hälften av de som svarat har tillgång till regionala nätverksträffar och drygt 20% uttrycker behov av detta. Lite mer än hälften uttrycker ett intresse att betala för att delta på en endagars fördjupningsutbildning. Det finns ett stort intresse för ett utvärderings-formulär för föräldrar och barn att fylla i efter KIBB och endast ett fåtal säger sig ha ett sådant idag. 60 % av de som svarat har även Efter barnförhöret i sin kommun.

Kommuner med KIBB - utbildade fram till 2022

Antal utbildade
per kommun

1 23

³⁵ Thulin, J. (2019). Putting words to child physical abuse: Possible consequences, the process of disclosure, and effects of treatment. From children's perspectives. Doctoral Thesis. Växjö, Linnaeus University Press.

³⁶ www.childrenatrisk.eu

ARBETET FRAMÖVER

Resultaten visar att KIBB som behandlingsmetod är på rätt väg. Metoden är verksam och uppskattad och går att bygga in i en permanent verksamhet. Stiftelsen Allmänna Barnhuset ser behov av en utökad implementering i Sveriges kommuner där fler behandlare utbildas så att metoden blir tillgänglig för barn och föräldrar i många fler kommuner. Barnrättskommittén lyfter i sina rekommendationer fram vikten av att socialtjänsten har tillräckliga resurser för att stödja barn som utsatts för våld.³⁷ En fjortonde utbildningsomgång planeras starta under 2023. Stiftelsen Allmänna Barnhuset kommer även att avsluta utbildningen i Slovenien samt fortsätta stödja de som redan är utbildade i KIBB i så kallade nätverksträffar. Arbetet integreras i den breda satsning på stöd till kommuner och regioner att utveckla insatser för stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp som görs inom projekt Det fjärde rummet. Barnrättskommittén rekommenderar att Sverige stärker åtgärderna för barn som utsatts för våld eller bevittnat våld så de har snabb tillgång till barnvänlig information och stöd i återhämtning och återintegrering i syfte att förhindra sekundär traumatisering.³⁸

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har även meddelat intresse att delta som samarbetspartner i två forskningsprojekt gällande våld mot barn. Ett nytt forsk

ningsprojekt rör våld mot barn som Linnéuniversitetet söker medel från Forte för, i syfte att vidare undersöka effekterna av KIBB. Det andra gäller ett forskningsprojekt med titeln: "Att tillsammans sätta ord på våld: gestaltningar av våld och offerskap i professionellas behandlande samtal med barn utsatta för barnmisshandel" som Mikael Skillmark, Jönköping University, och Johanna Thulin, Linnéuniversitetet, beviljats 2.4 miljoner av Brottsoffermyndigheten för. Genom att spela in 16-20 behandlingssessioner från olika faser i KIBB-behandlingen och därefter lyssna på behandlarnas motiveringar till sitt agerande är syftet med studien att undersöka hur professionella tar upp våld i samtalen och hur våldet begripliggörs i samtal med barn. Studien syftar till att ge insikt i olika överväganden som behandlare gör inom ramen för KIBB-insatsen och hur de följer barnens aktörskap samtidigt som de balanserar trohet mot manualen. Datainsamling förväntas påbörjas hösten 2023.

³⁷ CRC/C/SWE/CO/6-7. punkt 24 (b)

³⁸ CRC/C/SWE/CO/6-7. punkt 26 (e)

³⁹ CRC/C/SWE/CO/5/ Punkt 54. Barns rätt till frihet från alla former av våld. Svensk översättning. Barnombudsmannen.

⁴⁰ CRC/C/SWE/QPR/6-7, avsnitt II, punkterna B 12c, I 31a, D 18c. List of issues prior to submission of the combined sixth and seventh periodic reports of Sweden.

⁴¹ Elfström, H., Landberg, Å. & Olofsson, G. (2017). Efter barnförhören – en modell för att ge stöd och information till barn och föräldrar efter misstänkt barnmisshandel. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

EFTER BARNFÖRHÖRET

Efter barnförhøret

När barn misstänks vara utsatta för våld eller övergrepp inom familjen är de beroende av att andra vuxna uppmärksammar och skyddar dem. Om samhället griper in och hör ett barn om brott som föräldrarna misstänks för, är det ett stort ingrepp i familjen och det för med sig ett ansvar.

BAKGRUND

Enligt Barnrättskommitténs allmänna kommentar om alla barns rätt till frihet från alla former av våld är det viktigt att barn som är offer för våld behandlas på ett hänsynstagande sätt under rättskipning samt att rättsliga insatser samordnas med arbetet för att stödja barn och familjer.³⁹

Sommaren 2020 publicerade Barnrättskommittén en lista över frågor till Sverige där de bland annat lyfter att det är särskilt viktigt att barnets bästa är avgörande i alla beslut och insatser för barn som utsatts för brott, att våldsutsatta barn har tillgång till stöd från ett barnhus samt att yngre barn som upplevt barnmisshandel erhåller adekvat stöd.⁴⁰

Stiftelsen Allmänna Barnhuset publicerade 2017 en beskrivning av arbetsmodellen Efter barnförhøret.⁴¹ Bakgrunden är att barn som hörts av polisen på grund av misstänkt barnmisshandel i hemmet ofta inte får det stöd och den information de har rätt till.

Endast i undantagsfall placeras barn utanför hemmet efter förhøret. Det vanligaste är att barnet ska hem till en eller båda föräldrarna, även om de är misstänkta för brott. Intervjustudier har visat att barn ofta saknar information och upplever bristande delaktighet och kontrollförlust efter att de avslöjat våld i hemmet.⁴² Många känner stark oro medan de väntar på besked om vad som ska hända med dem och familjen. Ibland får de ingen information alls.⁴³

Efter Barnförhøret är en modell där socialtjänsten ger ett strukturerat krisstöd samma dag som barnet förhørts. Behandlingspersonal möter föräldrarna och ger dem stöd att ta emot socialtjänstens och polisens information om anmälan och utredningar. De erbjuder hembesök samma dag så att barnet får samma information. Barn och föräldrar får hjälp att prata om det barnet varit med om under dagen och stöd att hantera situationen. Barn och föräldrar erbjuds också uppföljande samtal parallellt med utredningen. Det ger goda förutsättningar att erbjuda fortsatt stöd till familjen.

RESULTAT

En av modellens grundare har arbetat som processledare på halvtid för att fortsätta sprida modellen, upprätthålla kontakt med och stödja implementeringen via intresserade barnhus och kommuner.

⁴² Thulin, J., Kjellgren, C. & Nilsson, D. (2019): Children's disclosure of physical abuse – the process of disclosing and the responses from social welfare workers, Child Care in Practice.

⁴³ Jonsson, L. & Landberg, Å. (2019) Barns, ungdomars och föräldrars erfarenheter av stöd och hjälpinsatser efter avslöjandet om barnmisshandel och andra övergrepp: Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp - Projektrapport och förslag till en modell. Stiftelsen Allmänna Barnhuset, s 36-51.

Under 2022 genomförde processledaren 16 utbildningar för drygt 320 personer i totalt 10 olika kommuner.

UTVÄRDERING

Under 2022 beviljades Örebro universitet medel från Forte, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd för en utvärdering av hur modellen fungerar i de kommuner som infört den och hur stödet fungerat för de barn och föräldrar som deltagit. Studien ska följa den fyraårsplan som togs fram under 2021, med stöd av medel från Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

SPRIDNING

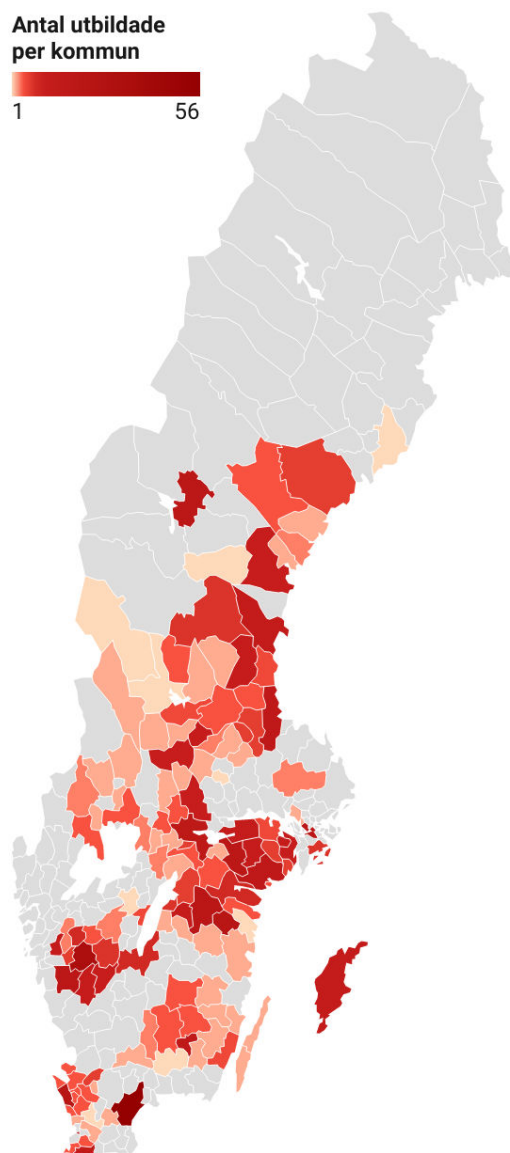
Efterfrågan på utbildning i modellen har varit stor och handboken Efter barnförhöret har fått god spridning. Under 2022 har den laddats ner 501 gånger från vår webbplats, sålts i 312 exemplar samt delats ut på alla utbildningar.

Utbildningen i modellen Efter Barnförhöret äger rum under en heldag och innefattar föreläsningar, diskussioner och rollspel. Under året har sex utbildare som arbetar i par engagerats. Under 2022 genomfördes 17 utbildningar med 267 deltagare. Sedan 2017 har totalt 834 deltagare från 137 kommuner utbildats vid 40 utbildningar, se kartan härintill.

Utbildning för utredare, chefer och samverkande myndigheter ges oftast digitalt. Den innefattar två timmars föreläsning om modellens bakgrund, syfte och innehåll samt hur den kan implementeras i verksamheten. Under 2021 genomfördes 4 sådana utbildningar för kommuner anslutna till Västernorrlands, Gävleborgs och Kalmar barnahus samt för Varbergs kommun. Dessutom hölls en föreläsning om modellen på Barnahusnätverkets träff i Linköping.

Kommuner med Efter Barnförhöret - utbildade fram till 2022

Antal utbildade per kommun

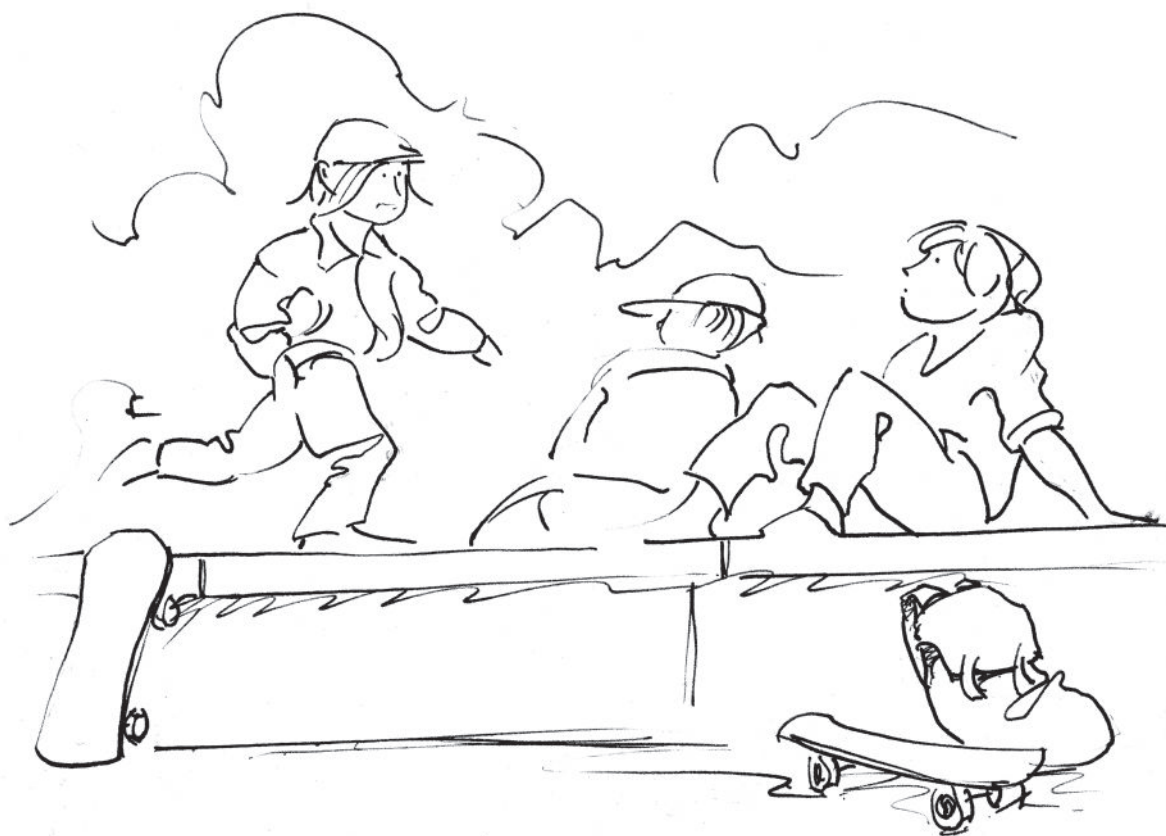

ARBETET FRAMÖVER

Stiftelsen Allmänna Barnhuset kommer fortsätta utbilda i modellen Efter Barnförhöret och bistå vid boosterträffar och nätverksmöten. Efterfrågan är stor. Vi kommer också att fortsätta presentera modellen digitalt, i nätverk och på konferenser.

Vi avser fortsätta det långsiktiga arbetet för spridning i hela landet, kvalitetssäkring och

uppföljning. De tre nuvarande utbildar-teamen kommer att engageras för gemensam framtidsplanering och fortbildning av fler utbildare. Arbetet integreras i en bred satsning på stöd till kommuner och regioner att utveckla insatser för stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp inom projekt Det fjärde rummet. Det blir viktigt att fortsätta att samverka med och stödja forskarna vid Örebro universitet för att underlätta deras utvärdering.

Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och övergrepp

Barn har rätt till bästa möjliga hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård och rehabilitering enligt Barnkonventionen (artikel 24).

Barn som utsatts för våld, övergrepp och försummelse har rätt att få rehabilitering och stöd i social återanpassning i en miljö som främjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet (artikel 39).

BAKGRUND

Barnrättskommittén konstaterar att barn som utsatts för våld eller övergrepp ofta har svårt att få tillgång till rehabiliteringstjänster och psykiatrisk vård. De rekommenderar att Sverige vidtar åtgärder för att säkerställa att barn som utsatts för våld och övergrepp har tillräcklig tillgång till lämpliga fysiska och psykologiska insatser, samt att regionala och kommunala skillnader minskar så att varje barn får likvärdig vård oavsett var de bor.⁴⁴ Vidare rekommenderas Sverige att vidta alla nödvändiga åtgärder för skapa och upprätthålla ett sammanhängande system som skyddar barn från våld och övergrepp och som ger barn tillgång till det stöd som de har rätt till.⁴⁵

I juni 2016 beviljade regeringen medel till Stiftelsen Allmänna Barnhuset för att genom ett utvecklingsprojekt ta fram en modell för stöd och behandling för barn som utsatts för sexuella övergrepp, sexuellt våld eller annat fysiskt våld. Inom projektet

DET FJÄRDE RUMMET

bedrevs ett utvecklingsarbete 2017–2019 tillsammans med regioner och kommuner i fem områden i Sverige: Gotland, Gävleborg, Jönköping, mellersta Skåne och centrala och västra Östergötland. Resultaten från den kartläggning som genomfördes i samband med projektet visade att det inte fanns någon verksamhet som hade ansvaret för att alla barn som utsatts för våld eller övergrepp fick stöd och behandling. Det fanns brister i samordningen och samverkan kring det stöd som gavs och stödet gavs av många olika aktörer. Slutsatsen som drogs från de utvärderingar som gjordes inom projektet visade att det behöver finnas en verksamhet i varje region som har som sin huvuduppgift att arbeta för att alla barn som utsatts för våld eller övergrepp får tillgång till det stöd och den behandling de har rätt till.

För att öka barnets tillgång till stöd och behandling föreslog Stiftelsen Allmänna Barnhuset en modell kallad Det fjärde rummet.⁴⁶ Modellen utgår från Barnahus, den myndighetssamverkan kring brottsut-satta barn som de flesta kommuner redan ingår i. I modellen ger region och kommuner uppdrag till sitt barnahus att arbeta för att alla barn som utsatts för våld eller övergrepp får tillgång till stöd och behandling. Resurser för information, stöd och behandling för alla kategorier av våldsutsatta barn, deras anhöriga och andra viktiga vuxna koncentreras och samordnas där. Alla

⁴⁴ CRC/C/SWE/CO/5. Punkt 27 och 28.

⁴⁵ Stiftelsen Allmänna Barnhuset. (2019). Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp - Projekttrapport och förslag till en modell. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

⁴⁶ Stiftelsen Allmänna Barnhuset. (2019). Det fjärde rummet – en modell för behandling av barn som utsatts för våld eller övergrepp. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

andra verksamheter som arbetar med utsatta barn bistås med konsultation och rådgivning. Barnahus fungerar som kunskapscentrum i regionen genom information och kunskaps-spridning om våld mot barn.

RESULTAT

I början av året fattade Stiftelsen ett beslut om att använda egna medel för att tillsätta en nationell samordnare och påbörja ett implementeringsprojekt kopplat till Fjärde rummet. Under våren genomfördes en kartläggning av barnahus som hade intresse och förutsättningar för att potentiellt medverka i projektet. Fokus lades på befintliga stöd- och behandlingsinsatser och förutsättningar och intresse hos personal och chefer. I augusti 2022 startade arbetet med att rekrytera projektområden. Rekryteringen genomfördes i flera steg. Först togs en initial kontakt med aktuella barnahus och därefter hölls ett informationsmöte digitalt tillsammans med samordnare på barnahus och projektledare. Därefter presenterades i de flesta fall projektet för styrgrupp, ledningsgrupp eller andra aktuella chefer kopplade till barnahus och omkringliggande verksamheter, efter vilket beslut om eventuell medverkan togs. Efter ett omfattande rekryteringsarbete hade sju projektområden tackat ja till att medverka i projektet vid decembers slut. I de fall projektområden avböjde medverkan var detta kopplat till brist på resurser eller involvering i andra redan påbörjade projekt. Arbetet med att rekrytera projektområden visade tydligt att det finns en stor efterfrågan på stöd kring implementering av Fjärde rummet-modellen och att ett stort intresse för att utveckla arbetet med stöd och behandling.

Under hösten 2022 togs en projektplan fram som sträcker sig fram till 2025. Målsättningar och aktiviteter i projektet utvecklades. Det långsiktiga målet med projektet är att se till att alla barn som utsatts för våld och övergrepp erbjuds stöd och behandling vid behov. Detta ska ske genom att utveckla ett samordnat och koncentrerat utbud av stöd och behandling och ett säkerställande av att inga barn och familjer faller mellan stolarna. Barnahusens

roll som kunskapscentrum ska stärkas och stöd och behandling som tillhandahålls ska vara tillgänglig även för familjemedlemmar och andra viktiga personer, men också barn där brottet av någon anledning inte utretts på barnahus.

De planerade aktiviteterna i projektet innefattar processlednings- och implementeringsstöd till projektområdena, utveckling av digitala utbildningsspår för att öka kunskapen om stöd och behandling av våldsutsatta barn hos yrkesverksamma, nätverksträffar med projektområden, informationsspridning via konferenser, utbildningar och föreläsningar samt utvärdering av projektet.

SPRIDNING

Resultat från det ursprungliga projektet och information om modellen Det fjärde rummet och det nystartade implementeringsprojektet har spridits vid möten med barnahus, styrgrupper och ledningsgrupper och chefer från kommuner och landsting runt om i Sverige samt i olika nätverk. Projektet har även presenterats på MR-dagarna i november 2022. Resultat från projektet och modellen Det fjärde rummet har också presenterats och diskuterats vid alla utbildningar i KIBB och Efter Barnförhöret under året och i diverse olika nätverk och samarbetsmöten.

Under 2022 spreds följande material från projektet:

- Det fjärde rummet laddades ned 154 gånger och beställdes i 13 fysiska exemplar.
- Projektrapporten laddades ned 98 gånger och beställdes i 12 tryckta exemplar.
- Kunskapsöversikten laddades ned 152 gånger och beställdes i 10 tryckta exemplar.
- Broschyrerna När någon gjort dig illa såldes i 540 exemplar för yngre barn, 810 exemplar för äldre barn och 170 exemplar för föräldrar.

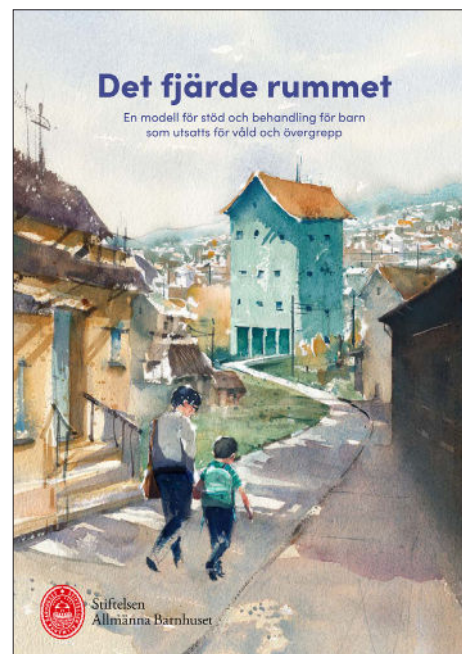
- Filmen När någon gjort dig illa har haft ca 14 850 visningar och filmen Det fjärde rummet ca 1 180 visningar.

ARBETET FRAMÖVER

I betänkandet av utredningen ”En uppväxt fri från våld” (2022)⁴⁷ lyfts barns rättigheter till stöd och behandling som ett av de fem långsiktiga målen i den nationella strategi som föreslås. Utredningen slår fast att väl fungerande samverkan och samordning är en förutsättning för att se till att barn får sina rättigheter tillgodosedda och att utgångspunkten ska vara en holistisk syn på varje barns behov. Trots detta så varierar tillgången till psykisk hälsovård kraftigt för barn som utsatts för våld och deras familjer, vilket framkom i en kvalitetsgranskning av barnhusen i Sverige 2013.⁴⁸ Många barn som har blivit utsatta för våld och övergrepp söker inte professionell hjälp och stöd trots att de hade behövt det (16%). Av de som sökt stöd var 12 % nöjda och 13 % missnöjda med stödet de fått och 4 % hade sökt stöd men inte fått kontakt.⁴⁹ I de fall man fått stöd upplever föräldrar att det har varit värdefullt och hjälpsamt, men att det är svårt att veta var man ska vända sig. Barnhusens stödinsatser beskrivs som hjälpsamma och professionella och man uppskattar möjligheten att som förälder kunna få stöd samtidigt som sitt barn.⁵⁰

Resultaten från stöd och behandlingsprojektet och modellen Det fjärde rummet samt resultaten från implementeringsprojektet kommer fortsatt att spridas nationellt genom filmer, publikationer, föreläsningar, webinarier och nätverk. Resultaten sprids också via nätverksträffar och utbildningar i metoderna KIBB och Efter Barnförhöret.

Med start i januari 2023 intensifieras arbetet med att implementera modellen Fjärde rummet nationellt. Uppstartsworkshops med åtta projektområden (Linköping, Norrköping, Örebro, Gävleborg, Västernorrland, Mellersta Skåne, Värmland och Dalarna) kommer att genomföras under januari och februari, med syfte att kartlägga, planera och sätta mål, aktiviteter och tidplan för året. Projektet kommer att presenteras på Barnrättsdagarna i april 2023 och på NFBO i maj 2023. Två nätverksträffar kommer att genomföras tillsammans med projektområdena, en på Sättra Bruk och en digitalt. Ett arbete med att ta fram digitala utbildningar kommer att genomföras under våren 2023 för att täcka upp de kunskapsluckor som kan finnas hos yrkesverksamma och chefer i verksamheter som möter barn som blivit utsatta för våld och övergrepp. En informationsskrift baserad på tidigare forskning kommer att utvecklas, specifikt inriktad på stöd och behandling av våldsutsatta barn för att underlätta spridning av evidensbaserad information inom området. En utlysning av planeringsanslag för en forskningsstudie kopplad till projektet kommer att göras i början av 2023.

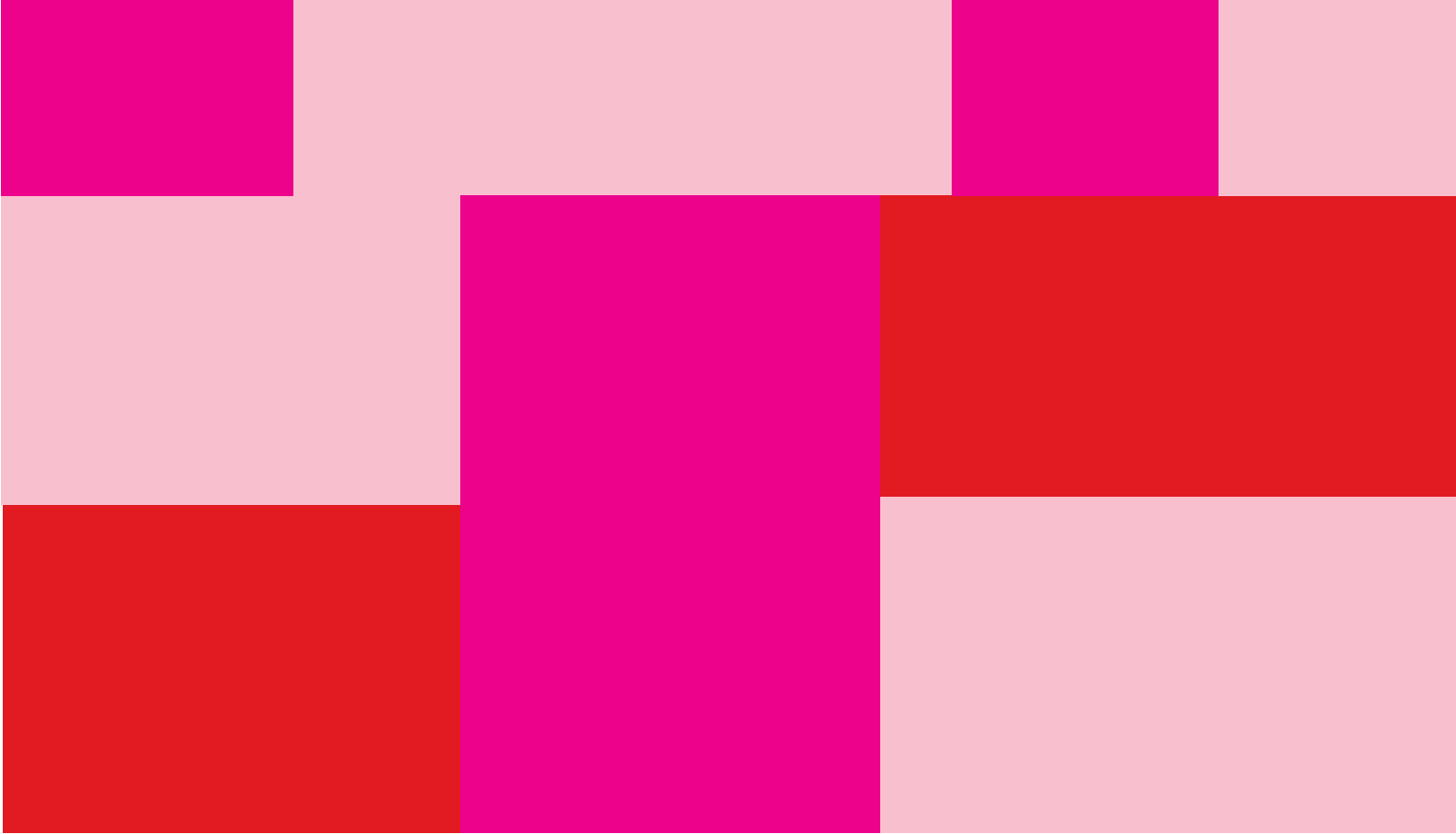

⁴⁷ Statens offentliga utredningar (2022). Betänkande av Utredningen en Uppväxt fri från våld. SOU 2022:70.

⁴⁸ Landberg, Å. & Svedin, C.G. (2013). Inuti ett Barnhus – en kvalitetsgranskning av 23 verksamheter. Rädda Barnen.

⁴⁹ Landberg, Svedin & Johnson (2022). Det gäller en av fyra. Fakta om barn, sexuella övergrepp och sexuell exploatering i Sverige 2020–2021. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

⁵⁰ Thulin & Jernbro (2023). När ett barn varit utsatt för våld. Föräldrars berättelser om våldets konsekvenser och vägen till stödinsats. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Forskning

Stiftelsen Allmänna Barnhusets främsta uppdrag består i att säkra och skydda barns rätt till välfärd och goda uppväxtvillkor. För att omsätta denna vision i praktiken krävs att de som arbetar med barn utformar sitt arbetssätt och sina metoder utefter bästa tillgängliga kunskap, vilket förutsätter kontinuerlig kvalitetssäkring och metod- och kunskapsutveckling.

I syfte att tillgängliggöra detta stödjer Stiftelsen Allmänna Barnhuset forskningsprojekt inom området för barn i utsatta livssituationer. På så sätt kan metoder tas fram, utvärderas och implementeras. Allt vårt arbete bedrivs med utgångspunkt i barnkonventionens bestämmelser. Därav krävs att projekt ska ha ett tydligt barnrättsperspektiv, men också innebära nytta för praktiken och de professionella som verkar inom den. Forskningsansökningarna bereds av Stiftelsen Allmänna Barnhuset, i nära dialog med en forskargrupp och styrelsen. Beslut om forskningsanslag fattas av styrelsen. Ansökningsförfarandet

samt handläggningen sköts via databasen DigiPlant, i ansökningssystemet SBS Manager. I DigiPlant lagras alla ansökningar som inkommer till Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Kommunikation med den sökande avseende anslag, avslag, granskning och rapportering sker också direkt i systemet.

För att kunskap som genereras inom forskningen ska bidra till förändring krävs att den når ut till praktiken. En viktig del i arbetet är därför att aktivt vara med och sprida kunskapen, vilket görs genom att anordna konferenser, seminarier, webinarier och att publicera forskningsrapporter.

Forskningsbidrag

De forskningsmedel som Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar ut rör forskning om barn- och ungdomar i utsatta livssituationer; till exempel barn i samhällsvård, barn i riskmiljöer eller våld mot barn. Projekt där barn och ungas delaktighet prioriteras välkomnas särskilt och om det har ett tydligt barnperspektiv, förväntas vara till nytta för det praktiska arbetet med barn i utsatta livssituationer och/eller tillför ny kunskap eller nya metoder med relevans för arbete med barn i utsatta livssituationer.

Utifrån de riktlinjer och kriterier som Stiftelsen Allmänna Barnhusets styrelse beslutat om beviljades sex projekt forskningsanslag år 2022, fördelade på fem nya forskningsprojekt och ett fortsättningsanslag.

Fortsättningsanslag är större anslag för en studie som redan kan vara påbörjad eller som

definitivt genomförs under kommande år. Övriga anslag ges antingen för att sökande ska ha möjlighet att förbereda en studie genom att exempelvis skriva en ansökan till en större anslagsgivare och/eller etikansökan, eller för att genomföra en forskningsstudie av mindre omfattning eller en delstudie i ett större forskningsprojekt.

FORTSÄTTNINGANSLAG

BarnSäkert – tidig upptäckt av psykosociala riskfaktorer i små barns hemmiljö och hjälp till åtgärd

Huvudsökande: Steven Lucas, Uppsala universitet

Syftet är att utarbeta arbetssätt på barnavårdscentralen (BVC) som bidrar till att förhindra att barn far illa. Metoden går ut på att tidigt uppmärksamma barn som lever i riskmiljöer och erbjuda dessa familjer den hjälp som de behöver.

Interventions-BVC erbjuder alla föräldrar att fylla i ett frågeformulär för att identifiera psykosociala risker. Eventuella problem som bejakas tas upp i samtal med föräldern, och hjälp förmedlas utifrån familjens behov.

Kontroll-BVC arbetar enligt nuvarande rutiner. Studien ska mäta effekter på barns och föräldrars mående, frågeformulärets validitet och personalens trygghet i att hantera risker i barnets miljö.

NYA FORSKNINGSPROJEKT

Familjetillhörighet och kontakt med ursprungsfamilj efter vårdnadsöverflyttning

Huvudsökande: Therése Wissö, Göteborgs universitet

Socialnämndens skyldighet att överväga vårdnadsöverflyttning för barn i samhällsvård har skärpts i svensk lagstiftning, i syfte att garantera barnets rätt till stabilitet och trygghet genom att få bo kvar i ett familjehem där det rotat sig.

Samtidigt anger Barnkonventionen att ett barn har rätt att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till och direkta kontakter med båda föräldrarna, utom då detta strider mot barnets bästa. I forskningsprojektet deltar

en kommun som genomfört ett större antal vårdnadsöverflyttningar de senaste åren. Studiens syfte är fördjupad kunskap om hur familjetillhörighet och kontakt med ursprungsföräldrarna utvecklas efter en vårdnadsöverflyttning.

”Child-check” – en metod för orosanmälan utifrån riskfaktorer hos vårdsökande vuxna

Huvudsökande: Louise Laurell, Lunds universitet

”Child-check” (CC) är en metod för att inom akutsjukvården upptäcka barn som far illa. Den innebär att alla vuxna patienter som uppsöker akuten tillfrågas om det finns barn i hushållet. Om svaret blir ja och den vuxne bedöms ha en eller flera av nedanstående riskfaktorer informeras sociala myndigheter rutinmässigt:

1. våld i nära relation
2. intoxication eller missbruk
3. svår psykisk ohälsa

Det aktuella projektet vill utvärdera effekten av CC vid användning på samtliga vuxenakuter i Skåne.

Familjeliv på två platser: Yngre barns perspektiv på vardagslivet i separerade familjer

Huvudsökande: Rakel Berman, Göteborgs universitet

Projektets syfte är att undersöka yngre barns (5–8 år) berättelser om hur vardagsliv och familjerelationer praktiseras efter en föräldraseparation, och i förlängningen att identifiera behov av insatser i samband med separation.

Föräldrars separation innebär en omvälvande omställning. Vardagens rutiner förändras och barn får anpassa sig till ett nytt familjeliv som levs med en förälder i taget, ofta i två hem. Vi vet från tidigare forskning att familjeliv som levs i två hem

kännetecknas av regelbundna förflyttningar som kan vara påfrestande, men även av fördjupade relationer. Den kunskap vi har bygger dock på forskning med barn över 8 år, medan forskning om yngre barns erfarenheter saknas.

Skyddsfaktorer mot psykisk ohälsa bland ungdomar som är närstående

Huvudsökande: Sanna Maria Tiikkaja, Uppsala universitet

Tidigare forskning visar att unga som närstående är en stor och utsatt grupp med behov av särskilt stöd. Syftet med denna studie är att på djupet undersöka vilka skyddsfaktorer som påverkar unga som närstående i deras liv. Områden som undersöks är psykisk ohälsa, socialt stöd, skola, levnadsvanor.

Data baseras på Liv och hälsa ung enkäten i Sörmland 2020, med elever i årskurs 9 i grundskolan samt årskurs 2 på gymnasiet (ca 3600 elever). Eleverna har anonymt svarat på frågor om psykisk hälsa, livsvillkor

och om de har någon i familjen eller annan närstående med allvarlig fysisk/psykisk sjukdom/funktionsnedsättning, beroendesjukdom eller som plötsligt avlidit (ca 1600 elever).

Barns och ungas upplevelser av matchningsprocessen vid familjehemsplacering

Huvudsökande: Anna-Lena Almqvist, Mälardalens universitet

Matchning avser den process då ett specifikt familjehem väljs ut av sociala myndigheter för att passa ett individuellt barn.

En noggrann matchning har stor betydelse för barns och ungas fortsatta liv, därför antar studien ett barns perspektiv. En misslyckad matchning kan medföra negativa konsekvenser för barnet i form av "sammanbrott", med byte av omvårdnadspersoner. I den här studien genomförs och analyseras 10–15 retro-

spektiva intervjuer med unga om deras erfarenheter av matchningsprocessen i samband med familjehemsplacering. Studien kommer genomföras i samverkan med ett större FORTE-projekt och avser ta stöd i den forskningsmiljö, de synergieffekter och den kunskap som där finns.

Inkomna forskningsrapporter

I Stiftelsen Allmänna Barnhusets forskningsdatabas, som är tillgänglig på allmannabarnhuset.se, finns samtliga beviljade och avslutade forskningsprojekt sedan år 2008 samlade. Till varje projekt hör en slutrapport, en populärvetenskaplig sammanfattning och, i de fall så finns, publikationer eller vetenskapliga artiklar som projektet bidragit till/alternativt mynnat ut i.

1. Elin Hultman. Slutrapport. Bedömningar och beslut om tvångsomhändertagande av små barn. Studien belyser vilka faktorer som blir avgörande för socialnämnden när nämnden bedömer att en placering behövs men att vård inte kan ges på frivillig väg och därför ansöker om vård med stöd av LVU för barn i åldern 0 - 3 år.
2. Jonas Burén. Slutrapport och vetenskaplig artikel. Sexting bland barn med neuropsykiatrisk funktionshinder. Studien har undersökt hur många unga med NPF som sextar (skicka och ta emot bilder och videoklipp med sexuellt innehåll till andra på nätet) varför, vad deras erfarenheter är, samt vad de tycker om sexting.
3. Nathalie Durbeej. Slutrapport. Skolfam i förhållande till skolresultat i årskurs 9 bland familjehemsplacerade barn: En uppföljningsstudie. I den här uppföljningsstudien undersöks sambandet mellan Skolfam och skolresultat i årskurs 9 bland familjehemsplacerade barn.
4. Sara Thunberg. Slutrapport. Utvärdering av arbetsmodellen "Efter barnförhöret" - ett planeringsanslag. Syftet var att ta fram en utvärderingsplan för modellen. Baserat på fyra delstudier kommer en sammanvägning göras för att bedöma utfallet av Efter barnförhöret och eventuella behov av utveckling.
5. Linda Arnell. Slutrapport. Vad en vistelse på skyddat boende betyder för våldsutsatta barn – ett planeringsanslag. Arbetet ledde fram till en godkänd etikansökan, och i förlängningen att projektet fick finansiering. Dessa är fortfarande pågående och projektet beräknas avslutas under 2023.
6. Judit Lind. Slutrapport. Återförening eller varaktig placering? Barns och föräldrars rättigheter och den politiska styrningen av familjehemsvår – ett planeringsanslag. Följeforskning om Socialstyrelsens uppdrag att höja kunskapen om nationella adoptioner. (Regeringsbeslut S2020/05272/SOF).

Spridning av forskning

Stiftelsen Allmänna Barnhusets arbetar aktivt för att lyfta forskning som beviljats medel och som visat intressanta forskningsresultat inom ramen för verksamhetens prioriterade områden. Detta kan göras i olika format för att nå de målgrupper som stiftelsen anser har nytta av forskningsresultaten.

I juni lanserades en lärarhandledning om hedersrelaterat våld och förtryck i samarbete med Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen Östergötland. Lärarhandledningen som baseras på rapporten *Det är mitt liv* (2018) inkluderar även en film som finns tillgänglig på nio olika språk. Lanseringen hölls som ett webinarium tillsammans med Länsstyrelsen Östergötland och hade under året cirka 380 visningar. Lärarhandledningen har efter detta laddats ner 277 gånger från Stiftelsen Allmänna Barnhusets webbplats.

Samma månad lanserade vi *Det gäller en av fyra*, den populärvetenskapliga versionen av forskningsrapporten *Unga, sex och internet efter #metoo* (2021). Om ungdomars sexualitet, utsatthet för sexuella övergrepp, sexuell exploatering och sexuell exponering via digitala medier. Rapporten lanserades med ett webinarium där forskarna bakom rapporten presenterade resultat med extra fokus på tre olika delar från rapporten:

- Försämringar som oroar - bakgrund, fakta och statistik om sexuella övergrepp.
- Vart får barn och unga information om sexuella övergrepp? Vart söker de stöd och hur kan det stödet bli mer tillgängligt och bättre?
- Arbetet framåt - samverkan mellan instanser och samarbete med barn och ungdomar.

I webinariet medverkade även reflektörer

från Barnafrid, Jämställdhetsmyndigheten, ECPAT och Linneuniversitetet som delar med sig av sin expertis och sina tankar. Webinariet hade under året 351 visningar och rapporten har laddats ner cirka 1000 gånger och beställts i 16 fysiska exemplar.

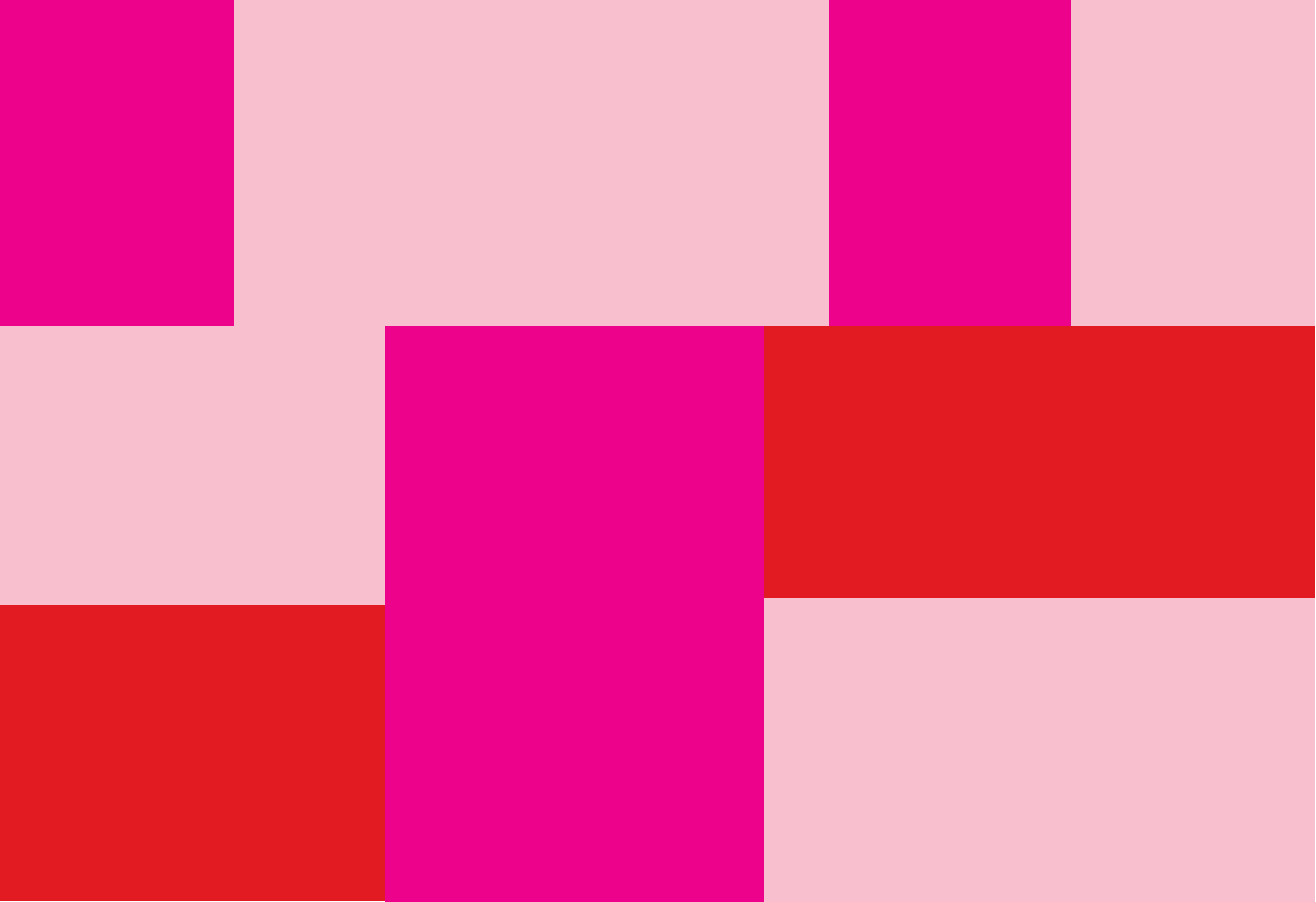
Under hösten lanserades även ett kostnadsfritt utbildningsmaterial som bygger på rapporten *Det gäller en av fyra*. Materialet vänder sig till personal inom till exempel socialtjänst och skola och består av korta informationsfilmer med tillhörande diskussionsfrågor.

I materialet fanns även en uppdaterad handledning för skolpersonal med praktiska exempel och metoder för att samtala med barn om våld och övergrepp. Syftet är att öka kunskapen hos vuxna som möter barn och unga i sitt arbete och därmed ge stöd i kontakter med barn och unga.

I september 2022 lanserades forskningsrapporten *BarnSäkert* av REACH vid institutionen för kvinnor och barns hälsa, Uppsala Universitet, i samarbete med Stiftelsen Allmänna Barnhuset och World Childhood Foundation.

I samband med lanseringen hölls en nationell spridningskonferens där resultatet från forskningsstudien *BarnSäkert* i Dalarna presenterades, samt en beskrivning av den fortsatta utvecklingen och spridningen av modellen. Rapporten har delats ut i över 100 tryckta exemplar och laddats ner från Stiftelsen Allmänna Barnhusets webbplats 215 gånger.

BarnSäkert är ett universellt arbetssätt inom barnhälsovården i samarbete med socialtjänsten som gör det möjligt att upptäcka psykosociala riskfaktorer tidigt i barnets liv och förmedla rätt hjälp och stöd till föräldrarna.

Mötesplatser och digitala kanaler

De mötesplatser som anordnas av Stiftelsen Allmänna Barnhuset har som mål att uppmåna och stödja olika verksamheter, myndigheter och organisationer att arbeta utifrån ett barnrättsperspektiv. Det innebär att både den enskilda medarbetaren och hela verksamheten arbetar rättighetsbaserat och har strategier för arbetet med att genomföra barnkonventionen.

Enligt barnkonventionen ska konventionsstaterna genomföra lämpliga och aktiva åtgärder för att göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland såväl vuxna som barn. Att arrangera mötesplatser för erfarenhetsutbyten har visat sig vara en framgångsrik och uppskattad

metod för att tillgängliggöra aktuell kunskap för forskare, professionella som möter barn och unga samt beslutsfattare och allmänhet.

Genom att arbeta aktivt med att skapa mötesplatser för professionella ökar vi möjligheten till kunskapsuppbyggnaden

och lärandet mellan myndigheter, ideella organisationer, kommuner, landsting och regioner inom ramen för Stiftelsen Allmänna Barnhusets projekt och temaområden.

Under våren 2022 togs de restriktioner som gällde under coronapandemin bort vilket medförde att möjligheten att delta vid fysiska träffar ökade. Stiftelsen Allmänna Barnhuset ställde under pandemin om sin verksamhet

till att arrangera en rad olika digitala mötesplatser i form av webinarier, inspelade seminarier, digitala utbildningar och live sända konferenser. Under 2022 har vi fortsatt att satsa på digitala mötesplatser samtidigt som vi återupptagit de fysiska mötes platserna. I och med kombinationen av fysisk och digitala möten har vi nått många fler än vad som tidigare har varit möjligt.

Barnrättsdagarna

Barnrättsdagarna är en ledande mötesplats för alla som arbetar med barnrättsfrågor. Bakom denna satsning står Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Det huvudsakliga syftet är att via tematiserade årliga konferenser sprida kunskap och inspirera till ett fördjupat arbete med att genomföra barnkonventionen.

Barnrättsdagarna är en kongress som sprider kunskap om barn i utsatta livssituationer från forskning, praktik och utvecklingsprojekt inom ramen för Stiftelsen Allmänna Barnhusets verksamhet. Arbetet med Barnrättsdagarna utgår alltid från FN:s kommitté om barnets rättigheter (Barnrättskommittén) rekommendationer.

BAKGRUND

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har varit med och arrangerat den årliga kongressen Barnrättsdagarna sedan 2010. Sedan 2021 har vi gjort det som ensam arrangör. Regeringen beviljade medel för att genomföra den första kongressen 2010 med anledning av att de

ansåg att det var viktigt att fördjupa arbetet med att implementera barnkonventionen i Sveriges kommuner och regioner. Genom åren har Barnrättsdagarna blivit en viktig mötesplats för yrkesverksamma som möter barn och för de som arbetar för genomförandet av barns rättigheter på olika nivåer i samhället.

RESULTAT 2022

Barnrättsdagarna 2022 genomfördes i Karlstad den 24-25 maj. Tema var "Varje barns rätt till information och utbildning ur ett folkhälsoperspektiv". Barnrättsdagarna 2022 genomfördes som hybrid konferens med deltagande publik på plats i Karlstad CCC och livesändningar av plenar programmet till de deltagare som deltog digitalt. Totalt 60 seminarier genomfördes på plats i Karlstad CCC.

Enligt barnkonventionen ska barnets utbildning syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga. Varje barn har även rätt till begriplig information samt att ha tillgång till information och material från olika nationella och internationella källor.

Barn i Sverige har det på många sätt bättre än barn i flera andra delar av världen. Men

aktuella rapporter visar att många barn och unga mår dåligt av olika skäl och många far illa eller riskerar att fara illa. För att kunna tillgodogöra sig rätten till information och utbildning krävs att barnet i sin vardag har tillgång till stödstrukturer som är både rätt och bra. Skolan är en mycket viktig arena och framgång i skolan är en stark skyddsfaktor för alla barn. Det är dock många faktorer som kan påverka barns förmåga att ta till sig information och klara av sin skolgång.

På Barnrättsdagarna 2022 fokuserade vi särskilt på varje barns rätt till information och utbildning och vad det innebär för samhället i stort. Under konferensen berörde olika föreläsningar det förebyggande arbetet, tidiga insatser, risk- & skyddsfaktorer, lärande exempel, barnets bästa, rätt till delaktighet och hur barnet ska bli sin egen rättighetsbärare. Den senaste forskning presenterades så väl som metoder som kan appliceras på den dagliga verksamheten.

Olika åldrar har vitt skilda behov när det gäller rätten till information och utbildning. Små barn har särskilda behov av fysisk omvårdnad, emotionell omsorg och väg-

ledning, liksom tid och utrymme för lek, utforskning och inläring. Ungdomstiden för med sig andra behov och utmaningar. Ungdomstiden kännetecknas av snabba fysiska, kognitiva och sociala förändringar och en gradvis uppbyggnad av förmågan att anta vuxnas beteende och roller, med nytt ansvar som kräver ny kunskap och nya färdigheter. Barnkonventionen gäller alla barn men åldersgrupperna 0–5, 6–12 och 13–18 kan ha olika behov, olika förutsättningar.

På Barnrättsdagarna 2022 ville vi lyfta hur vi kan arbeta rättighetsbaserat så att alla barn oavsett ålder får sin rätt till bäst möjliga hälsa tillgodosedd enligt barnkonventionen. En av huvudfrågorna var hur kan vi arbeta rättighetsbaserat så att alla barn oavsett ålder får sin rätt till utveckling tillgodosedd enligt barnkonventionen. Hur kan vi skapa goda förutsättningar för både barn, föräldrar och yrkesverksamma att genomföra barnkonventionen utifrån varje barns rätt till bästa uppnåeliga hälsa?

En fysisk konferens med livesändningar

Arbetet med Barnrättsdagarna pågår under hela året och utgörs av utvärdering av genomförd kongress, planering av nästa års kongress; innehåll, form, genomförande, administration, marknadsföring samt kontinuerlig uppdatering av hemsidan www.barnrattsdagarna.se.

När anmälan till Barnrättsdagarna 2022 öppnade i december 2021 gällde restriktioner kopplade till Covid-19 pandemin vilket gjorde det svårt att veta om det var möjligt att genomföra en fysisk konferens eller om vi måste genomföra ytterligare en digital konferens likt den som genomfördes 2021. När arbetet inleddes valde vi att planera för bägge scenarier. Det var möjligt för deltagarna att välja antingen att delta fysiskt eller digitalt. I samtliga dokument som publicerades samt i anmälningsformuläret stod information kring vad som skulle ske med konferensen om vi inte längre fick genomföra en fysisk konferens samt om vissa restriktioner skulle kvarstå. Stiftelsen Allmänna Barnhuset såg till att följa Folkhälsomyndighetens alla råd

och rekommendationer och gjorde deltagarna uppmärksamma på att det kunde komma att krävas giltigt covid-pass eller nytaget negativt PCR-test för att delta fysiskt på Barnrättsdagarna 2022.

Vid händelse av att Barnrättsdagarna 2022 inte fick genomföras som planerat på grund av restriktioner så gjordes deltagarna uppmärksamma på att konferensen i så fall skulle ombokas till en senare tidpunkt på året och ombokning av samtliga anmälda deltagare, föreläsare och utställare skulle ske.

Den digitala sändningen valde vi att genomföra via Zoom. De som anmält sig som digitala deltagare fick en personlig inloggning där de hade möjlighet att följa sändningen från stora scenen i Karlstad CCC. Det möjliggjorde för deltagarna att få en känsla av att vara på plats och ställa frågor till föreläsarna i realtid. De filmade föreläsningarna sparades, klipptes, textades och laddades upp i Barnrättsdagarnas Vimeo. Dessa skickades senare via ett nyhetsbrev till samtliga som varit anmälda till Barnrättsdagarna 2022.

Nytt för 2021 var att de som ansökte om seminarium även kunde ansöka om att hålla en pitch. Programkommittén för Barnrättsdagarna godkände totalt 15 olika pitcher. Varje pitch pågick i 10 min och genomfördes under pauser och luncher.

Barnrättsdagarna 2022 hade totalt 931 anmälda varav 230 deltog digitalt och 692 var på plats i Karlstad CCC, vilket inkluderade 152 föreläsare. Barnrättsdagarna 2022 slog rekord i antalet utställare som blev totalt 32 till antalet. Utställarna hade möjlighet att välja på tre olika priskategorier, guld, silver eller brons. Den populäraste kategorin var brons med 18 utställare, därefter silver med 10 utställare och guld valdes av fyra utställare.

95 % av de som besvarade enkäten efter Barnrättsdagarna var helt eller mycket nöjda med Barnrättsdagarna 2022 som helhet. Vid en uppdelning av hur de deltog (fysiskt eller digitalt) var det en skillnad i nöjdheten, då var 72 % av de som deltog fysiskt helt eller mycket

nöjda med Barnrättsdagarna 2022 som helhet medan samma siffra för de som deltog digitalt endast var 31 %. Därmed skiljer sig nöjdheten markant mellan de som deltog fysiskt och de som deltog digitalt. Av utställarna var 83 % helt eller mycket nöjda med Barnrättsdagarna 2022 som helhet. 91 % av samtliga deltagarna anser att de fått med sig den kunskap de sökte när de anmälde sig. 86 % angav att de fått en bild av vilka utmaningar och möjligheter vi står inför när barn som lever i utsatta situationer ska få en trygg uppväxt. 65 % av de som deltog fysiskt anser att Det var ett lyft för Barnrättsdagarna att flytta till Karlstad. 83 % av de svarande anger att de kommer att rekommendera andra att anmäla sig till Barnrättsdagarna 2023.

Sammanfattningar från föreläsningarna och seminarierna, bilder, citat och presentationer publicerades löpande under hela kongressen på i sociala medier och i efterhand på Barnrättsdagarnas webbplats. Under själva konferensen hade webbsidan 874 respektive 553 besökare. Under maj månad hade sidan 5 455 besök och under hela året har sidan besökts av 30 212 unika besökare.

Under konferensen ökade Barnrättsdagarnas följare på Facebook med 110 personer och under året ökade antalet följare från 2 297 till 2 420. Barnrättsdagarnas Instagram-konto gick under 2022 från ca 1000 följare till drygt 1 500 vid årets slut.

Planeringen av Barnrättsdagarna 2023 påbörjades i augusti 2022. Programmet påbörjades, marknadsföringen inleddes och ansökningsomgången gällande seminarium genomfördes. Anmälan till Barnrättsdagarna 2023 öppnade den 6 december 2022.

ARBETET FRAMÖVER

Barnrättsdagarna 2023 planeras att genomföras som en fysisk konferens i Karlstad CCC den 18-19 april 2023. Temat är varje barns rätt till en uppväxt fri från våld.

Barnrättstorget

Barnrättstorget är en plats för kunskapsspridning och kunskapsutbyte om barnrättsfrågor i Almedalen. Värdorganisationer för Barnrättstorget har tidigare varit Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillsammans med Barnombudsmannen.

Genom att samla myndigheter och andra viktiga aktörer på samma plats får besökare lättare att hitta barnrättsfrågorna i Almedalen och det bidrar till att hålla nere kostnaderna för allas medverkan i Almedalen. Stiftelsen Allmänna Barnhuset medverkar under Almedalsveckan för att sprida kunskap om verksamheten och för att sätta barnrättsfrågorna på agendan.

BAKGRUND

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har varit en av arrangörerna av Barnrättstorget tillsammans med Barnombudsmannen sedan sommaren 2014. Syftet med Barnrättstorget har sedan början varit att samla barnrättsfrågorna på en plats och på så vis undvika konkurrens mellan de olika barnrättaktörerna. Genom denna samlade plats har barnrättsfrågorna synliggjorts i Almedalsprogrammet och under Almedalsveckan som helhet. Barnrättstorget

ska bidra till att sätta barnrättsfrågorna på agendan och lyfta olika vinklar på barnrättsfrågorna under politikerveckan i Almedalen. Barnrättstorget har sedan starten varit välbesökt och lockat många organisationer, myndigheter, politiker och tusentals besökare. Sommaren 2022 genomfördes Barnrättstorget för första gången i en ny konstellation med fler medarrangörer.

RESULTAT

Region Gotland tog 2022 fram ett nytt ramverk som säger att allt som händer under Almedalsveckan ska vara kostnadsfritt och öppet för deltagare. Därför godkänns till exempel inte evenemang med åldersgräns eller evenemang som enbart är för specialinbjudna. För de aktiviteter som sker på offentlig plats i Almedalsområdet finns också ett krav på öppettider, vilket innebär att de arrangörer som medverkar med monter

på offentlig plats förväntas vara där mellan klockan 10-17 under de dagar de har tillstånd. Det är heller inte längre möjligt att hyra en markplats som är centralt belägen i hamnen för enstaka dagar. Försäljning i andrahand av ytor i hamnen får inte ske. Däremot är det tillåtet att dela på kostnader och värdskapet.

Som ett resultat av de ändrade förutsättningar bjöds ett antal organisationer och

myndigheter in att tillsammans arrangera och agera värd för Barnrättstorget 2022. Alla medverkande parter delade på kostnader för markplats, tält, möblering, teknik och gemensam marknadsföring. De medverkande parterna delade även på värdskapet för tältet under veckan. Det innebar ca en halvdags ansvar per medarrangör för värdskapet i tältet. Tillsammans samordnade vi seminarie-schemat inför och under Almedalsveckan. Alla medverkande bistod med kompetens i varandras seminarier. Var och en av deltagarna i Barnrättstorget ansvarade för innehållet i sina egna seminarier och för de förberedelser som det krävde, såväl innehållsmässigt som tekniskt.

Medarrangörer för Barnrättstorget 2022 var: Barnafriad vid Linköpings universitet, Maskrosbarn, Unicef, Bris, Rädda Barnen, Junis, Jämställdhetsmyndigheten, Ecpat och Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Barnrättstorget arrangerades i Visby hamn och var öppet för besökare från den 3 juli till den 6 juli. Stiftelsen Allmänna Barnhuset medverkade för sjunde gången som en av arrangörerna till Barnrättstorget. Klockan 14 på söndagen invigdes Barnrättstorget med öppningstal samt bandklippning av socialminister Lena Hallengren. Därefter följde ett panelsamtal med representanter från de medverkande arrangörerna där de belyste deras viktigaste frågor under veckan.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset valde att livesända alla sina egna seminarier på Barnrättstorget. Dessa visades på Barnhusets och Barnrättstorget Facebooksidor. Totalt har våra livesända seminarier haft 2 068 visningar på Facebook.

Förutom invigningen och värdskapet på Barnrättstorget arrangerade Stiftelsen Allmänna Barnhuset fyra egna seminarier.

Söndag 3 juli

Invigning av Barnrättstorget med panelsamtal med fokus på de viktigaste barnrättsfrågorna under Almedalsveckan 2022
Seminarium: Varför lyckas vi inte ge likvärdigt stöd till våldsutsatta barn?

Måndag 4 juli

Seminarium: En av fem har blivit en av fyra! Om sexuella övergrepp mot barn.

Tisdag 5 juli

Seminarium: Utbildning motverkar utan-förskap. Hur använder vi oss av denna kunskap?

Onsdag 6 juli

Seminarium: När barn är anhöriga – vad är samhällets ansvar? Ett samtal om hur vi kan se barnets behov.

Mingel med Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Den nya placeringen i hamnen gjorde att Barnrättstorget än mer blev en mötesplats för planerade och spontana samtal i anslutning till seminarierna med fokus på barnrättsfrågor, fler spontana besökare hittade till Barnrättstorget och seminarierna besöktes av fler deltagare.

2022 års upplaga av Barnrättstorget besöktes av närmare 2 000 besökare och innehöll 26 olika programpunkter som hölls av 9 olika myndigheter och organisationer.

Både besökare och deltagare har gett positiv respons gällande 2022 års arrangemang. Samtliga medverkande myndigheter och organisationer har svarat att de var mycket nöjda med Barnrättstorget som helhet.

Under hösten 2022 påbörjades arbetet med Barnrättstorget 2023. Ett första möte med de deltagande myndigheterna och organisationerna hölls där det diskuterades och beslutades att boka samma markplats som 2022. Varumärket Barnrättstorget överläts temporärt (under 2023) från Barnombudsmannen till Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

ARBETET FRAMÖVER

Barnrättstorget 2023 kommer arrangeras i samma format som under 2022. Gamla och nya medverkande arrangörer bjuds in att samarbeta med Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Almedalsveckan 2023 kommer genomföras den 27 juni – 1 juli.

Dags att Prata om

Dags att prata om

Sedan 2015 sprider Stiftelsen Allmänna Barnhuset information om sexuella övergrepp via webbplatsen www.dagsattprataom.se, som inledningsvis finansierades av regeringen inom ramen för handlingsplanen mot människohandel av barn, sexuell exploatering av barn och sexuella övergrepp mot barn. Det var även en del i Europarådets kampanj One in five. Efter lanseringen har webbplatsen fortsatt utvecklas av Stiftelsen Allmänna Barnhuset och innehåller idag sidorna Sexuella övergrepp mot barn, Våld mot barn och Skilda föräldrar. Webbplatsen riktar sig till både barn, vuxna och yrkesverksamma med syfte att sprida samt öka kunskap inom dessa områden.

Dagsattprataom.se är under ständig utveckling, där material ses över av en arbetsgrupp på Stiftelsen Allmänna Barnhuset med jämna mellanrum, för att vara uppdaterad med nytt material, fungerande länkar och relevant forskning. Det finns även planer på att fortsätta bygga ut webbplatsen med en ny sida som fokuserar på barn som är anhöriga inom det kommande året.

Våld mot barn och sexuella övergrepp

Sidorna Våld mot barn och Sexuella övergrepp mot barn innehåller information, fakta, filmer och texter som lämpar sig för fortbildning av personal i förskola och skola. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har även tagit

fram en handledning för skolpersonal med vägledning i hur de kan använda materialet i undervisningen.

Barnrättskommittén betonar särskilt vikten av utbildningsåtgärder om våld riktade mot olika målgrupper, bland annat informationsprogram riktade mot allmänheten, korrekt, tillgänglig och åldersanpassad information för barn samt utbildning av föräldrar och yrkesverksamma.⁵¹

Skilda föräldrar

Under 2020 uppdaterades webbplatsen med sidan Skilda föräldrar, som riktar sig till barn som lever med separerade föräldrar. Sidan bygger på intervjuer med barn med erfarenheter av föräldrar som separerat. Innehållet innehåller material som samlats in under projektet Samverkansteam och som samlats in från frivilligorganisationer, forskning och praktiker. Materialet syftar till att ge barn vägledning och stöd när föräldrar har separerat och är i konflikt med varandra.

RESULTAT

Under året har webbplatsen uppdaterats med nytt material och filmer. Webbplatsen www.dagsattprataom.se hade 40 000 besökare under 2022. Sidorna kring våld mot barn hade 26 000 sidvisningar och sidorna om sexuella

⁵¹ Barnrättskommitténs allmänna kommentarer nr 13 (2011). Barns rätt till frihet från alla former av våld. Svensk översättning. Barnombudsmannen.

övergrepp 32 000 sidvisningar. Sidorna under temat Skilda föräldrar hade 8 500 sidvisningar under 2022.

SPRIDNING AV MATERIAL

Filmerna om separerade föräldrar (tre olika) hade totalt 7 288 visningar på Youtube.

Dags att prata om sexuella övergrepp – handledning till skolans personal
Nedladdade: 280 st. Tryckta: 10

Broschyren *Bra att veta om sexuella övergrepp* (inkl. översättningar)
Nedladdade: 80 st. Tryckta: 310

Broschyr för barn: *Lyssna, stötta, slå larm*
Nedladdade: 50 st. Tryckta: 724

Broschyren *Våga se, våga agera*
Nedladdade: 480 st.

Affisch – *Dags att prata om sexuella övergrepp*
Nedladdade: 37 st. Tryckta: 45

Filmerna *DET ÄR MITT LIV – om våld mot barn som inte får bestämma över sitt eget liv* bygger på den senaste kartläggningen om barnmisshandel⁵² och finns på tillgänglig på tio språk; amhariska, arabiska, dari, engelska, franska, kurmanji, somaliska, sorani, svenska och tigrinja. Filmerna är framtagna i samarbete med Länsstyrelsen Östergötlands nationella kompetensteam mot hedersrelaterat våld och förtryck. Dessa filmer har totalt haft 1500 visningar under 2022 på Stiftelsen Allmänna Barnhusets YouTube-kanal (finns även på webbplatsen hedersförtryck.se och migrationsverket.se). Under 2022 genomfördes en lansering av en tillhörande lärarhandledning där vi nådde fler inom målgruppen som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

Barnrättscenter

Mötesplatsen Barnrättscenter introducerades under 2020. Syftet med Barnrättscenter är att skapa en mötesplats för barnrättsfrågor där olika aktörer träffas och erfarenheter kring olika frågeställningar. Till Barnrättscenter har det inledningsvis bjödits in ordföranden och verksamhetschefer inom idéburen sektor, men ambitionen är att på sikt bjuda in fler verksamhetsområden och professioner.

RESULTAT

Den 16 november bjöd Stiftelsen Allmänna Barnhuset in ett antal organisationers ledning till ett rundabordssamtal för att samtala om utvecklingen av barnets rättigheter i Sverige. Rundabordssamtalet hade fokus på hur vi med gemensamma krafter kan verka för varje barns rätt till en uppväxt fri från alla former av våld i enlighet med barnkonventionen.

Inbjudna till rundabordssamtalet var ordförande och generalsekreterare för organisationer som på olika sätt arbetar för barns rättigheter, som kan bidra till att stärka barnkonventionens rättsliga ställning och barnets rätt till utveckling i Sverige.

Totalt 12 verksamheter närvarade vid rundabordssamtalet på Barnrättscenter. Under mötet presenterades olika utmaningar och möjligheter kring temat av de olika representanterna och mötet avslutades med gemensamma diskussioner kring vad som krävs för att tillgodose varje barns rätt till en uppväxt fri från våld, samarbeten framöver och vägar framåt. Det planerades för ett uppföljningsmöte under våren 2023 på Sättra Bruks Herrgård med fokus på barn i samhällsvård samt ett på Stiftelsen Allmänna Barnhusets kontor under hösten 2023 med fokus på barn som anhöriga.

⁵² Våld mot barn (2016).

ARBETET FRAMÖVER

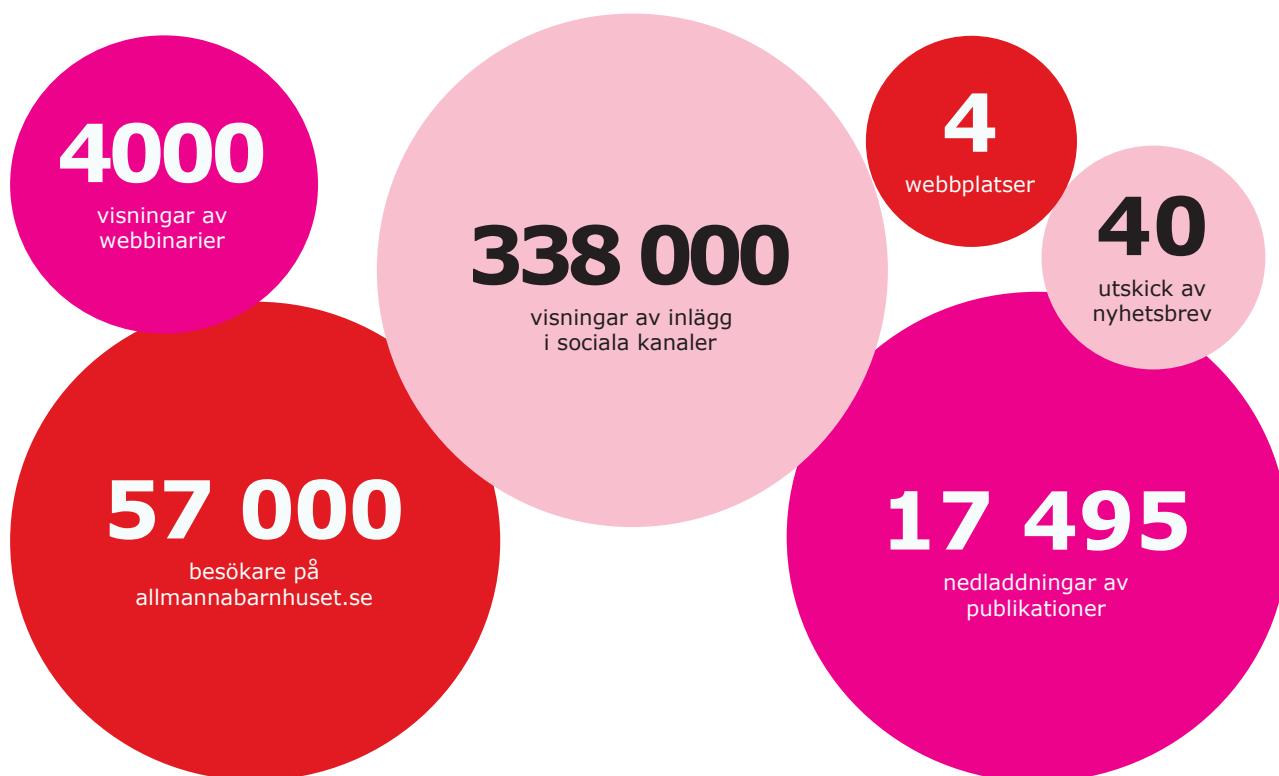
Vi ser att en viktig del av arbetet framöver kommer vara att ytterligare förbättra och utöka det samarbete och kunskapsutbyte som krävs för att implementera barnkonventionen och tillgodose varje barns rätt till en uppväxt fri från våld. Ambitionen finns att arrangera uppföljningsmöten

med ideell sektor samt att planera för nya rundabordssamtal inom ramen för Barnrättscenter. Vår förhoppning var och är att Barnrättscenter blir en mötesplats för dialog där verksamheter delar erfarenheter, goda exempel och utmaningar samt möjliggör initiativ till samarbeten.

Digitala kanaler

För att kunna förbättra villkoren för barn och ungdomar i socialt utsatta livssituationer, krävs att kunskap från forskning och praktik sprids till relevanta målgrupper så som professionella, forskare och beslutsfattare. Enligt artikel 42 i barnkonventionen ska konventionsstaterna genom lämpliga och aktiva åtgärder göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland såväl vuxna som barn.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har valt en strategi som fokuserar mycket på digital informations- och kunskapsspridning, vilket bidrar till en kostnadseffektiv kommunikation och bredare spridning. Digital kommunikation innebär även stora möjligheter att kunna rikta och anpassa de budskap vi vill nå ut med till olika målgrupper. I strategin ingår att Stiftelsen Allmänna Barnhuset ska upplevas som en aktör med bred och aktuell kunskap inom verksamhetens respektive kunskapsområden och informationen ska vara intresseväckande och korrekt förmedlad.

ARBETET FRAMÖVER

Webbinarier är fortsatt ett uppskattat format hos vår målgrupp. Därför kommer vi under 2023 att fortsätta med våra lanseringswebbinarier i samband med rapportsläpp och webinarier i serien Dagsattprataom där vi tar upp ämnen kopplat till något av våra temaområden med särskilt fokus på barnkonventionen.

Spridning av vårt arbete i sociala medier är en viktig del av att nå ut till vår målgrupp och vi arbetar ständigt med att nå ut till fler personer för att sprida kunskap från forskning och praktik om barn och unga i socialt utsatta situationer. Under 2023 kommer vi därför fortsätta satsa på kontinuerlig uppdatering i samtliga kanaler, Facebook, LinkedIn, Instagram, Youtube och Twitter. LinkedIn har visat sig vara en extra relevant kanal för oss där vi når både yrkesverksamma och politiken. Ett av våra delmål är därför att öka följarantalet med 20% under 2023.

RESULTAT OCH SPRIDNING

Webbplatser

Stiftelsen Allmänna Barnhuset driver och förvaltar fem olika webbplatser; allmannabarnhuset.se, barnrattsdagarna.se, dagsattprataom.sskolfam.se (lyftes in under allmannabarnhuset.se under hösten 2022) och satrabruk.se.

Under 2022 lanserades en ny webbplats för Stiftelsen Allmänna Barnhuset, där vi även lyft in Skolfam.se som en egen sida. Den nya webbplatsen har nytt utseende, struktur och nya funktioner men med samma namn. Nya allmannabarnhuset.se är fortsatt vår huvudsida för verksamheten, den nya webbplatsen medför nya möjligheter för våra besökare att sätta sig in i våra olika projekt och temaområden på ett mer visuellt och lättöverskådligt sätt.

Under 2022 har www.allmannabarnhuset.se haft 57 000 besökare på webbplatsen (ökning med ca 14 % från föregående år) som tillsammans har tittat på 184 453 sidor och

laddat ner sammanlagt 17 495 publikationer.

Sociala medier

Vi kommunicerar i stor utsträckning genom våra sociala kanaler på Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn och Youtube. Vad som publiceras i vilken kanal avgörs beroende på det enskilda inläggets karaktär, då målgrupperna till viss del skiljer sig åt.

Sociala medier ger, förutom en ökad kunskapsspridning, våra målgrupper en möjlighet till större delaktighet genom att ha möjlighet att ta del av, kommentera och dela våra inlägg. Stiftelsen Allmänna Barnhusets sociala kanaler hade totalt en räckvidd på ca 338 000 visningar av inlägg. Totalt besöktes webbplatsen ca 4 100 gånger av användare som klickat sig vidare från de sociala kanalerna.

LinkedIn är den sociala kanal som har flest följare räknat till antal (4 284 personer, en ökning med 71%). Kanalen hade en räckvidd på 217 000 exponeringar av inlägg under 2022.

Facebook som tidigare har varit vår största kanal ökade med 492 följare (ökning med 14 % i jämförelse med 2021) med en total räckvidd på 72 174 visningar.

Instagram, som är den kanal som funnits sedan hösten 2019, ökade antalet följare med 10 % och räckvidden med 4 % under 2022. Det visar att, trots en mindre följarskara på drygt 1200 personer fram till 2022, så finns det stora möjligheter att få kanalen att växa ytterligare för ökad spridning.

Twitter är därmed den minsta kanalen räknat till antal följare, som 2022 nått upp till 851 (ökning med 1 %). Filmerna på YouTube hade detta år sammanlagt 40 447 visningar och antalet prenumeranter ökade med ca 12 %. Visningarna på Youtube minskade i jämförelse med tidigare år då vi sedan 2021 valt att sända våra webinarier via verktyget Zoom.

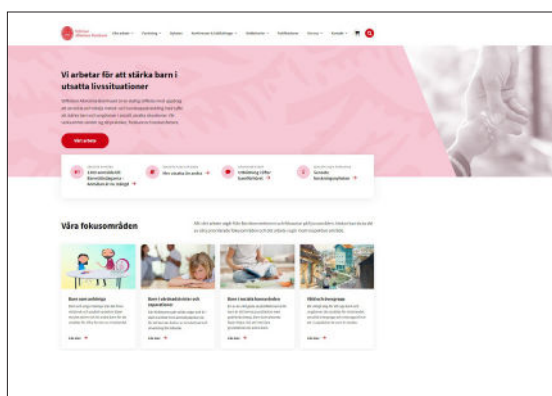
Stiftelsen Allmänna Barnhusets har även ett Vimeo-konto, som i första hand är tänkt att

fungera som ett filmbibliotek för medarbetare och ge åtkomst till materialet oberoende av fysisk plats. Vimeo ger möjlighet för medarbetare att visa filmer vid exempelvis föreläsningar och utbildningar utan att behöva ha en fysisk kopia, samt befriar utrymme på vår server.

Webbinarier

Under 2020 behövde vi ställa om för att effektivt kunna arbeta med vårt uppdrag att sprida kunskap, trots de restriktioner som pandemin innebar. Svaret blev att sända webinarier inom våra olika temaområden för att kunna nå ut nationellt och vara tillgängliga för våra målgrupper. Under 2022 startades ett nytt koncept - Dags att prata om-webbinarium som sändes en gång i månaden och fokuserade på barnkonventionen i praktiken inom våra olika temaområden. Den primära målgruppen är yrkesverksamma som möter barn i sitt arbete och får möjlighet att ta del av konkreta råd och ställa frågor till experterna.

Under året hann vi med totalt elva livesändningar, varav åtta var Dags att prata om-webbinarium, två lanseringar av rapporter och en digital konferens. Webinarierna som sändes 2022 hade tillsammans ca 4 000 visningar. Webinarier finns även tillgängliga efter sändningen på Stiftelsen Allmänna Barnhusets webbplats och YouTube-kanal.

Under 2022 lanserades vår nya webbplats. Den ger möjligheter för våra besökare att sätta sig in i olika projekt och temaområden på ett mer visuellt och lättöverskådligt sätt.

Följande webinarier sändes under 2022:

- 21 januari - Dags att prata om – Att bemöta våldsutsatta barn
- 22 februari Dags att prata om – Barns samtycke till deltagande
- 22 mars - Dags att prata om – Övergången från samhällsvård till vuxenliv
- 22 april Dags att prata om: Krisstöd vid misstanke om barnmisshandel
- 19 maj - Dags att prata om: En väg ut ur våldet – från upptäckt till en fungerande familj utan våld
- 7 juni - lansering av lärarhandledning – Det är mitt liv
- 15 juni - lansering av rapporten – Det gäller en av fyra
- 20 september - BarnSäkert – en nationell spridningskonferens
- 14 oktober - Dags att prata om barn som är anhöriga
- 21 oktober - Dags att prata om barn i sociala barnavårdens rätt till information och delaktighet
- 7 december - Dags att prata om läs- och skrivutveckling hos flerspråkiga barn

Nyhetsbrev

För att få ytterligare spridning på det som är aktuellt inom verksamheten, använder vi oss av nyhetsbrev. Under 2022 gjorde vi totalt 40 utskick av nyhetsbrev till våra ca 18 000 prenumeranter. Prenumeranterna är fördelade mellan Stiftelsen Allmänna Barnhusets ordinarie nyhetsbrev, Barnrättsdagarna, BRA-samtalsutbildade, kommuner och de som anmält intresse för att få information specifikt kring våra webinarier.

ARBETET FRAMÖVER

Stiftelsen Allmänna Barnhusets ambition är att fortsätta att driva webbplatsen och att kontinuerligt uppdatera och komplettera den.

Externa konferenser och nätverk

NORDISKA BARNAVÅRDSKONGRESSEN

Nordiska Barnavårdskongressen (NBK) är ett samarbete mellan organisationer i de nordiska länderna som har ett alternerande värdskap för att vart tredje år anordna en kongress. Syftet är att sprida kunskap från forskning och praktik inom socialt arbete med barn och ungdomar. De länder som ingår i samarbetet förutom Sverige är; Danmark, Färöarna, Finland, Island och Norge. Stiftelsen Allmänna Barnhuset är den organisation som representerar Sverige i samarbetet.

Resultat

Planeringsgruppen har under 2021 träffats digitalt ett antal gånger. Förutom planering inför kongressen har träffarna gett möjlighet till intressant utbyte mellan länderna och mycket har handlat om pandemins påverkan i våra respektive länder.

2021 skulle NBK firat 100-årsjubileum med en Barnavårdskongress i Danmark. Redan hösten 2020 beslutade planeringsgruppen att flytta fram kongressen till 2022 på grund av pandemin, och temat skulle bli Nordic Child Welfare in a Historical Perspective. I stället skulle en film lanseras hösten 2021 för att uppmärksamma det nordiska samarbetet, 100-årsjubileet och pandemin, samt för att lansera 2022 års konferens. Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Sverige bidrog

med ett inslag om barnens perspektiv där Knas hemma deltog. Filmen har ännu inte lanserats i avvaktan på övriga länders produktion.

Under hösten 2021 meddelade värdlandet Danmark och styrelsen för Boernesagen att de inte kan ansvara för att arrangera kongressen 2022 överhuvudtaget och det beslutades i arbetsgruppen att Norge tar över som värdland och nästa Barnavårdskongress planeras till 2023.

Arbetet framöver

Danmark kommer att lämna över värdskapet till Norge i början av 2022. Stiftelsen Allmänna Barnhuset kommer att bidra i arbetet att kongressen blir av 2023.

STIFTELSEN KARIN OCH ERNST AUGUST BÅNGS MINNE

Stiftelsen bildades år 1927 genom beslut och donation av Ernst August Bång och hans hustru Karin. Enligt testatorns önskemål skall disponibla medel för utdelning användas för sociala ändamål, i första hand sådana som det inte åligger stat, landsting och kommun att tillgodose. Särskilt framhölls främjande av fred och försonlighet mellan olika folk och samhällsklasser samt allmän folknykterhet. Vidare nämndes åtgärder till förebyggande av fattigdom och nöd samt till främjande av

sjukvård för behövande, särskilt psykiskt sjuka. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har en ordinarie ledamot i styrelsen.

Resultat

Stiftelsen har medverkat vid åtta styrelsemöten. Under 2021 har 268 ansökningar inkommit för bedömning av stiftelsestyrelsen och 154 ansökningar har beviljats medel till en summa av 4 805 000 kronor.

CENTRALFÖRBUNDET FÖR SOCIALT ARBETE

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har en ordinarie ledamot och en suppleant som deltar i styrelsen för Centralförbundet för Socialt Arbete (CSA). CSA bildades 1903 och är en ideell och politiskt, religiöst och fackligt och obunden paraplyorganisation för ett antal andra svenska föreningar som har socialpolitik och socialt arbete på agendan.

Det huvudsakliga ändamålet för CSA i dag är att främja forskning på socialpolitikens område främst genom att ge ut publikationer av socialvetenskaplig betydelse och anordna konferenser i socialpolitiska frågor. CSA beviljar även medel ur egna och förvaltade fonder som kom till i början av 1900-talet. De beviljade medlen ska inspirera till att öka och sprida kunskaper med relevans för socialpolitik och socialt arbete. Medel kan sökas till att ge ut publikationer av socialvetenskaplig betydelse, anordna konferenser i socialpolitiska frågor, arrangera möten, seminarier, workshops eller att skapa nya forskarnätverk. Bidrag kan även lämnas till studieresor konferensdeltagande och kortare vidareutbildning inom det sociala området.

RESULTAT

Med anledning av den internationella

socialarbetardagen, World Social Work Day, 15 mars anordnade CSA konferensen "Eftersatta bostadsområden – glappet mellan myndigheternas åtgärder och frivilligorganisationernas insatser". Konferensen modererades av Stiftelsen Allmänna Barnhusets generalsekreterare Cecilia Sjölander. CSA deltog även under Almedalsvecka med tre seminarier och en paneldebatt 5 juli på Campus Gotland. Det sammanhållande temat var aktuella problem inom socialpolitiken och det sociala arbetet. Stiftelsen Allmänna Barnhuset bidrog med seminariet; *Alla barn ska ha rätt till en trygg bostad - i Sverige finns barn i tillfälliga och osäkra boenden*. Seminariet tog upp de utmaningar som socialtjänsten och dess sociala barnvården står i dag när det gäller en bostadsmarknad i obalans som inte kan bereda plats för medborgarna och antalet vräkningar som ökar för barnfamiljer.

Remissvar och yttranden 2022

DELTAGANDE I UTREDNING, HEARING, SAMRÅDSMÖTEN, REFERENS-GRUPPER OCH REMISSYTTRANDE

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har svarat på följande remisser:

- Socialstyrelsens rapport Öppna insatser utan samtycke, S2019/04727
- Börja med barnen! Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård, SOU 2021:78
- En översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription, SOU 2021:90
- Från delar av helheten reform för samordnande, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet, SOU 2021:93
- Förslag till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer, 4.1-37013/2021
- Förslag till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd om socialnämndens utredning gällande vård om barn i vissa fall, AD 2021/1800
- Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott, SOU 2022:1
- Barnets bästa vid fortsatt vård enligt LVU – Utredning som ett led i socialutskottets beredning av fråga om ändring i LVU, dnr 1416-2021/22
- Betänkandet Träffsäkert, SOU 2021:101
- Förslag till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd allmänna råd om socialnämndens utredning gällande vårdnad om barn i vissa fall, AD 2021-561
- Ett utvidgat utreseförbud för barn, dnr S2022/02585
- Vistelseförbud för barn, dnr 2022/03063
- Inspektionen för vård och omsorgs redovisning av Uppdrag att tillgängliggöra och upprätta ett nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem, dnr S2021/02373
- Straffansvar för psykiskt våld, Ds 2022:18
- Utkast till lagrådsremiss Ett fönster av möjligheter-stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende, dnr 2022/03649

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har medverkat i följande referensgrupper:

- Trauma på kartan, Barnafriid
- Kunskapshöjande åtgärder vad gäller barn som har bevittnat våld och som vistas eller har vistats i skyddat boende, Brottsbarnmyndigheten
- Jämställdhetsmyndighetens uppdrag att fortsätta utveckla och sprida arbetssätt till kommuner under covid-19-pandemin

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har medverkat i följande dialogmöte:

- Institutet för mänskliga rättigheter, dialog med barnrättsorganisationer
- Barn som anhöriga, Socialstyrelsen

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har varit ledamot i följande styrelser:

- Centralförbundet för socialt arbete, CSA
- Stiftelsen Karin och Ernst August Bångs minne
- Barnrättsdelegationen

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har medverkat i följande nätverk:

- Polisens barnråd, Polismyndighetens nationella operativa avdelning

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har medverkat i följande hearing:

• Inbjudan till hearing om barns möjligheter att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen, Utredningen om barns möjligheter att utkräva sina rättigheter, Regeringskansliet• Inbjudan till hearing med syfte att	• samla in synpunkter om kunskapsluckor och forskningsbehov om psykisk hälsa, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte)• Hearingmöte med MFD gällande Våldsutsatta med funktionsnedsättning

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har medverkat i följande:

• Brottsoffermyndigheten, digitalt samverkansmöte• Jämställdhetsmyndigheten, inbjudan till digitalt samtal inom ramen för regeringsuppdraget Stöd till förebyggande insatser mot våld i ungas nära relationer	• Utredningen En uppväxt fri från våld• Öppen samordning för psykisk hälsa i kristider, Sveriges Kommuner och Regioner SKR• FN:s barnrättskommitté, Genève

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

**ALLA barn
har rätt till goda
uppväxtvillkor**

Stiftelsen Allmänna Barnhuset
Döbelnsgatan 50
113 52 Stockholm

Org.nr: 802000-1072

Tel: +46 8 679 60 78
info@allmannabarnhuset.se

www.allmannabarnhuset.se